LATVIJA
Latvian Newspaper

Published under EUCOM Civil Affairs Division Authorisation Number UNDP 196. Publisher and Editor: Valdemārs Lambergs, Schwäbisch Gmünd, DP Camp Artillerie-Kaserne, Phone Schw. Gmünd 2159. Printer: Remsdruckerei Sigg, Härtel & Co, Schwäbisch Gmünd, Paradiesstr. 12. Published twice weekly. Circulation 11.000.

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 53 (397)
Sestdien, 1950. g. 15. jūlijā
Iznāk trešdienās un sestdienās. Izdevējs: Latviešu Centrālā Komiteja. Galvenais redaktors: V. Lambergs; galvenā redaktora vietnieks M. Čulītis. Redaktori: A. Bolšteins, J. Jākabsons, B. Kiselis, E. Raisters, L. Švarcs. Austrālijas redakcijas vad. A. Smits (Lawley House, Canberra, A. C. T., Australia). Redakcijas adrese: (14a) Schwäbisch Gmünd, DP Camp Artillerie-Kaserne, tālr. Schw. Gmünd 2159

Bulgārija, Rumānija un Ungārija koncentrē armijas pie Jugoslavijas robežām

POLICIJAS STUNDA UN IZNĪEMUMA STĀVOKLIS PIEROBEŽA — ASV VĒRO NOTIKUMUS BALKĀNOS AR LIELĀM BAŽĀM — JAUNAI AGRESIJAI BŪTU ĻOTI NOPIETNAS SEKAS, SAKA EČESONS

Belgrade (D). — Kopš dažām dienām ziņu aģentūras vēsti un preses rīcībā plūda informācija, ka Balkānos notiek karaspēka kustības un artilērijas un arī agrāk, kāpēc sākumā tām neveltīja nekādu lielu ievērību. Pagājušās trešdienas preses konferencē draudīgo stāvokli Balkānos pieskaņojās arī Savienoto valstu ārlietu ministrs Dīns Ečesons. Kopš tās dienas Savienotās valstis un pārējā pasaule notikumus Ungārijā, Rumānijā un Bulgārijā vēro ar lielām bažām.

Kārtējā preses konferencē kāds žurnālists Ečesonam jautāja, vai viņam ir informācija par karaspēka koncentrēšanu Balkānos un vai viņš to var apstiprināt. Ārlietu ministrs atbildēja: „Šādus ziņojumus es redzēju," bet viņš atsacījās tos apstiprināt vai atsaukt. Ečesons vēl piebilda, ka, ievērojot pašreizējo saspīlēto stāvokli pasaulē, jaunam uzbrukumam būtu ļoti nopietnas sekas". BBC korespondents ziņo no Vašingtonas, ka turienes politiskās un militārās aprindas notikumus Balkānos vēro ar lielām bažām. Šobrīd protams neviens neuzdrošinās apgalvot, ka kominforma valstis būtu nolēmušas sākt tiešu uzbrukumu Jugoslavijai. Tomēr aizvien noteiktāk dzirdamas valodas, ka Padomju savienība var izmantot pašreizējo karu Korejā, kur saistīti daudzu valstu militārie spēki, lai sāktu jaunu dēku Balkānos.

Kad Korejā 25. jūnijā komūnisti pārgāja 38. platuma gradu, Atēnās, Stokholmā un Romā sāka klīst valodas, ka Ungārija, Bulgārija un Rumānija sākusi karaspēka koncentrēšanu pie Jugoslavijas robežām. Šo informāciju publicēja arī visu trīs galvaspilsētu lielākie laikraksti. Dažas dienas vēlāk jugoslavu armijas laikraksts Narodna Armija ieņēma rakstu, kurā bija norādīts, ka Padomju savienībā būvētie tanki un pēkšņi sākuši kustību pret Jugoslavijas robežām, kur notiek „provokatoriski manevri". Narodna Armija tālāk apgalvoja, ka bulgāru vienības izdarījušas vairākus uzbrukumus jugoslavu robežsargiem. Šo informāciju apstiprināja arī zviedru konservatīvais laikraksts Svenska Dagbladet. Visu trīs satelitvalstu pilsoņi drīkstot apmeklēt pierobežu tikai ar īpašām atļaujām un daudzās vietās no turienes pa daļai evakuēti visi civiliedzīvotāji. Pēdējās dienās Rumānijas un Ungārijas lidlaukos novietots ārkārtīgi liels skaits lidmašīnu, kuŗām nav nekādu pazīšanās zīmju. Bulgārijā, Rumānijā un Ungārijā esot ieradies arī liels skaits padomju ģenerāļu un pulkvežu, kas piedalīti turienes armijām.

„Par miklainiem notikumiem Balkānos," raksta arī itaļu laikraksts Il Tempo. Rumānijā no Padomju savienības esot ierādušās sešas divizijas un liels skaits tanku, bet pie Ungārijas robežām savilktas divas tanku izlases divizijas. Visi ceļi, kas vedot uz Jugoslavijas pierobežu, esot tanku un spēkratu pilni. Jugoslavu komūnistu partijas organs Borba savukārt vēstī, ka liela daļa Bulgārijas armijas pašreiz koncentrēta pie Jugoslavijas robežām. Rumāņu pierobežas apgabalos izsludināta policijas stunda, bet Ungārijā faktiski jau pastāvot izņēmuma stāvoklis. Laikraksts tālāk ziņo, ka cauri Sofijai nepārtraukti plūst tanki un karaspēka vienības, kas dodas uz Jugoslavijas pusi. Paralēli šīm karaspēka kustībām visās trīs satelitvalstīs sākušās jugoslavu minoritātes vajāšanas. Tās skarot ne vien atsevišķas ģimenes, bet arī veselas sādžas. Apcietinātos tiesājot īpaši tribunāli, un pēc tam viņi pazūdot bez vēsts.

Ievērojot pēdējo dienu notikumus, daudzi cilvēki jautā, kas notiks tālāk? Atbilde uz šo jautājumu nav tik vienkārša, un to varbūt zina vienīgi Maskava. Bet ka stāvoklis ir tiešām draudīgs, to apliecinājuši daudzi valstsvīri. Arī ģenerālis Degols pēc pieciem gadiem pirmoreiz sniegtajā intervijā New York Herald Tribune pārstāvim nepārprotami pateica, ka Koreja ir sākums Eiropai, un ka tie šāvieni, kas atska-

(Turpinājums 8. lpp.)

Skandināvija gatavojas visām varbūtībām

Stokholma (v). — Zviedrijā, kā ziņo Stokholmas prese, jau tuvākā laikā gaidāma ievērojama valsts aizsardzības sistēmas pārkārtošana, kas skars arī civilo aizsardzību. Ar šiem pārkārtojumiem paredzēts ietaupīt 800 milj. kronu, ko izlietos svarīgākiem mērķiem, galvenokārt aviācijas pastiprināšanai. Ievērojot pašreizējo saspīlēto stāvokli, arī Dānijā izdoti vairāki piesardzības rīkojumi. Starp citu izstrādāti plāni mazā Beltā tilta slēgšanai.

Lielbritānija vēl pēdējā brīdī mēģina saglābt mieru

BRITU VĒSTNIEKA TRĪS VIZITES PIE GROMIKO — MALIKS PALIEK NJUJORKĀ — ĢEN. SPĀĢA REĶINĀS AR ILGU KARU KOREJĀ

Londona (J). — Pēdējo dienu pasaules notikumu attīstību lielvalstu militārajos štābos un diplomātu kabinetos iezīmē divas galvenās tendences. No vienas puses vērojamas pieaugošas pūles mēģināt vēl „piecas minūtes pirms divpadsmitiem" nokārtot Tālo austrumu bruņoto konfliktu sarunu ceļā, pie kam sevišķu aktivitāti šai virzienā parāda Lielbritānija. No otras puses rietumvalstu presē un sabiedrībā arvien vairāk atskan doma, ka jārēķinās ar Korejas kara ieilgšanu un jāsagatavojas pat visjaunākajam, proti — ka konflikts var izplesties tālāk, vispirmajā kārtā skarot Jugoslaviju.

Britu vēstnieks Maskavā sērs Dēvids Kelijs pēdējās nedēļas laikā jau trešo reizi apmeklēja Kremli padomju ārlietu ministra vietnieku Andreju Gromiko, pieprasot PSRS intervenciju Korejas konflikta nokārtošanā. Oficiālie komūnikē par šīm vizītēm ziņoja vienīgi, ka „pārrunāts Korejas jautājums", neminot neko tuvāku par sarunu detaļām vai rezultātiem. Labi informētās rietumvalstu galvaspilsētu aprindās nav tomēr noslēpums, ka Maskavā pārrunāts aptuveni šāds plāns miera atjaunošanai:

1) Korejas konflikts nokārtojams Apvienoto nāciju ietvaros. 2) Ziemeļkorejiešiem jāatvelk savi bruņotie spēki atpakaļ aiz 38. platuma grada, pēc tam kad frontē abas puses pārtraukušas kaujas darbību. 3) Ziemeļ- un Dienvidkorejas pārstāvji tilīn pēc tam sāktu sarunas par zemes apvienošanu, pie kam katrā konferencē piedalītos amerikāņu un padomju pārstāvji. 4) Savienotās valstis atvelk savus flotes spēkus no Formozas piekrastes. 5) Padomju savienība atgriežas UN organizācijā pēc tam, kad Savienotās valstis būtu atzinušas Ķīnas komūnistu valdību.

Protams, vēl nav nekādas drošības, ka Padomju savienība un ASV pievienosies šiem „miera punktiem". Zīmīgs tomēr ir fakts, ka Padomju savienības UN delegāts Jakobs Maļiks, kas šajās dienās gatavojās atgriezties uz PSRS un bija jau pasūtinājis kuģa karti uz poļu tvaikoņa Batory, pēdējā brīdī savu ceļojumu atsaucis. Domā, ka Padomju savienība, rēķinādamās ar sarunu labvēlīgu iznākumu, grib paturēt savu delegātu Apvienoto nāciju mītnes tiešā tuvumā.

Austrumjoslas iedzīvotāji protestē „klusu ciešot"

Berline (D). — Ar saukli „Brīvas vēlēšanas klusējot" Cīņas grupa pret necilvēcību aicina protestēt visus Austrumvācijas iedzīvotājus 15. oktobrī, kad tur paredzētas vēlēšanas ar vienu sarakstu. Grupas priekšsēdis Dr. Hildebrands preses pārstāvjiem paskaidroja, ka „šīs klusēšanas demonstrācijas var būt tik ietekmīgas un skaļas, ka tās sadzirdēs visa pasaule". Demonstrācijām īstenībā jāsākas 20. jūlijā, kad 1944. gadā notika atentāts pret Hitleru. Šai dienā Cīņas grupa pret necilvēcību aicina austrumjoslas iedzīvotājus neapmeklēt nevienu kino vai teātŗa izrādi un neierasties nevienā publiskā sarīkojumā.

Jauns komūnistu triks Rietumvācijā

TAUTAS POLICIJAS ĢENERĀLIS SĀCIS VIRSNIEKU VERVĒŠANU

Štutgarte (D). — Kopš Korejas konflikta sākuma vairāki vācu laikraksti ziņo, ka Rietumvācijā stipri aktīvi kļuvuši komūnisti. Pagājušajā numurā jau ziņojām, ka katru mēnesi no austrumjoslas iefiltrējas ap 450 aģentu, lai sāktu pagrīdes darbu. Tagad Bonnā saņemta informācija, ka Rietumvācijā slepeni uzturas arī tautas policijas šefs, agrākais vācu armijas ģenerālis Vincents Millers. Neraugoties uz vācu policijas pūlēm, līdz šim nav izdevies noskaidrot, kur viņš īsti slēpjas. Par Millera darbību Rietumvācijā sāk rūpēties arī amerikāņu un britu okupācijas iestādes. Līdz šim uzzināts vienīgi tas, kad viņa rīcībā ir ļoti lieli naudas līdzekļi. Saņemta arī informācija, ka Millers sācis vervēt agrākos vācu virsniekus tautas policijas dienestam. Stuttgarter Nachrichten norāda, ka Rietumvācijā jau maijā slepeni uzturējās kāds cits augsts komūnists. Tas bija agrākais vācu aviācijas ģenerālštāba pulkvedis Licmans, kas tagad strādā par redaktoru SED laikrakstā Berliner Zeitung. Arī Licmana galvenā vērība bija veltīta agrākajiem vācu virsniekiem, lai viņus noskaņotu par labu komūnismam.

Speciāla programma grūti izvietojamo DP iecelošanai ASV

Lielā palīdzības akcija aptvers visas Savienotās valstis

3000—5000 grūti izvietojamu DP ģimeņu resp. 7000—10.000 DP pārvešana uz ASV būs svarīgākais ASV Luterāņu padomes (NLC) uzdevums DP izvietošanas programmas pēdējā posmā. Padomes galvenā valde šinīs dienās apstiprinājusi plānus un budžetu akcijai, kas radikāli grozīs līdzšinējo pieeju DP izvietošanai, kā arī sākumā plānus un budžetu vācu bēgļu izvietošanai saskaņā ar jauno DP likumu.

Līdz šim ASV labdarības organizāciju svarīgākais uzdevums, palīdzot DP izvietošanas darbā, bija saņemt parakstītus galvojumus un sameklēt galvotāja prasībām piemērotu kandidātu DP nometnēs. Lielākā tiesa galvojumu bija bezvārda, un tikai samērā nedaudzi galvotāji pieprasīja noteiktu DP. Turpmāk bezvārda galvojumu pieņemšanu gandrīz pilnīgi pārtrauks, bet luterāņu organizācijas — NLC Amerikā un LWF Vācijā un Austrijā — centīsies atrast katram pie šīm organizācijām reģistrētam DP piemērotu galvotāju resp. personu, draudzi vai citu organizāciju, kas parakstītu galvojumu noteiktai, grūti izvietojamai ģimenei vai atsevišķai personai.

Svarīgu lomu šai programmā veiks intervētāju grupas, par ko ziņots agrāk un kas jau ieradušās Vācijā. Intervētāji sūtīs uz ASV iespējami sīku aprakstu par katru luterāņu DP, kam vēl nav galvojuma. Amerikā NLC ar atsevišķu apgabalu izvietošanas komiteju, draudžu, baznīcas organizāciju uc. starpniecību mēģinās atrast galvotājus, ko varētu ieinteresēt aprakstīto personu atbalstīšanā, ievērojot pēdējo darba spējas, ģimeņu sastāvu, vecumu un eventuālus trūkumus, kas līdz šim vipām nav ļāvuši iekļauties vispārējā izceļošanas programmā. Sagatavojot šo akciju, kas aptvers visas ASV, paredzētas visu apgabalu atbildīgo izvietošanas darbinieku sanāksmes Nujorkā un Čikāgā, sākta īpašu brošūru un citu materiālu sagatavošana, un iespējama arī izvietošanas iestāžu štatu paplašināšana. Līdzekļus pa daļai dos luterāņu baznīcu organizācijas, bet programmas pilnīga izvēršana jomprojām atkarīga arī no tā, cik apzinīgi līdz šim iecelojušie DP atmaksās aizdevumus iekšzemes transportiem ASV. Ir cerības, ka programma realizēsies pilnā apmērā.

Blakus tam īpašā akcijā centīsies izvietot iespējami daudz arī tādus DP, kas, pretēji iepriekšējā akcijā ietvertajiem, vispār nav spējīgi pašsevi apgādāt, bet būtu jānodod iestāžu aprūpei.

Galvotāju meklētāju akcija visvairāk skars sievietes ar bērniem, inteliģento profesiju pārstāvjus, cilvēkus pāri pusmūžam un invalīdus, kas tomēr nav pilnīgi zaudējuši darba spējas.

Paralēli sāksies arī vācu bēgļu izvietošana, saskaņā ar jaunā likuma noteikumu, ka ielaižami 54.744 vāciešu, kas izraidīti no savām agrākajām mājvietām Vācijas kaimiņvalstīs. Šos vāciešus ar maz izņēmumiem pārvedīs tikai uz radu vai draugu individuālu vārdisku galvojumu pamata. Katram galvojuma iesniedzējam jāiemaksā arī 75 dol. ar pārbaudēm saistīto izdevumu segšanai, pie kam šo naudu neatmaksās arī tai gadījumā, ja pārbaudēs izrādītos, ka kandidāts nav tiesīgs iecelot. **A. Lp.**

Amerika nekapitulēs Korejā, apgalvo prezidents Trūmens

VAI PANDITS NERŪ VIDUTĀJA LOMĀ?

Vašingtona (Is). — Amerika nekad nav uzvarēta un to nepieveiks arī tagad Korejā, apgalvoja prezidents Trūmens ceturtdienas preses konferencē. Amerikāņu karaspēka vienības noturēsies Korejā stingrās pozicijās, lai pēc tam atkal atgrieztos līdz 38. platuma gradam — Dienvidun Ziemeļkorejas robežai. Tālāk Trūmens norādīja, ka ASV valdība patlaban apsver plānu par darba roku mobilizāciju rūpniecības izpalīgu dienestam.

Par pašreizējo militāro stāvokli Korejā prezidents atteicās sniegt tuvāku vērtējumu, arī šobrīd vien varot vienīgi atkārtot savus pirms nedēļas teiktos vārdus, ka viss vēl griezīšoties uz labo.

No Maskavas ziņo, ka Indijas vēstnieks Pad. savienībā ceturtdienas vakarā nodevis padomju ārlietu ministra vietniekam Gromiko personisku ministru prezidenta Pandita Nerū vēstījumu maršalam Staļinam. Kaut gan par vēstījuma saturu vēl nekas nav zināms, Maskavas diplomātiskās aprindas pārliecinātas, ka tas satur izlīguma priekšlikumus Korejas konfliktā.

ARĪ ĀRZEMNIEKI ASV PAKĻAUTI ARMIJAS PAPILDINĀŠANAS LIKUMAM

Sakarā ar notikumiem Korejā, ASV kongress pieņēma papildinājumu daļējās mobilizācijas likumam, pagarinot prezidenta Trūmena pilnvaras pēc vajadzības iesaukt armijā un nacionālā gvardē rezervistus un arī rekrutus no 18—25 g. vecumam. Likums par armijas un nacionālās gvardes papildināšanu, kas saucas Selective Service Act, attiecas arī uz tiem ASV iedzīvotājiem, kas nav ASV pilsoņi. Pēc likuma vietējās iesaukšanas padomēs (Selective Service Board) obligāti jāreģistrējas visiem attiecīgās pilsētas vai lauku apgabalu 18—25 g. v. iedzīvotājiem. Noteikumi par ārzemniekiem, t. i. iedzīvotājiem, kas nav ASV pilsoņi, paredz daudzus izņēmumus, bet oficiālās iestādes norāda, ka visdrošākais veids, kā izvairīties no iespējamām nepatikšanām ir katram ārzemniekam pieteikties personīgi vai ar rakstu sava novada reģistrācijas iestādē un noskaidrot, vai viņš reģistrācijas likumam pakļauts vai nē.

Tito izspēlē jaunu trumpi pret Staļinu

Belgrade (E). — Ja nebūtu sācies konflikts Korejā, pasaule būtu veltījusi daudz lielāku ievērību maršala Tito runai, ko viņš pirms dažām dienām teica jugoslavu parlamentā. Šai runā Tito paziņoja, ka nacionālizētās fabrikas, uzņēmumus un dzelzceļus, vadoties pēc devīzes „fabrikas strādniekiem", turpmāk nodos demokratiski ievēlēto komisiju pārvaldē. Valsts īpašums, pēc maršala Tito deklarācijas, ir „zemākā un nevis augstākā sabiedrības īpašuma forma", pretēji krievu apgalvojumiem. Uzņēmumus turpmāk pārvaldīs 15—140 vīru vēlētas komisijas. Jāpiebilst gan, ka Tito deklarācija nenozīmē Jugoslavijas valsts pilnīgu atteikšanos pārvaldīt svarīgus uzņēmumus. Pēc politisko novērotāju domām maršals Tito izspēlējis gudru trumpi, lai apvienotu visas pasaules komūnistus cīņā pret Padomju savienību, kur, kā zināms valsts ir visaugstākā instance.

BALTIEŠI PIETEIKUŠIES CĪŅAM KOREJĀ

Kopenhagena (ej). — AP aģentūra ziņo, ka IRO pārvaldē esošie baltiešu bēgļi Dānijā paziņojuši Savienoto valstu vēstniecībai Kopenhagenā, ka viņi ir ar mieru cīnīties pret ziemeļkorejiešu bruņotajiem spēkiem. Tuvāku komentāru šai informācijai pagaidām vēl nav.

Kaufmans dresības iemeslu dēļ neplenēm darbā bij. latviešu karavīru

16. jūnijā Augsburgas izceļošanas nometnes medicīnas daļa pieņēma darbā izskrīnēto bij. latviešu karavīru Jāni Pružinski, kas ir divu mazu bērnu tēvs un ģimenes vienīgais gādnieks. Pēc vienas nedēļas nostrādāšanas Pružinskim bija jāierodas pie IRO apgabala darba daļas vadītāja Dāvida Kaufmana (David Kaufmann) un jādabū par ieņemamo amatu apstiprinājums. K. atbildējis, ka Pružinski apstiprināšot tikai pēc tam, kad noskaidrošot izskrīnēšanas iemeslus. To skaidrošana ilga divas nedēļas, bet 7. jūlijā darba daļas vaditājs paziņojis, ka Pružinski nevarot darbā pieņemt aiz **drošības iemesliem.**

Pružinski izskrīnēja š. gada sākumā, par izskrīnēšanas iemeslu uzdodot iesaukšanas datumu, jo viņš iesaukts 1943. g. 26. martā, kamēr IRO savā slepenajā instrukcijā par pirmo mobilizācijas dienu noteikusi tā paša gada 17. aprīli; visi latviešu iestāžu iebildumi pret šo kļūdaino pieņēmumu ir noraidīti.

Pēc P. Blaumaņa nāves Kaufmans izteicies, ka Bl. miris aiz priekiem par pieņemšanu IRO darbā. Blaumanis neesot varējis agrāk dabūt darbu tāpēc, ka bijis Dancigas komandants (!?)

P. Greizis

LATVIJA

Nr. 53 (397) 1950. g. 15. jūlijā

Neizlietotos manuskriptus uzglabā tikai sīkā atpakaļ vienīgi, ja tiem pievienota apmaksāta un autoram adresēta aploksne. Redakcija patur tiesības manuskriptus vajadzības gadījumā īsināt. Ar autora parakstu vai iniciāļiem parakstītos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā arī redakcijas domas.

Latvijas mobilizācija

Kara dārdi tālajā pasaules pamalē Korejā 25. jūnijā pamodināja cilvēci no ietaršķā pusmiera un puskara un pavēstīja lielās pasaules vētras sākumu. Vētras vēji atrāva prezidentu, ministru un ģenerālštābu durvis un logus Amerikā, Āzijā, Eiropā, Austrālijā un Afrikā, aizpūta no rakstāmgaldiem visas aukstā kara diplomātijas aktis un pelnus un ienesa pulvera smaku — karš! Īsalcinājuma cinda Amerikas nācējai piesvieda Staļina roka. Prezidents Trūmens drosmīgi un dusmīgi sita dūri galdā un parakstīja vēsturisko pavēli savam labākajam ģenerālim Mekartūram atklāt uguni pret uzbrucēju. Šis Trūmena dūres sitiens ir laika zīme, ka Rubikons ir pāriets: bez atklāta kara sarkanais mēris vairs nekur netiks uz priekšu.

Trešā lielā pasaules vētra, kas vēl šķi, tāli, lokāli un bez orkāna spēka un šausmām pieteic jauna laikmeta tuvošanos, jau tagad liek atskanēt tuvo briesmu sirēnām. Cilvēci nospiež nāves briesmas, kas nāks valstīm un tautām pa zemi, ūdeni un gaisu. Korejas kaujalauks ir tikai sākums, uverīra vēl nepiedzīvotai kara mūzikai un nāves dejai; šīsais sākums nāks ar briesmīgu orkānu pavisam citā vietā.

Ja karš Korejā ir radījis satraukumu un bailes lielās un mazās valstīs un tautās, tad latviešu tautu šī vētra nepārsteidz izbailēs un neziņā par nākotni. Brīvību un Latvijas valsti mums var nest tikai karš, un mēs to gribam un gaidām jau piecus gadus. Nevis sarunas, līgumi un konvencijas ar 13 sazvērniekiem Kremlī nesīs tautām mieru un labklājību, bet tikai bruņots ultimāts un tā skarbā un īsā valoda, kāda piemīt ģenerālim Mekartūram. Tādēļ tā Latvija, kas dzima 18. novembrī un tika padzīta trimdā vai ielikta cietumā 17. jūnijā, garīgi un fiziski bez nosākā atlikuma un rezervācijas ir jau nošķīrusies rietumu demokrātiju spēku pusē un kopā ar tiem cīnīsies par Latvijas brīvību. Jau tagad pašī nepacietīgākie un karstākie latviešu vīri, kas jau cīnījās Volchovā, Vidzemē un Kurzemes cietoksnī pret sarkano mēri, Jaltas un Teherānas netaisnu un IRO netaisno statūtu dēļ ir te cietuši un pazemoti tikai tādēļ, ka viņi cīnījušies pret to varu, kas tagad liek cīnīties amerikāņiem Korejas džungļos, ir pieteikušies jaunai cīņai Korejā. Arī šī mūsu no emigrācijas noraidīto karavīru pieteikšanās karam Korejā aizpūtīs visas skrīningu lapas un komūnistu aģentu sminus IRO un citu iestāžu nelabi piesmakušos kabinetos un arī tur nesīs jaunas taisnības vēsmas.

Nākamais karš sastaps latviešu tautu visā pasaulē. Tur mēs arī paliksim. Mūsu cīņas stratēģijai jābūt uzbūvētai uz šī negrozāmā fakta. Mēs nedrīkstam pāniski traukties uz kādu kungu patvēruma vietu, atstājot pozīcijas un pienākumus. Mēs taču pasludinājām draugiem un ienaidniekam, ka esam cīnītāji un gribam iecīnīt brīvu Latviju. Mūsu politiskā un diplomātiskā cīņa vien nevar atbrīvot Latviju. Tādēļ ar drošām sirdīm un gudru rīcību lesim pretī nākamiem notikumiem. Mums ir jādara un mēs darīsim iespējamo, lai latviešu emigrācija no Vācijas un Austrijas sekmīgi turpinātos. Tas ir jādara mūsu nākotnes un mūsu ģimeņu drošības dēļ. Mūsu viriem nav vajadzība doties uz tāliem kara laukiem, jo mūsu kaujalauks būs Eiropa un Latvija. Saudzēsim un glabāsim latviešu asinis pašai Latvijai. Bet lai mēs to varētu, mums šajā trauksmes laikā vairāk kā jebkad ir jāpieder savai tautai un savai cīņai. Mēs aizbraucam pa valstīm, ne lai izklīstu un pazustu viens otram un savai tēvu zemei, bet lai pasludinātu to lielo spēku mobilizāciju latviešu pulkiem, kas blakus citām brīvajām nācijām lauzīs un salauzīs boļševiku cietuma dzelzs vārtus pie mūsu zemes robežām. Šī nacionālo spēku mobilizācija aptvers visus latviešus ar lielu vienprātības spēku tad, ja visi latvieši bez partiju un organizāciju izšķirības apvienosies ap Latvijas valsts autoritāti un latviešu tautas brīvības gribu.

Mēs turpmāk netaujāsim pēc tiesībām, bet pēc mūsu pienākumiem. Karavīri ziedo savas dzīvības. Katrs latviešu virs un jauneklis to darīs arī nākamā karā par Latviju. Tas ir augstais pienākums un upuris, kuru priekšā apklust visas strīdu problēmas un pretenzijas. Pašreiz Latvija šo upuri prasa un pieņem no latviešu partiņniem dzimtenē. No mums Latvija prasa upuri un sviedrus politiskā, kultūras un nacionālā cīņā un darbā. Šai cīņai un darbam mums arī jāneš upuri un atteikšanās. Šai cīņai un darbam lai pieder mūsu darba dienas un svētdienas. Latviešu vīros nav un nebūs paguruma un bailes. Mums nav jābaidās ienaidnieka, mums nav jābaidās kara. Mums pieder tikai mūsu dzīvības un mūsu sapņi un griba Latvijā atsākt jaunu dzīvi. Mēs esam visu pārējo jau upurējuši karam un netaisnībai. Desmitiem tūkstošu latviešu ir ziedojuši arī savas dzīvības un sapņus. Dzīvību par Latviju un savu tautu ķīlā likdami, mēs varam tikai iegūt jaunu dzīvi un nākotni saviem bērniem un savai tautai.

Tādēļ nost visus strīdus un brāļu kaŗus, nost visas denunciācijas un sūdzības, nost visas ambīcijas un godkārī. Sniegsim viens otram roku un pirmā kārtā saviem iedomātiem vai patiesiem pretiniekiem mūsu vidū. Atzīsim tikai vienu pretinieku un ienaidnieku — komūnismu un tā terrora varu. Apkaŗosim šo ienaidnieku ar visiem mūsu rīcībā esošiem politiskiem un garīgiem ieročiem, jo rīt mums visiem pret to būs jācīnās ar uguns ieročiem rokās.

V. Lambergs

Rokas un sirdis, kas nepiekūst

Oldenburgas vācu iestādēs reģistrēta Latviešu biedrība

TRIMDAS VADĪTĀJU AMATPERSONU APMEKLĒJUMS LEJASSAKSIJAS NOMETNĒS

LNP prezidija un LCP priekšsēdis J. Celms un LCK britu joslas delegācijas vadītājs V. Janums kopā ar sakaru virsnieku angļu joslas sardžu un darba vienību štābā A. Silgaļi un LCP locekli V. Hāzneru šinīs dienās apmeklēja dažas Lejassaksijas nometnes, lai iepazītos ar turienes latviešu dzīves apstākļiem. Par vērojumiem šai braucienā V. Janums mums izteicās:

Veco ļaužu nometni Farelu kopš 1. jūlija uzticības pārvaldē pārņēmušas Oldenburgas evaņģelisko baznīcu un katoļu Caritas organizācijas. Nometnē patlaban 418 latviešu. 19 ģimenes, kuŗās sievas bijušas jaunākas par 60 g., maijā nosūtītas uz Bokhornu. Par to iesniegta sūdzība, taču atrisinājuma vēl nav. Ar piederīgo atbalstu maijā emigrējušas 4 ģimenes un kāds vieninieks.

Nometnes mūra blokos kā dzīvojamās, tā sabiedriskās telpas labas un glīti iekārtotas. Katram precētam pārim sava istabiņa, kamēr vieninieki dzīvo pa 3—4 kopā. Apkurināšana ziemā bijusi apmierinoša, un apmierina arī uzturs. Ēdienu atļauts nest arī uz istabām, jo apm. 10 proc. latviešu paši nespēj sevi apkopt, kādēļ tiem talkā nāk palīdzīgas rokas. Gādāts arī par medicīnisko palīdzību: nometnes galvenais ārsts ir ukrainis, bez viņa vēl strādā latvietes Dr. Berchmane un zobu ārste Vennere. Vēl trūkst trizieru, drēbnieku un kurpnieku, jo dzīvojamās telpās strādāt tiem nav atļauts, bet darbnīcas nav iekārtotas, par ko gan jau domāts. Ārpus pārējās apgādes vācu pārvalde izsniedz vēl nelielu kabatas naudu — vīriešiem DM 5,—, sievietēm DM 3,— mēnesī. Nometnē ir arī vācu kantīne ar normālām preču cenām.

Farelā darbojas latviešu komiteja, ar priekšsēdi A. Libertu. Saimniekojot pēc rūpīgi izstrādāta budžeta, kuŗā paredzēti arī pabalsti, komiteja uzkrājusi DM 280,—. Tas gan nav daudz, taču liecina, ka arī veco ļaužu rokas un sirdis nav piekusušas kopības un savstarpējas atbalstīšanas darbam. Pastāv arī latviešu ev.-lut. draudze ar savu padomi. Dievkalpojumus vada māc. Vēdzele no Oldenburgas, Dr. phil. Kleperg, kas dzīvo uz vietas, reizi nedēļā rīko bībeles stundas. Pie draudzes darbojas dāmu komiteja un jaukts baznīcas koris ar 32 dziedātājiem. To vada dirig. Būmanis, kas ir arī Daugavas Vanagu nodaļas priekšnieks (23 biedri). Rosīgi strādā nometnes YMCA/YWCA, rīkojot priekšlasījumus, valodu kursus, kā arī informācijas vakarus. Nometnes klubā ir radio, ko paredzēts iekārtot katrā blokā. Domāts arī par skatuvi, un Eversburgas DV drāmatiskā kopa jau pieteikusi viesizrādi ar „Skroderdienām". Vispār — nometnes latviešu sabiedriskā un kultūrālā dzīvē jūtama rosība un spirgts gars. Vecie ļaudis dzīvi seko pasaules notikumiem, nezaudēdami ticību — reiz tomēr redzēt savu tēvzemi atkal brīvu.

Oldenburgā vienīgā nometne palikusi Omštede, kur patlaban ap 1000 latviešu. Nometne pārgājusi vācu pārvaldē jau 26. jūnijā. Uzturu vairs neizsniedz, bet jāpārtiek ar vācu iestāžu izmaksāto pabalstu. Nestrādājošiem darba spējīgiem darba pārvalde maksā: vieniniekiem DM 18,—, bet ģimenei ar 1 bērnu DM 24,— nedēļā. Darba nespējīgos atbalsta aizgādības nodaļa ar apm. DM 37,— mēnesī. Pārtika jāiegādājas nometnes kantīnē. Dzīvokļu īre par jūliju nav jāmaksā, bet par turpmāko vēl nav skaidrības. Vācu administrācija no bēgļu vidus algo nometnes komandantu, 2 kanclejas darbiniekus un 2 strādniekus. Citādi gandrīz vienīgā darba iespēja ir ap 30 km attālajā kūdras purvā. Taču omštedieši raugās nākotnē optimistiski, jo daudziem jau ievadīta izceļošana un darbs nākotnē nodrošināts. Rosīga joprojām ir arī nometnes latviešu kultūrālā un sabiedriskā dzīve. Nodibināta un Oldenburgas iestādēs reģistrēta Latviešu biedrība. Tās priekšnieks A. Ozoliņš (viņš arī nometnes komandants), priekšnieka palīgs A. Krīpēns.

Īpatnēja ir transitnometne Aurichā, kur novietoti tie Austrālijas braucēji, kam visas izceļošanas formalitātes jau nokārtotas, tikai jāgaida aizbraukšana. Daļai gaidīšana ilgst jau vairākus mēnešus. Tā kā Italijas transitnometnes slēgtas, tad še sastopami gandrīz visu Eiropas nāciju izceļotāji — pat itaļi, ungāri un turki. Grūtā stāvoklī nonākuši latvieši, kuŗu rocība nav bijusi liela: gaidot izsīkuši līdzpaņemtie naudas līdzekļi, tā kā viņi nespēj iegādāties pat laikrakstu.

Latviešu darba un sardžu vienības nelikvidēs

TURPMĀK UZŅEMS ARĪ DAŽAS PERSONU GRUPAS BEZ DP STATUSA

Par uzņemšanu amerikāņu armijas darba un sardžu dienestā baltiešu darba vienību latviešu sakaru virsnieks informē:

Nacionālās DP vienības var uzņemt tikai 20—35 g. vecas personas, kas dzīvo amerikāņu joslā un kam Vācijas rietumu joslās nav piederīgo. Izņēmumi atļauti vienīgi attiecībā par virsnieku un trim augstākām instruktoru dienesta pakāpēm (sergeant, sergeant 1st class un master sergeant), kā arī par atsevišķiem speciālistiem. Reflektantiem jābūt ar līdzīgām veselības, gara un morāles īpašībām, kādas paredzētas ASV armijas locekļiem; reflektanti nevar būt PSRS pavalstnieki un viņiem jāuzrāda DP identifikācijas kartīte vai IRO izdota apliecība par tiesīgumu uz IRO aprūpi vai IRO tiesisko un politisko aizsardzību.

Reģistrācijas kārtība sardžu un darba vienībās palikusi līdzšinējā: interesentiem jāizpilda īpaša aptaujas lapa un kopā ar policijas apliecību (Good Conduct Certificate), ārsta apliecību, ka ir darbaspējīgs un neslimo ar lipīgām slimībām, un, ja iespējams, nometnes komitejas atsauksmi jānosūta uz adresi: Labor Service Latvian Liaison Assistant, 2nd Lt. Visvaldis Brige, (17a) Mannheim, Mainstr. 51. Vēlams, ka arī tie kandidāti, kas jau reģistrējušies individuāli vai ar nometņu komiteju starpniecību, bet līdz šim attiecīgos dokumentus vēl nav iesnieguši, tos nekavējoties nosūtīto uz minēto adresi. Kandidātus uzņemot, nav iespējams ievērot pieteikšanās kārtību, bet jāvadās no brīvo vietu rakstura un kandidāta aroda prasmes.

Līdz šim gan vēl vienmēr panākts, ka vienības uzņem arī vecākus par 35 gadiem, kā arī tādus, kam ir piederīgie. Ir cerības, ka tas atsevišķos gadījumos izdosies arī turpmāk, bet noteiktus solījumus nav iespējams dot. Pašreiz šādu personu ir gandrīz trīskārt vairāk nekā to, kas atbilst visiem uzņemšanas noteikumiem. Nevērojot to, būtu vēlams, ka vecāki par 35 g. un ģimeņu cilvēki reģistrējas arī turpmāk, jo pēc līdzšinējās pieredzes pāris gadu starpība nav sagādājusi grūtības.

Turpmāk darba un sardžu vienībās varēs uzņemt arī personas bez DP statusa, bet šī atļauja pagaidām gan attiecas tikai uz pārnācējiem no Beļģijas, Francijas, Anglijas uc. zemēm, ja viņi Vācijas amerikāņu joslā ienākuši legāli resp. viņiem ir vācu iestāžu izdotas „kennkartes".

Pēdējā laikā novērots, ka kandidāti, kas pieteikušies vienībās, tajās nelerodas, aizbildinoties, ka pārdomājuši vai arī uzdod citus mazsvarīgus iemeslus. Arī nometņu komitejas, ar kuŗu starpniecību sūta pazinojumus kandidātiem par ierašanos darbā, neapstiprina paziņojumu saņemšanu un nemin iemeslus, kāpēc kandidāts nav ieradies. Šāda rīcība ne tikai traucē vienību papildināšanu, bet arī novilcina to tautiešu pieņemšanu, kam darbs nepieciešams, tāpēc komitejām un kandidātiem pašiem laikus jāinformē par dzīves vietas maiņu, emigrāciju, nevēlēšanos turpmāk kandidēt uc.

Amerikāņu priekšniecība apsolījusi, ka nevienu latviešu vienību neiikvidēs, kāmēr būs piemēroti cilvēki to papildināšanai. Gadījumā, ja kandidātu rezerve izsīktu un kādu mūsu darba vienību likvidētu, tās personālu izmantos pārējo vienību papildināšanai. To ievērojot, ikvienam, kam maz izredžu emigrēt un kas atbilst noteikumiem, laikus jāapsver savas nākotnes iespējas un nekavējoties jāreģistrējas.

Darba un sardžu vienību darba noteikumi un pieteikšanās anketas LCK informācijas nozare pieteikamā skaitā piesūtījusi vīšām nometņu latviešu komitejām un privāti dzīvojošo pārstāvjiem. (in)

17. jūnija vēstuļu akcijas atbalsis

Latviešu nacionālā fonda Skandināvijā ierosinātās un LCK atbalstītās 17. jūnija vēstuļu akcijas ietvaros LNFS priekšsēdis Dr. V. Ģinters nosūtīja vēstuli prezidentam Trūmenam, plaši attēlojot boļševiku okupantu rīcību Latvijā un pārējās Baltijas valstīs, kā arī izsakot mūsu taisnīgās prasības pēc neatkarības un cilvēku tiesībām. Prezidenta uzdevumā uz šo vēstuli atbildējusi ASV vēstniecība Stokholmā, uzsverot, ka Sav. valstis nekad nav atzinušas Baltijas valstu iekļaušanu Padomju savienībā un ka cilvēku tiesības ierobežošana šais zemēs ir labi zināma Sav. valstīm un to nožēlo ikviens, kas mīl brīvību. Pašas ASV ar Apvienoto nāciju starpniecību turpina politiku, kas, cerams, spēs atvieglināt to tautu ciešanas, kuŗu cilvēciskās tiesības un privilēģijas paklautas spaidu režīma jūgam. — Ziņa par Dr. V. Ģinteram piesūtīto atbildi parādījās arī Stokholmas Tidningen uc. zviedru laikrakstos.

17. jūnija vēstuļu akcija guva latviešos samērā dzīvu atsaucību. Grūti vēl pašreiz precīzi pateikt, cik vēstuļu vadītāji rietumu valstsvīri saņēmuši, bet to skaits katrā ziņā sasniedz vairākus desmittūkstošus. BBC raidītājs to noteica uz 45.000, bet Amerikas balss, minot parallēles starp Korejas un Baltijas valstu likteni, vērtēja vēstuļu skaitu uz 20.000. Par vēstuļu akciju rakstīja arī ASV, Skandināvijas, Dānijas uc. valstu prese un ziņoja radiofoni. No visiem laikrakstu izgriezumiem un radioziņojumiem varētu izgatavot lielisku protesta albumu par Baltijas 10 gadu okupāciju.

Kā jau tas visos kopējos pasākumos, arī vēstuļu akciju sabotēja daļa latviešu, un tai nebija iekustināmi arī t. s. „vienaldzīgie". Taču pasākums savu mērķi ir sasniedzis: mūsu protesta balss ir izskanējusi un tā ir sadzirdēta, taisni šajā laikā, kad boļševisms sācis bruņotu agresiju, vēlreiz atgādinot pasaulei Baltijas valstu likteni.

Dr. O. Ēvaldsons apstiprināts par latviešu pārstāvi Dānijā

IRO misijas šefs, pamatojoties uz īpaši ieceltās kontrolkomisijas atzinumiem par 15. un 16. aprīļa vēlēšanām, apstiprinājis Dr. O. Evaldsonu par latviešu pārstāvi Dānijā. IRO pārstāvis kontrolkomisijas priekšsēdim V. Dambergam piesūtītajā rakstā norāda, ka pēc komisijas atzinuma un misijas rīcībā esošajām izziņām par pārstāvi ievēlēts Dr. Evaldsons. Ievērojot neapšaubāmo vairākumu, ko E. ieguvis vēlēšanās, IRO misija nav atradusi par vajadzīgu tuvāk izdibināt pret vēlēšanām celtos iebildumus. Kontrolkomisija par vēlēšanām un IRO misijas lēmumu nosūtījusi ziņojumu sūtnim K. Zariņam Londonā.

Kā zināms, par 15./16. aprīļa vēlēšanu norisi IRO misijai bija iesniegtas vairākas sūdzības, tādēļ jaunais pārstāvis līdz jautājuma noskaidrošanai netika apstiprināts.

Par Latviešu apvienības Dānijā (LAD) priekšsēdi ievēlēts R. Briedis, par prezidija locekļiem A. Vegers, E. Liepaskalns, Dr. V. Jansone un J. Reitmanis. LAD reģistrēta dāņu iestādēs, un tās apstiprināšanas rakstā noraksts un statūti iesniegti arī IRO. Dānijas latviešu balss, kuŗas redaktors ir jaunais pārstāvis Dr. Evaldsons, gan uzskata, ka LAD priekšsēža amatu, saskaņā ar 1949. g. 11. jūnija latviešu delegātu konferences lēmumu, reizē ieņem latviešu pārstāvis pie IRO. Par šo jautājumu abu Dānijas latviešu grupu starpā pašreiz risinās karsts strīds. — Dānijā vēl dzīvo ap 550 latviešu, bērnus ieskaitot.

Pirmie praktiskie soļi palīdzēju un vāciešu tuvināšanā

JAUNA LWF AKCIJA VĀCU UN DP DRAUDZĒS

Pēc LWF lokālās izvietošanas vaditāja britu joslā Mr. Bēca (Beatz) ierosmes un ar viņa atbalstu uzsākta **jauna akcija. Tās nolūks tuvināt DP** luterāņu draudžu locekļus ar vācu ev. lut. draudžu ganiem, padomju un jaunatnes pulciņu locekļiem, kā arī vācu luterāņu baznīcas iekšmisijas atbildīgiem pārstāvjiem, lai savstarpējās pārrunās lūkotu konkrētizēt palīdzības veidus, kādos vācu baznīca varētu nākt talkā Vācijā palicēju izvietošanā un aprūpē.

Pirmā tāda sanāksme notika šinīs dienās Augustdorfas nometnē, un tai sekos līdzīgas visos lielākos ārzemju bēgļu centros britu joslā. Sanāksmē, kuŗā piedalījās visu trīs baltiešu tautu un arī poļu luterāņu pārstāvji un ap 40 vietējās vācu draudzes pārvaldes un jaunatnes pulciņa locekļu ar māc. Melleru, bez Mr. Bēca ieradās arī Mr. Grīsvolds, LWF pārstāve Vestfālē Miss Haukinsone, Vestfāles vācu luterāņu iekšmisijas pārstāvji uc. Uzrunājot ap simts sapulcējušos, Mr. Bēcs norādīja, ka pāri tautību un ticību atšķirībām stāv kristietisma princips, kas aicina kristiešus dalīties grūtībās un palīdzēt viens otram. Ārzemju bēgļi, īpaši baltiešu luterāņi, pierādījuši sevi par krietniem kristiešiem, kas pelnījuši palīdzību izceļošanā, un tādu tiem arī LWF sniegusi un sniegs. Tagad tā grib palīdzēt tiem, kam tomēr būs jāpaliek Vācijā, un tāpēc aicina vācu draudžu un iekšmisijas pārstāvjus ņemt bij. DP savā aizvējā. Mēs zinām, ka viņiem ir lielas rūpes par pašu bēgļiem. LWF nāks talkā šī jautājuma atrisināšanā tuvākā laikā, bet kā pretpakalpojumu grib lūgt palīdzību un atbalstu palicējiem Vācijā.

TAUTIEŠU IEVĒRĪBAI, KAS BRAUC UZ AUSTRĀLIJU, KANADU VAI ASV

Nonākot jaunajā dzīves un darba vietā aiz okeāna — Austrālijā, Kanadā vai ASV, tautieši izkāpj krastā bez centa vai šilinga kabatā. Tad sākas pirmais, grūtākais jaunās dzīves posms.

Padomājiet arī jūs par to, kā vislabāk tikt šim pirmajam laikam pāri, kā jau pašā pirmajā laikā sev nodrošināt kādu mazumu līdzekļu jaunajā zemē. Praktiskus padomus snieds Latviešu centrālās komitejas informācijas nozare, (14a) Schwäbisch Gmünd, Artillerie-Kaserne. Lūdzam pievienot pastmarkas atbildei.

Savu labo gribu šos centienus atbalstīt apliecināja vietējās vācu draudzes māc. Mellers, piezīmēdams, ka ja baltieši Augustdorfā paliktu bez sava mācītāja, viņš ar mieru kādu laiku to aizstāt, ierodoties uz dievkalpojumiem nometnes baznīcā. Vācu iekšmisijas pārstāve savu uzrunu nobeidza ar konkrētu darba piedāvājumu lauksaimnieka ģimenei kādā Vestfāles muižā. Līdzīgā garā misija strādās arī uz priekšu.

Par sanāksmes praktisku noorganizēšanu un vadību pateicība pienākas nometnes māc. E. Pavasaram un draudzes dāmu komitejai. Kontakts, kas tik svarīgs lokālu jautājumu kārtošanā, ir nodibināts, DP un vācu kristieši pierādījuši, ka grib būt jaunā kopējā sadzīves pōsma sirsnīgi sekmētāji. Šo atziņu labi atspoguļo kādas vācu draudzes padomes locekles un vecas augustdorfietes vārdi:

„Nometnē esmu pirmo reizi. Biju par to dzirdējusi šausmu stāstus un pati redzējusi šeit saplūdušo atlaisto gūstekņu un austrumu strādnieku sirojumus pirmajās dienās pēc kapitulācijas. Viss tas man bija saprotams, jo biju redzējusi arī to, kā šajā nometnē apgājās ar krievu gūstekņiem un cik daudz bija mirušo, kad pienāca jauni transporti. Paldies Dievam, ka posta laiki, ko mums uzvēla karš un tā sekas, tagad ir garām. Sasniegsimies rokās, lai saprastos, jo saprašanās vienīgā mūs var paglābt no posta atkārtošanās."

E.

VĒSTULES REDAKCIJAI

VISLIELĀKO UZMANĪBU EIROPAS KUSTĪBAI!

Katram saprotams, ka Eiropas kustība nav vairs pārejoša parādība. Zināms arī, ka Latvijas nākotne ir cieši saistīta ar Eiropas vienību. Taču latviešu Eiropas vienības organizācijas nekad negūs plašāku atsaucību ne uz ārpusi, ne pašu latviešu vidū, ja šī svarīgā darba vadīšanu nepārņems latviešu augstākā politiskā cīņas organizācija trimdā ar sūtņu atbalstu. Tuvojas Strasburgas dienas. Tās, cik nojaužams, būs svarīgas arī mums, latviešiem. Tāpēc — vislielāko uzmanību!

Par citu lietu. Esmu vērojis dažus tautiešus, piemēram, arī kādu jaunu, tikumisku ģimeni mūsu nometnē, kas neizrāda nekādu interesi par latviešu kopējām lietām un par mūsu vienotāju laikrakstu Latvija. Šai sakarā rodas jautājums: kam rakstīti un tik daudz atkārtoti cildenie, patriotiskie, sirsnīgie vārdi, neapzinīgo tautiešu nosodītāji raksti, aicinājumi, uzsaukumi? Vai tiem, kas tos jau lasa simto reizi un sen tiem pievienojušies? Tādēļ vai pie mūsu centrālās iestādes nevarētu pastāvēt kāds „iekšējās informācijas" birojs, kas bez šļūguma, bet maksas ikvienam it kā malā palikušam latvietim šad tad piesūtītu pa veselīgā gara izveidotai lapai? Varbūt tad šie tautieši neizklīstu visas pasaules vējos — bez cerībām atgriezties.

Ar dažu brīdinātāju rakstu LNP varētu atcerēties komūnisma apdraudētās Āzijas valstis — ja tas ietilpst LNP kompetencēs. Der apsveikt arī Dienvidamerikas valstu skaidro iestāšanos par komūnisma apkaŗošanu.

V. Gobiņš, Pinebergā

LŪDZAM ATBALSTU

Heilbronas sanatorijas latviešu slimnieku kopa lūdz latviešu nometņu komitejas, kam būtu iespējams atvēlēt līdzekļus, nelielu kādu daļu arī sanatorijā esošo smagāk slimo atbalstam. Sakarā ar Ambergas sanatorijas likvidēšanu, latviešu slimnieku skaits Heilbronā palielinājies līdz 60, bet latviešu kopai savu ciešanu biedru atbalstīšanai nav nekādu līdzekļu. Lūdzam mūs neaizmirst, un par katru ziedojumu būsim ļoti pateicīgi.

Heilbronas latviešu slimnieku kopa

KAS PALĪDZĒTU TIKT PIE RADIO APARĀTA?

Sen esmu gribējis tikt pie sava radio aparāta, bet ar manu trūcīgo kaŗa invalīda pensiju šim nolūkam nepietiek, jo jāuztur arī ģimene. Radio man būtu sevišķi milzīgs un nepieciešams, jo esmu neredzīgs un man amputētas abas rokas. Tamdēļ pats nevaru neko nopelnīt.

Manu lūgumu tautiešiem, kas izceļo un nevar paņemt savu radio aparātu līdz, ziedot to man, pie kam es būtu ar mieru arī kaut ko maksāt, varbūt vairākos nomaksas termiņos. Eventuālos piedāvājumus lūdzu adresēt: Donāts Badūns, Heidenheim-Brenz, Nattheimerstr. 6.

Trīs lielie B

ŠVĀBU BIKSĒS UZ IELAS NEDRĪKST RĀDĪTIES — BĀBELE AR 65 VALODĀM — KO TAS VIENS TUR MULDĒJA? —MŪŽĪGĀ LAKSTĪGALA SVESĀ PLANĒTĀ

Piezīmes par latviešu dzīvi Vinipegā

Vinipega, Manitobas provinces metropole, atrodas pašā Kanadas vidienā, apm. 60 jūdžu no ASV robežas. No Halifaksas to šķir trīs diennakšu brauciens Kanadas ekspresī un, šķiet, tas nebūs īsāks arī līdz Pacifika krastam. Jūras valgmes trūkums šeit radījis kontinentālu klimatu ar ļoti sukstām ziemām un karstām vasarām. Taču abas šīs galējības viegli panesamas, un 45 gr. salu te sajūt mazāk nekā mūsu dzimtenē 18—20 gr. Ausi vai degunu var gan nosaldēt vienā minūtē, bet netrūkst vinipegiešu, kas neuzvelk kažoku un neuzliek cepuri pat visniknākajā salā. Vasarā gan termometri staigā kreklos izmetušo un atrotītām piedurknēm, bet dūmaks, — vismaz manai ačij tā šķiet, — nepieklājīgi īsās bikšelēs un ļoti atklātinātiem pleciem. Turpretim vīrieša cilvēkam iznākt uz ielas švābu biksēs ar kailiem stilbiem ir jau „shocking".

Vinipegu var droši nosaukt par Kanadas Bābeli. Bābeles torņa te gan vēl nav, un nav arī kārtīga debesskrāpja. Toties dažādu tautību saplūdums no visām zemēm un kontinentiem visnotaļ atgādina šo seno bībeles pilsētu. Stāsta, ka poliglots te varot sarunāties 65 mēlēs. Runā gan te galvenokārt angliski, retumis dzird franču valodu. Ir ļoti daudz ukraiņu, vāciešu, poļu un žīdu; ir arī savs ķīniešu kvartāls ar īpatnējiem ķīniešu restorāniem. Šai tautu Bābelei itin daudzīgi piebiedrojas baltieši, šķiet, ar pārsvaru lietuviešu pusē, lai gan pēdējā laikā pieaudzis arī latviešu un igauņu pulciņš. Vislabāk organizētie ir lietuvieši un igauņi, bet pagaidām šeit nav vēl tādas autoritātes, kas dabūtu zem vienas cepures „pārindividuālos" latviešus — apm. 300 pieaugušas dvēseles. Pastāv gan latviešu biedrība, bet pagaidām īsteni tikai uz papīra. Biedrības aktīvā ir gan daži labāk vai sliktāk sagatavoti sarīkojumi, bet plašāku un vispusīgāku darbību traucē pastāvīgu telpu trūkums. Šai virzienā kaut ko reālu pasākt savukārt liedz tautiešu pasīvitāte. Biedrībā skaitās labi ja 50—60 biedru, un tas ir pārāk maz, lai domātu par pastāvīgu telpu īri, kur nu vēl par nama pirkšanu.

Lielākā latviešu daļa te seko šī kontinenta trim lielajiem „B" — Business, Banka un Baznīca. Un gluži dabīgi — ticis ārā no Vācijas trūcības, šaurības un bezdarba, latviešu cilvēks metas ikvienā darbā un, pazīdams naudas vērtību, liek bankā dolaru pie dolara, krādams atceļam uz mājām un jaunas dzīves celšanai tur vai tepat. Nevarētu gan sacīt, ka sevišķi godāts būtu pēdējais „B", — nav daudz to, kas še runātu par latviešu draudzes dibināšanu, un pāris dievkalpojumu, ko latviešu valodā luteriņiem vadīja baptistu māc. Ekšteins, sevišķi kupli apmeklēti nebija.

Tā nu mēs te dzīvojam, ierāvušies kā gliemeži katrs savā čaulā, un nevienam vairs neatliek vaļas kopīgam sabiedriskam darbam un latviskai dziesmai. Turpretim lietuviešiem un igauņiem šī „indeve" nav vēl zudusi, kaut arī tie kaujas ar tādiem pašiem grūtumiem kā mēs. Gan ar skaudību noklausāmies lietuviešu kori un igauņu mūziku skaņu platēs. Aizvesto piemiņas dienā, bet tālāk par šo nejaukāko un jaunāko no visām jūtām — skaudību — netiekam. Ir jau laikam tiesa: abi mūsu kaimiņi no laika gala raudzēti ar citu kopības un sadraudzības raugu.

Runājot par „vecajiem" Kanadas latviešiem, jāsaka, ka Manitobas provincē viņu ir varbūt vairāk nekā jebkādā citā šīs plašās zemes stūrī, jo pirmos iebraucējus te saistīja lauksaimniecībai piemērotais prēriju plašums un labā zeme. Kā lielākos latviešu centrus min: Lac du Bonnet, Lettonia, Libau un Dauthine. Daudziem tautiešiem tur pieder plašas un labi iekoptas farmas, veikali vai amatniecības uzņēmumi. Daudzi tikuši pie turības, pat bagātības, bet visi, tāpat kā tagad jaunie, tikai pamazām kāpuši uz augšu sūrā un neatlaidīgā darbā. Lielum lielā daļa vēl runā latviski, bet jaunā paaudze to tākusi jau aizmirst. Tomēr ir arī izņēmumi, kur ģimenē vēl trešajā paaudzē sarunājas tikai latviski. Pazīstu pāris jauniešu, kas, nākdami sabiedrībā ar jauniebraucējiem, atguvuši atkal tēvu tēvu mēli un ar ziņkāri lasa latviešu laikrakstus un grāmatas.

Visumā tomēr jāsaka, ka „jaunajiem" un „vecajiem" īsta kontakta nav, un latviešu biedrības sarīkojumos vecos var saskaitīt pie vienas rokas pirkstiem. Grūti pateikt, kurā pusē īsti meklējama vaina, bet pašā pamatā laikam gan ir divas dažādas dzīves uztveres. Vecie jau kļuvuši par simtprocentīgiem „business" cilvēkiem ar šai kontinentā valdošo pārliecību, ka tikai dolars ceļ vīru. Jauno iecelotāju pūrā gan nav dolaru, bet tur saglabātas jau dzimtenē iekrātās latviskā gara un kultūras bagātības. Ilgo gadu cīņā par personīgo labklājību vecajiem bieži vien jau sen pārtrūkuši sakari ar dzimteni, un tikai retajiem — parasti vienīgi pēc nostāstiem — ir visai blāvs priekšstats par Latvijas patstāvības gadu sasniegumiem. Daudzi sen nav cilājuši latviešu laikrakstu un grāmatu, un nemaz nebrīnījos par to tautieti, kas kādā latviešu sarīkojumā, noklausījies Ķeņča mierinājuma monologu Pāvulam Slātavas cietumā, man vēlāk jautāja: „Sakiet, ko tas viens tur tik nesakarīgi muldēja, un kāpēc tas otrs tikai „šņāca?" Viņš nekad nebija lasījis Mērnieku laikus un nekad nekā par tiem nebija dzirdējis. Un tomēr mums šai vakarā kopīgu valodu netrūka. Šķiet, kopīgu valodu mēs te varētu atrast visi, par spīti dažādo uzskatu pretlikībām. Kā vecajiem Kanadas latviešiem vēl asinīs guļ senās tautas tradicijas un viesmīlība, to liecināja Jāņu nakts gaišie ugunskuri un dziesmas, par ko priecājās tiklab vecie, kā jauniebraukušie jaunībērni. Ja nu vecie arī ikdienā nāktu jaunajiem palīgā ar savu pieredzi un padomu, Vinipegā jau tuvākajā nākotnē paceltos latviešu vienības nams tāpat kā lietuviešiem, ukraiņiem un vāciešiem. Bet — kurš ceļs pirmo laipu?

Atgriežoties vēlreiz pie jaunajiem, var droši sacīt — neviens šurp nav braucis ar rožainām ilūzijām, un neviens arī nejūtas satriekts ne rakstuvju pazemē, ne virs zemes uz biešu lauka vai kādas jaunceltnes sastatnēm. No dzīves grūtumiem tie atpērkas ar humoru un ticību labākām dienām. Ja nu arī latviešu ballītē pie stiprākas lāses kādam zēnam tā rauduļīgāk pasprūk dziesmiņa par dzimteni un ligavu, tad vaiņiga tā pati mūžīgā latviešu lakstīgala, kuras gan te nav, bet kas nebeidz viterot mūsu sirdīs. Un daudziem, arī pēc gada un diviem, liekas, ka tie dzīvo uz kādas svešas un ļoti tālas planētas. Pa logu redz lēkājam to pašu pelēko zvirbuli, tā pati muša uzmetas uz vaiga, un novakarēs atgaiņājies no tā paša oda, kas pazīstams jau no bērnu dienām, bet cerinzieds, ko noplūc, — nesmaržo.

Vinipegā, jūlijā.

Jānis Cirulis

Piedāvā galvojumus laukstrādniekiem un mājkalpotājam

Liela amerikāņu farma Minesotā, kas jau agrāk izsaukusi divas latviešu ģimenes, meklē spēcīgu laukstrādnieku pāri, kas nebaidītos smaga darba. Kandidātiem jābūt ar pieredzi lauksaimniecībā. Pieteikumi angļu valodā ar dzīves aprakstu un datiem par ģimenes locekļiem, pievienojot fotogrāfijas, adresējami: Mr. Vernon Christianson, Milroy, Minn., U. S. A.

Galvojumus uz ASV par mājkalpotājām var dabūt sievietes 20—40 g. vecumā (var būt arī ar kādu bērnu). Rakstāms angļu valodā: 1) Mrs. W. J. Dodd, R. F. D. Nr. 1, Vintondale, Pennsylvania, U. S. A., vai 2) Mr. Eugene D. Brovsseou, Chestnut Hill, Connecticut, U. S. A.

Dzīve uz nomaksu

Vēstule redakcijai no ASV

Redzēts, rakstīts un lasīts, ka daudzi jauniecelotāji jau pēc gada, pusgada vai pat vēl īsāka laika nodzīvošanas Amerikā nopirkuši automobiļus, elektriskos ledus skapjus, klavieres un dažādas citas labas lietas. Gribu nezinātājiem atklāt, kā tas še iespējams, un kā tas parasti notiek. Salīdzinot ar citām tautībām, latvieši ir darbā čakli, samērā taupīgi un saimnieciski aprēķinātāji ļaudis. Tas sevišķi sakāms par ģimenes cilvēkiem. Vispirms taupa uz uztura un dzīvokļa konta. Neapmeklē kino, neapmeklē restorānus un citas izpriecas. Bieži taupības dēļ izvairās pat abonēt savu laikrakstu, nerunājot jau par grāmatu pirkšanu. Tā kā sabiedrībā iet maz, arī par apģērbu nav pārāk lielu raižu, jo darba drēbes lētas, bet vienas labākas izejamo drēbju kārtas pietiek ilgam laikam.

Pirmais, ko katra ģimene parasti iegādājas, ir elektriskā veļas mazgājamā mašina. Lietota, kas savu uzdevumu tomēr veic bez vainas, dabūjama, sākot no 10 dolariem. Bet cik gan tā atvieglo nama mātei darbu, cik daudz ietaupa laiku! Pārmoderna un jauna veļas mazgājamā mašīna maksā 160—200 dol. un vēl daudz vairāk. Taču arī tā pērkama uz nomaksu. Lētākajām neprasa pat nekādu iemaksu, jākārto tikai mēnešmaksas 5—10 dol. apmērā. Laba elektriskā šujammašīna uz nomaksu dabūjama pat lietota. Tāda maksā 35—75 dol., kāmēr jauna un moderna — 150 dol. un vairāk. Mēneša maksājums parasti ir 5—10 dol. Mājas mātei šī mašīna ir liels palīgs un laika ietaupītājs.

Trešais praktiski nepieciešamais priekšmets izrādās elektriskais ledus skapis. Lietotu to parasti izvairās pirkt, jo grūti izpētīt, kāda tam varētu būt vaina. Jauns maksā, kā to vēsti reklāmas, 20—35 centi dienā. Tieši tik pat daudz maksātu arī ledus patēriņš vienkāršajam ledus skapim, ko bieži vien iespējams iegūt pat gluži par velti, jo ikviens, kam tāds mājās mētājas, grib to labprāt aizdāvināt projām. Pircēju šai mantai Amerikā nav.

Lietoti, kautcik salaboti elektriskie putekļu sūcēji tiek piedāvāti kaudzēm „par 9,96 dol. gabalā", un pie tam vēl uz nomaksu. Bieži vien ar tiem iespējams velkt visu to pašu, ko ar putekļu sūcējiem, kas maksā 100 dolarus un nomaksājami vienā gadā. Gluži visas lietotās mantas, salīdzinot ar jaunām, Amerikā ir smieklīgi lētas, jo tām trūkst pircēju. Īpašnieki visvieglāk tiek no tām vaļā, atdāvinot savai draudzei. Katrai konfesijai gandrīz katrā pilsētā ir kāds veikals vai cita vieta, kur šīs mantas izpārdod. Tur atrodamas dažnedažādas vajadzīgas un nevajadzīgas lietas, kuŗu vidū daudzas savu pilno vērtību vēl sen nav zaudējušas un jaunajam īpašniekam kalpos vēl ilgus gadus. Šo rindiņu rakstītājs pats dažkārt uz šādiem veikaliem aizvedis vienu otru vairāk noplukušu jaunatbraucēju un tur par dažiem dolariem tā „uzpucējis", ka pēc atgriešanās pie saviem ceļa biedriem tie sasit plaukstas un izsaucas: „Vismaz pirmā pusmēneša alga par to jau nu būs jāatskaita!", bet īstenībā — tikai pirmās strādātās dienas alga.

Neskaitāmas lietotu automobiļu pārdošanas vietas ir pilnīgi pārblīvētas. Tur ir automašīnas, apgādātas ar eļļu un pilnu tvertni benzīna. Sēsties un brauc projām — par 25 vai 50 dolariem, un tie paši vēl uz nomaksu. Varbūt ar tām braucis jau pats Mozus, bet tās tomēr vēl ripo, kaut arī dīvaini grabēdamas, čabēdamas, sprauslodamas un purkšķēdamas. No pārdošanas vietas ar tām projām var tikt, un daudzi strādnieki ar šādām mašīnām rītos dodas uz savu darba vietu un vakaros sveiki un veseli atgriežas mājās. Taču jaunatbraucēju visvairāk iecienītais lietotais automobilis maksā no 300—1000 dol., pie kam parasti jāiemaksā 1/3.

Arī mēbeles, klavieres, paklāji, radio un televizijas aparāti un neskaitāmas citas mantas — viss pērkams uz nomaksu. Pārdevēja parastais un bieži vien vienīgais jautājums ir: „Kur un ko tu strādā?" Dažreiz vēl paprasa, vai esi jau kaut kur pircis uz nomaksu. Ja atbilde pozitīva, tad — OK! Pārdevējs tad var viegli uzzināt, kā tu kārto termiņmaksas.

Pavisam laba un jauka ģimenes mājiņa, kas jau dažus gadus kalpojusi, pērkama par apmēram 5000 dol., — protams, atkarībā no vietas. Tomēr nav nonicināma arī tāda, kas maksā 3000 dol. vai pat mazāk. Pērkot parasti jāiemaksā 10 proc., bet pārējā summa nolīdzināma 10 gados. Bieži vien tas iznāk lētāk un izdevīgāk nekā īrēt dzīvokli. Paši amerikāņi nomaksu pirkumus ļoti iecienījuši. Tos izmanto tiklab nabagie, kā bagātie. Ja ieejat kāda paziņas amerikāņa mājā, kur viss „spīd un laistās", tad nebrīnieties — tas viss pirkts uz nomaksu.

„Es pelnu 200 dol. mēnesī. Bērni jau visi vecāki par 16 gadiem un katrs nopelna pats sev. Pagājušajā pavasarī nopirku šo mājiņu līdz ar visu, kas tajā un ap to redzams. Nu varu sākt atpūsties un vaļīgāk pavadīt savu brīvo laiku," — tā man stāstīja kāds amerikāņu darba biedrs, kad to nesen apciemoju. — „Cik tas viss maksā?", jautāju. — „109 dolarus mēnesī," viņš nevilcinādamies atbildēja, „auto šai summā neietilpst, tas bija jau izmaksāts." Par šādu mājiņu un tās iekārtu kādreiz mūsu dzimtenē būtu bijis ļoti apmierināts ikviens augstāk atalgots ierēdnis.

Vēlāk šis pats amerikānis man vēl pastāstīja: „Uzturu mums abiem un savus tērpus nopelna mana sieva, strādādama pāris dienas nedēļā par apteksni." Kad biju viņam aizrādījis, ka mūsu dzimtenē nomaksas pirkumus uzskatīja par blīstamu parādu taisīšanu, kas cilvēku var novilkt dzelmē, viņš sacīja: „Pirms pērc, vajaga aprēķināt, cik spēsi maksāt. Ja jau gribētu visiem pirkumiem ieprieks sakrāt gatavu naudu, tad, kamēr to izdarītu, mūžs būtu pagājis, labākus apstākļus neredzējušam."

Arī mums, Amerikas jaunajiem iemītniekiem, stipri ātri „pielīp" šīs paražas un uzskati. Bet par to nav daudz jābīstas.

Vašingtonas štatā, jūlijā.

Pikolo

Latviešu katoļu sanāksme Dienvidanglijā

2. jūlijā skaistajā Dienvidanglijas pilsētiņā Epsomā, Londonas tuvumā kopējā sanāksmē pulcējās latviešu katoļi no visiem Dienvidanglijas novadiem. Svinības sākās ar dievkalpojumu St. Džozefa baznīcā, ko vadīja Ziemeļanglijas latviešu draudzes prāv. R. Mutulis. Pēc dievkalpojuma tautieši pulcējās Sacred Hearts konventa skolas telpās, kur tos uzrunāja draudzes prāv. St. Mozga. Sanāksmē nodibināja Dienvidanglijas latv. katoļu draudzes komiteju ar priekšsēdi skol. A. Ģertmani, padomniekiem J. Sališu un J. Greivuli, sekretāru St. Fabriku, kasieri St. Začu un 20 padomes locekļiem no dažādām vietām.

Epsomā, jūlijā. **J. M.**

Mūsu ārsts dodas uz Guamas salu

Šajās dienās Ņujorkā ieradās Dr. Krišjānis Melnalksne ar kundzi un ukraiņu ārsts Dr. Eižens Meļņikovs, kas abi dosies tālāk uz Guamas salu. Dr. Melnalksne beidzis Tartu augstskolu, strādājis Rīgas pilsētas slimnīcās kā speciālists ginaikoloģijā, un pēc kara vadījis vairākas DP slimnīcas angļu joslā. Darbam Guamā viņu un ukraiņu kollēģu izraudzījis ASV iekšlietu ministrijas speciālais pārstāvis, flotes ārsts kapteinis H. C. Oards.

Aicinājums ticībai Dievam un tēvijai

PRIESTERIS P. BEČS APCIEMO AUSTRĀLIJAS TAUTIEŠUS

Vēstule redakcijai no Austrālijas

Pirmais latviešu katoļu garīdznieks Austrālijā ir priesteris P. Bečs. Viņš te dzīvo tikai pāris mēnešu, bet paspējis apceļot jau daudzus Austrālijas latviešu centrus — Melburnu, Sidneju, Kanberu, Betherstu, Bonegilu, Kovru uc. vietas. Pēdējais ceļojums, kad priesteris iegriezās arī Austrālijas galvaspilsētā, ilga 22 dienas. Par saviem iespaidiem priest. P. Bečs stāsta:

„Kaut esmu ieradies Austrālijā, lai veiktu katoļticīgo latviešu garīgo aprūpi, savos apmeklējumos uzmeklēju arī citu konfesiju tautiešus, visur gūdams viņu draudzību un atsaucību. Vēroju, ka arī Austrālijas latviešos nav zudusi dzimtenes mīlestība. Sevišķi tā kvēlo mūsu vecākās paaudzes cilvēku sirdīs. Sarīkojumos, kur atceramies savu Latviju, tautiešu acīs vienmēr iezogas asaras. Dažreiz tomēr novietā ir senie strīdi par dažādām ticībām un dialektu dažādību starp Latvijas atsevišķiem apgabaliem. Tādas runas mūs tikai skalda, bet ne vieno. No negatīvajām parādībām vēl jāatzīmē aizraušanās ar Austrālijas viltīgo vīna pudeli. Šādiem ļaudīm gara kultūras, reliģijas un tautiskuma jēdzieni ir par augstiem, lai tos cienītu. Labi tomēr, ka šī nav vispārēja parādība, bet atsevišķi izņēmumi. Tautiešu vairums cītīgi seko mūsu pasaulē izkaisīto cilvēku gaitām, lasīdami savus latviskos laikrakstus.

Dažās vietās var vērot neapmierinātību par neparasto darbu. Tam gan gandrīz vienmēr pagaidu raksturs, jo vēlāk cilvēki iekārtojas izdevīgāk. Pesimismam tāpēc nav pamata. Domāju, ka nevien Austrālijā, bet visur, kur šodien dzīvo latvieši, nepieciešama tautiski tīra sirds, optimistisks skats nākotnē, dzīvs kopības gars un dvēseles kultūras pastāvīga padziļināšana. Šie gara ieroči daris mūs stiprus ticībā Dievam un tēvijai."

Par Austrālijas katoļticīgo latviešu garīgo aprūpi priest. P. Bečs saka: „Par pastāvīgas latviešu katoļu draudzes organizēšanu Austrālijā vēl pāragri spriest, jo mūsu konfesijas tautieši te ļoti izkaisīti. Pagaidām atsevišķās vietās rīkosim dievkalpojumus. Jūnija beigās Austrālijā ieradās vēl otrs latviešu katoļu garīdznieks — priesteris Staņislavs Gaidelis. Mūsu darbs tādēļ kļūs ražīgāks. Austrālijas valdība garīdzniecībai ne algas, ne kādu speciālu pabalstu nedod, jo valsts no baznīcas ir pilnīgi nošķirta. Maniem ceļojumiem izdevumus samaksā Austrālijas katoļu baznīcas sevišķa komisija, kas uzņēmusies imigrantu garīgās aprūpes vadību. Savos apmeklējumos dažādās Austrālijas vietās vienmēr esmu šejienes garīdznieku mīļi gaidīts viesis."

Priesteris P. Bečs pastāvīgi dzīvo Sidnejā. Viņa adrese: Rev. Fr. P. Bečs, St. Mary's Presbytery, 264 Miller St., North Sydney, Australia.

Kanberā, jūlijā. **Arn. Šm.**

Vai Dievam dienu trūkst...

DZEJNIECES RŪTAS SKUJIŅAS VĒSTULE LATVIJAI NO PENSILVĀNIJAS

Pagājušas nedaudzas dienas, kopš esmu jaunajā dzīves un darba vietā. Sāku pamazām apjaust, ka zeme, uz kuŗas stāvu, jāpieņem par pamatu ilgam laikam, varbūt pat visam mūžam. Jau pirmajā dienā pēc atbraukšanas man no rīta pl. 7 bija jāierodas virtuvē un jāsāk mācīties rīkoties ar pogām, klokiem, augļu spiedēm, maizīšu kaltēm un daudzām citām lietām, ko līdz šim biju redzējusi vienīgi amerikāņu reklāmu žurnālos. Šķita, ka „sajukšu prātā". Turklāt man vēl stipri svešās angļu valodas skaņas griezās un rūca smadzenēs kā miltu gaņģi un putraimu gaņģi. Svīdu es, svīda kundze, un brīžam mums abām bezcerīgi nošļuka rokas. Visu laiku nāca raudas, bet varonīgi centos asaras norīt. Kundzes angļu valoda ir tāda, ka pat apkopēja, kas te ierodas dažas dienas nedēļā, pati būdama amerikāniete, man klusām atzinās, ka arī viņa vienmēr nesaprotot, ko kundze gribot.

Salīdzinot ar pirmo dienu, tagad man sāk jau ataust gaisma un sāku saprast, ko no manis grib. Redzu, ka darbs šeit nekad nebūs īsti padarāms, — bet tāds jau ir mājkalpotājas liktenis. Vislielākās bailes man ir no telefona. Kad neviena nav mājās un zvana telefons (šai mājā to ir veseli trīs — viens virtuvē, viens dzīvojamā istabā, viens guļamos „apartamentos"), — es labprāt vēlētos būt kurla...

Laikam gan izņēmuma kārtā šai mājā ir ļoti daudz grāmatu. Esmu paspējusi jau izpētīt, ka plauktos atrodas gandrīz visi lielāko Eiropas klasiķu darbi, arī skandināviešu, un, protams, pašu amerikāņu autori. Tāpat ir ļoti labas vārdnīcas un enciklopēdijas. Manām vajadzībām ir speciāli iegādāta vāciski angliskā vārdnīca ar visām gramatikas formām.

Saimniekam ir divi pieauguši dēli studenti un viens 2 g. v. zēns. Šai lielajai saimei ir simtiem trauku, kas pēc ēšanas krājas netīri kaudzē. Nespēju iedomāties, kas notiks, ja viņi reiz sadomās rīkot viesības. Apkopēja saka, ka tad jāstrādājot cauru nakti. Visnesaprotamākais man tomēr tas, ka šajās bagātajās mājās nav vietas manām meitenēm. Tās apmetinātas kādā citā ģimenē, apm. 10 jūdžu no šejienes. Tomēr jāsaka, ka neesmu pārsteigta vairs ne par ko.

Vakar man apkalpotāja pacukstēja „pēdomu": lai es tikai sakot kundzei vienmēr — jā, jā, — bet lai darot, kā man pašai liekoties labāk. Laikam tā arī būs jārīkojas, jo redzu, ka šeit visi aizvien dara daudz lieka darba, lai tikai izskatītos, ka visu dienu kustas. Bet vai Eiropā nebija tāpat? It visur ir piemērojama kalpa Mārtiņa gudrība: „Vai Dievam dienu trūkst, vai saimniekam darba!" Laipni jau te ir visi, bet neredzu, ka kāds man smaidītu bez vajadzības.

Saimnieka ģimenei pieder trīs automašīnas; abiem pieaugušajiem dēliem ir viena kopīga. Viens dēls rudenī precēšoties, un es par to jau tagad priecājos, jo tas man nozīmēs katru dienu kādus 50 mazgājamos trauciņus mazāk. Pagaidām man rokas dažu mirkt ūdenī vairākas stundas dienā. Baznīcā vēl neesmu bijusi. Neviens arī nenāk mani „apbrīnot" vai apkraut vajadzīgām un nevajadzīgām dāvanām. Vienīgi savā istabas skapī atradu priekšā dažus darba pārvalkus un priekšautu. Nevaru arī nekur iziet, jo tuvākos latviešus zinu vienīgi Filadelfijā, kas atrodas 60 jūdžu no šejienes, — un pagaidām man nav vēl ne centa naudas.

Iepriecina tas, ka šejienieši labi informēti par komūnisma patieso seju. Skolā visi mācījušies arī par Latviju. Jautājumi par mūsu zemi ir loģiski un saprātīgi. Saimnieki pat cenšas mani mierināt, ka reizi varēšot atgriesties dzimtenē. Tas mani pārsteidz, jo daudzu jūdžu apkārtnē esmu pirmā latviete.

Betlēmē, jūnijā. **Rūta Skujiņa**

LATVIEŠU DIEVVĀRDI TĀLĀ PASAULES MALĀ

Uzņēmumā redzam Sv. Jāņa baznīcu Rietumaustrālijas galvaspilsētā Pertā. Šajā baznīcā Dievu pielūgt mātes valodā pulcējas Pertas latvieši, kas apvienojušies Sv. Pāvila draudzē. Tās mācītājs ir Leo Kampe, bet draudzes priekšnieks — Liepājas bij. apgabaltiesas prokurors Pēteris Ozols. Pertiešu nākotnes nodomos ir zemes gabala iepirkšana, lai celtu savu draudzes skolu.

Mēs gribam saviem brāļiem palīdzēt

LUTERĀŅU PASAULES FEDERĀCIJAS NODOMI

Luterāņu pasaules federācijas (LWF) pārstāvis IRO 2. apgabalā Viljems H. Lazarets (Lazareth) par federācijas nākotnes darbību un nodomiem mums raksta:

Ja esat luterānis un vēlaties vai nu izceļot, vai arī palikt Vācijā, Luterāņu pasaules federācijai nepieciešama jūsu palīdzība. Mēs atzvien esam apzinājušies, ka esam šeit kā brāļi, kas grib palīdzēt citiem mūsu garīgās ģimenes locekļiem. Līdz šim savu līdzdalību jūsu likteņos varējām izrādīt vairāk gan netiešā veidā, darbodamies vispārējā IRO vadībā. Pēc 30. jūnija, bet vēl vairāk pēc nakamā gada 31. marta jums būs iespējams daudz labāk saskatīt jūsu starptautisko luterāņu ticības brāļu garu.

Emigrācijai uz ASV pēc līdzšinējās prakses mēs galvojumus saņemam no aizjūras ar uzdevumu ģimenes izmeklēt šeit. Tagad, kad Vācijā palicis daudz mazāk pārvietoto personu, mēs galvojumu sagādi gribam padarīt personīgāku. Tādēļ mēs esam nolēmuši nevirzīt vairs galvojumus pie cilvēkiem, bet cilvēkus „uz papīra" — pēc ievāktajām ziņām iepazīstināt ar ļaudīm, no kuriem varētu būt izredzes dabūt viņiem galvojumus.

Aizpagājušā nedēļā mūsu štābam pievienojās jauni pašaizliedzīgi darbinieki, kas personīgi intervēs Rietumvācijā ikvienu luterāņu ģimenes vienību, kura vēl vēlētos saņemt iecelošanas garantiju no ASV vai Skandinavijas. Šai programmai nav nekā kopīga ar t. s. skrīningu, jo mēs negribam nevienu izraidīt bet — gluži otrādi — censties jo daudzus sev piesaistīt no jauna. Jūs intervēs tikai tad, ja paši to vēlēsities, un tā īstenībā būs jūsu pirmā un arī pēdējā iespēja parādīt mūsu ārzemju draugiem, kas un kādi jūs esiet. Šīs programmas mērķis nav darba spēka vervēšana, jo neviens neinteresēsies, cik lieli jūsu muskuļi, bet šī programma ir kristīga. Tās īstenošana atkarīga no jums un jūsu sadarbības gribas. Mūs mazāk interesē jūsu uzvārda rakstība vai dzimšanas dati, jo šī informācija jau atrodas pie mums, bet mēs vēlamies izdibināt tās grūtības un šķēršļus, kas līdz šim kavējuši jūsu emigrāciju.

Šīs intervijas notiks ikvienā palicēju nometnē visās rietumu joslās. Mūsu darbinieki jūs uzmeklēs un jūs palīdzēsit viņiem izpildīt savu emigrācijas pieteikuma anketu. Būtu labi, ja jums būtu sagatavoti lieki noraksti no dažādiem ieteikumiem, diplomiem, IRO arodu pārbaudes apliecībām utt. Sevišķi no svara būtu vismaz seši jauni jūsu ģimenes grupas uzņēmumi; tiem nevajadzētu jūs rādīt pārāk nopietnus un formālus, bet draudzīgus un sirsnīgus, kādi jūs ikdienā esiet. Visu šo informāciju sakopos jūsu LWF aktī, ko izgatavos 4 norakstos; viens no tiem paliks jūsu apgabala LWF birojā, vienu nosūtīs uz LWF galveno mītni Frankfurtē un vienu nodos luterāņu baznīcām ASV. Pēdējās šos dokumentus varēs paturēt pie sevis tikai 3 nedēļas. Šajā laikā tām vai nu jāatrod galvotājs savā draudzē, vai arī jānosūta atpakaļ uz Ņujorku, no kurienes aktis izsūtīs no jauna uz citurieni. Līdz novembrim garantijām jābūt izpildītām, lai atliktu vismaz 3 mēneši laika emigrācijas formālitāšu nokārtošanai Vācijā vēl pirms 1951. g. aprīļa.

Šo lielo uzdevumu mēs veiksim tikai tad, ja jūs sadarbosities ar mums. Mēs izlūdzāmies Dieva svētību šim darbam.

Lai cik svarīga būtu šī programma, tā tomēr neaizņems visu mūsu darbinieku piepūli un laiku. Daļa joprojām turpinās ierasto darbu emigrāciju centros vai arī kārtos jautājumus, kam sakars ar izvietošanu vācu saimniecībā. Mēs neparedzam grūtības tiem, kas jau uzsākuši emigrācijas formālitāšu kārtošanu, bet arī šeit mūsu darbinieki palīdzēs nolīdzināt sīkos tehniskos sarežģījumus, kādi parasti gadās.

Attiecībā par Vācijā palicēju DP stāvokli, mūsu darbības plāni vēl nav galīgi noteikti. Vācija ir sadalīta atsevišķās zemēs un katrā no tām pastāv atsevišķu baznīcu un valdību likumi. Tas apgrūtina vienveidīga plāna pieņemšanu, kas nebūtu pretrunās ar IRO, okupācijas pārvaldi, vācu valdību un baznīcu noteikumiem. Nevērojot šīs grūtības, mēs tomēr arī šai darbībai esam noteikuši pamatlīnijas, un, IRO pārvietošanas akcijām beidzoties, ceram konstruktīvi piedalīties dažādo problēmu kārtošanā.

Jūlijā pirmo veco ļaužu grupu uzņems mūsu pirmajā mītnē Berchtesgādenā. Mēs plānojam šādas aprūpes organizēšanu šiem nelaimīgajiem ļaudīm arī vēl citās vietās. Invalidus, ja viņi to vēlētos, jau tuvākajā nākotnē varēs novietot sevišķās kopmītnēs.

Darba spējīgo vīriešu un sieviešu labā, kas uzturas palicēju nometnēs (Residual centers), patlaban notiek sarunas ar vācu iestādēm par darba sagādi. Tiem, kas vēlētos strādāt pašpalīdzības pasākumos, viņu dzīves vietās dibinās ražošanas kooperātīvus. Šajā plānošanas darbā LWF ir gatava atbalstīt ikvienu ierosmi un pasākumu saziņā ar radnieciskām labdarības organizācijām Vācijā, piem., Iekšējo misiju un Palīdzības biedrību (Hilfswerk). Arvien vairāk LWF palīdz vācu organizācijām uzņemties uzdevumus, par kuriem tās būs atbildīgas nākotnē.

Mēs atradām mūsu draugus šeit nospiestus zemē, un gribam viņiem palīdzēt atkal nostāties uz kājām, lai tad kopā ar mums viņi locītu savus ceļus un slavētu to Kungu, kuram mēs visi kalpojam.

„Domas lido atpakaļ uz Rīgu"

VĀCU BIJ. KARAVĪRS STĀSTA PAR CIEŠANĀM PAMOMJU GŪSTĀ

Mūsu līdzstrādnieks saņēmu no vācieša G., kas tikko atgriezies no padomju gūsta, vēstuli, kurā pastāstīts par smago ciešanu gadu pārdzīvojumiem vairākās nometnēs. 1948. g. vācietis nosūtīts uz soda nometni Olainē un pēc tam uz Rīgu, kur pavadījis laiku līdz savai atbrīvošanai. G. par pieredzējumiem Latvijā raksta:

Tā pagāja gadi, un mēs nokļuvām Georgenburgā pie Justerburgas. Bet bija jākustas projām arī no turienes; krievi gan teica, ka nu visi nometnes gūstekņi brauc uz mājām, bet viņi meloja. Apmēram 200 vīru devāmies uz austrumiem, un nonācām soda nometnē Olainē pie Rīgas. Tur svīdām purvā pie kūdras mašīnas un veicām smagāko darbu, kāds kara gūstekņiem jebkad izgudrots. Nometnē mocījās arī latviešu sievietes, kas labprāt sarunājās ar mums, bet darīja to allaž ar bailēm. Ja viņas vairījās purvā strādāt, draudēja izsūtīšana, kas jau bija izjaukusi daudzas latviešu ģimenes.

No Olaines devāmies uz Rīgu. 1949. gads tuvojās beigām, gūstekņu transporti devās uz dzimteni. Kāds Latvijas PSR ministrs darba vietā pie sporta halles sacīja: „Es kā ministrs un ģenerālis, apgalvoju, ka jūs visi decembrī brauksit uz mājām." — „Visi kara gūstekņi, ja viņi nav sodāmi, vēl šogad atgriezīsies dzimtenē," radiofonā teica biedrs Pīks. Viņi abi meloja.

7959. nometnē pie Rīgas ostas sākās nemieri, uz ko mūsu verdzinātāji atbildēja ar nepārtrauktām pratināšanām. Katru dienu uz ministriju resp. čeku aizveda mūsu biedrus, un neviens no viņiem neatgriezās. 10. decembrī dzirdēju izsaucam savu vārdu. Latvijas PSRS iekšlietu ministrijas kamerās bija mūsu jaunā mītne. Mani pratināja, bet neko sodāmu nevarēja pierādīt, jo nekā tāda vienkārši nebija; mūs apsūdzēja vienīgi par kollektīvu noziegumu.

Nākamajās dienās mani pārveda uz 1. terminācietumu, kur, dzīvojot kopā ar kriminālnoziedzniekiem, bija tīra elle. Cietumā bijām mēs, vācieši, krievi un latvieši, un pēdējo vidū arī lauksaimnieki, kas nav varējuši nodot uzliktās nodevas. Krievi izturējās kā zvēri, bet mēs ar latviešiem turējmies kopā, un, tā kā bijām vairākumā, varējām stāties pretim krievu briesmām. Kameras bija aukstas, jo tās kurināja tikai divi reizes nedēļā; mēs badojāmies un salām.

Pasludināja pirmos spriedumus — 25 gadi. Tā nebija nekāda tiesa, kas spriež taisnības vārdā. Ar cigaretēm zobos un ņirgājoties uniformētie boļševisma kalpi vēstīja savus kauna spriedumus. 24. decembrī — pašā svētvakarā — es stāvēju tribunāla priekšā. Tā priekšsēdis bija majors Boronovičs. Kaut gan protestēju pret apsūdzību, ka būtu bijis Krievijā, vakarā man pasludināja spriedumu: 25 gadi soda nometnē. Tas starp citu pamatots ar to, ka es, būdams policijas darbinieks, esmu vainojams par ienaidnieku valstu personu paturēšanu spaidu darbos Vācijā.

Es iesniedzu pārsūdzību. Teica, ka to izšķiršot Maskava. Kā par brīnumu tiešām 25. februārī atvērās cietuma durvis, izsauca vārdus, to vidū arī manējo, un politiskais virsnieks paziņoja, ka Maskavā mēs esam attaisnoti.

Atvērās cietuma vārti. Pie logiem parādījās biedri, un „Neaizmirstiet mūs!" bija viņu pēdējais sauciens. Aprīlī mēs sasniedzām Vāciju.

Tagad domas lido atpakaļ uz Rīgu pie abos cietumos manās kamerās palikušajiem biedriem — 300 vīriešiem un 2 sievietēm.

J. V.

Maskavas acis un ausis ASV valdībā (2)

Kad spiegam pamostas sirdsapziņa

PAGRĪDNIEKU CENTRĀLE PIE POLICIJAS IECIRKŅA — NKVD DĀVINA „ZĒNIEM" PAKLĀJUS — LECIET KAUT VAI EZERĀ,—SAKA RŪZVELTS

Pēc iefiltrēšanās atbildīgajos valdības posteņos tomēr neizbēgami sekoja nākamā stadija — pati spiegošana. Pīterss gribēja pārliecināt savus Maskavas maizes tēvus, ka pagrīdes darbībai sniegtie līdzekļi attaisnojas, un tādēļ vajadzēja nosūtīt uz PSRS svarīgākos iegūstamos Savienoto valstu iestāžu dokumentus. Tādus ļoti labi varēja dabūt Hiss, kas tajā laikā bija ASV municijas rūpniecības komitejas padomnieks. Hiss ierosinātajam plānam nekavējoties pievienojās. Viņš sāka „pievākt" uz dažām stundām visus vēlamos dokumentus, ko Čemberss viņa dzīvoklī pārfotografēja ar savu Leiku un pēc tam nosūtīja uz Maskavu.

1936. g. septembrī Vašingtonas spiegu tīkla augstāko vadību uzņēmās NKVD aģents pulkvedis Boriss Bikovs, maza auguma, sarkanmatains un ārkārtīgi brutāls virs. Čembersam viņš nepatika, bet kā disciplinēts boļševiks viņš nedrīkstēja neko iebilst. Dokumentu zagšana drīz vien kļuva par rutīnas darbu: Čemberss savāca tos no Hisa un pārējiem spiegiem, pārfotografēja un nodeva Bikovam. Aldžera Hisa dzīvoklis, kas bija viena no svarīgākajām dokumentu savākšanas vietām, tagad atradās jau lepnajā Džordžtaunas kvartālā, tieši pretim policijas iecirknim...

Lai samazinātu risku, Bikovs drīz nolēma, ka dokumenti pirms fotografēšanas jāpārraksta ar mašīnu, oriģinālus iespējami ātri nogādājot atpakaļ iestādes aktīs. Pārrakstīšanu izdarīt apņēmās Hisa sieva Prisilla. Nedaudz vēlāk Bikovs paziņoja Čembersam, ka vēlas saviem Vašingtonas „zēniem" par viņu pūlēm samaksāt. Protams, tā nebija nekāda augstsirdība. Pieņemdami naudu, amerikāņi dabīgi ieslīdētu spiegu tīklā arvien dziļāk. Čemberss šim plānam pretojās, norādīdams, ka Hiss un pārējie „ideālisti" par naudas piedāvājumu būšot sašutuši. „Ļoti labi," atņirdza Bikovs, „tad mēs nopirksim viņiem dažus paklājus un pateiksim, ka tos darinājušas padomju strādnieku rokas..." Tā arī izdarīja, un Hisa dzīvokli turpmāk greznoja dārgs, Ņujorkā pirkts paklājs, kas vēlāk liktenīgā kārtā palīdzēja šo spiegu atmaskot.

Tā vairāk nekā gadu Čemberss ar savu aģentu palīdzību turpināja piesavināties Savienoto valstu visvarīgākos militāros un diplomātiskos noslēpumus. Bet tad viņā pamazām pamodās šaubas, kas drīz pārgāja smagā sirdsapziņas krizē. Pēc ilgas iekšējas cīņas Čembersam nobrieda negrozāms lēmums — ka spiegošana jāizbeidz. Bija skaidrs, ka vienkārši paziņot — „es aizeju" —nozīmētu pašnāvību. Čembersam bija jāiegūst laiks trīskāršam uzdevumam. Vispirms viņam līdz ar ģimeni bija jāpaslēpjas no Maskavas algotajiem atriebējiem. Otrkārt, viņam vajadzēja kļūt atkal atklātībā pazīstamam kā Vitakeram Čembersam, jo līdz šim viņš savu pagrīdes draugu vidū bija zināms tikai kā „Kārlis". Bet visvarīgākais uzdevums bija radīt zināma veida „dzīvības apdrošināšanas polisi", panākot, ka Čembersa nāve komūnistu partijai nozīmētu lielākas briesmas, nekā ja viņš paliktu dzīvs.

Lai atjaunotu atklātībā savu identitāti, Čemberss noslēdza līgumu ar Longmena un Grina apgādu par kādas grāmatas tulkošanu. Ja tagad viņš pazustu, apgāds sāktu interesēties un ievadīt izmeklēšanu. Bez tam viņš pārliecināja partijas sakarniekus, ka viņam nepieciešams postenis kādā valdības iestādē, „lai segtu savu pagrīdes aktivitāti". Šādu posteni Čemberss arī 24 stundu laikā dabūja, un viņu ierakstīja algu sarakstā ar īsto vārdu. Lielais „lūzums" nāca arvien tuvāk. 1937. g. novembrī Čemberss aizņēmās no Aldžera Hisa 400 dolaru lietotas automašīnas iegādei, kas bija domāta bēgšanai no Vašingtonas. Vieta bija jau izraudzīta: kāda maza farma Merilendas štatā, ko Čemberss, nevienam nezinot, bija nopircis jau agrāk. Palika vēl „dzīvības apdrošināšanas polise". To Vitakers Čemberss domāja iegūt, paturēdams savās rokās konkrētus pierādījumus par spiegu tīkla eksistenci pašā Savienoto valstu „sirdī". Tādēļ viņš sekojošos mēnešos sakrāja daudzu fotografēto dokumentu kopijas, pievienojot tām arī 4 nodevigus memorandus Aldžera Hisa rokrakstā.

1938. gada aprīlī liktenīgais brīdis bija pienācis. Čemberss savāca pēdējo ārlietu ministrijas slepeno dokumentu kaudzi, ko Prisilla tikko bija pārrakstījusi, un lika tos pārfotografēt. Tad viņš nenodeva vis kopijas Bikovam, bet vispirms aizveda savu ģimeni drošā vietā un, pārliecinājies, ka neviens viņam nav sekojis, devās uz Ņujorku ar milzīgu kaudzi sakrāto dokumentu, memorandu un mikrofilmu. Tos viņš nodeva savas sievas brālēnam, juristam Levainam. „Noliec tos drošā vietā," viņš teica. „Ja man kautkas gadītos, nodod tos Esterei... bet ja mums abiem kas notiktu, tad atver šo saini. Tu esi jurists un labi zināsi, ko tālāk darīt." Levains iebāza dokumentu saini kādā sava dzīvokļa pažobelē un drīz vien bija visu šo lietu aizmirsis.

Vairākus mēnešus Čemberss kopā ar ģimeni uzturējās provincē, dienu un nakti turēdams kabatā revolveri un baidīdamies no NKVD aģentu atriebības. Tas viss notika mierīgajā Amerikā 1938. gadā... Pagāja daudzi mēneši, iekam Čemberss uzdrošinājās atstāt savu paslēptuvi. Viens no viņa pirmajiem gājieniem bija pie Prisillas un Aldžera Hisa. Viņš mēģināja tos pārliecināt atstāt savu spiegu darbu, bet abi nebija pierunājami. Vecajiem draugiem šķiroties, Aldžera acīs pamirdzēja asaras, bet tiklab viņš, kā Prisilla palika pie savas pārliecības.

Nākošā gada sākumā Čemberss atsāka savu agrāko žurnālista karjēru, šoreiz gan vairs ne komūnistiskajā Daily Worker, bet lielajā žurnālā Time. Visu laiku Čembersu neatlaidīgi vajāja doma — kā parādīt ASV sabiedrībai lielās komūnistu briesmas un bīstamo spiegu tīklu, kas sniedzās līdz pat augstākajiem valdības posteņiem. Sekojošie notikumi bija laikam gan visdīvainākie un grūtāk saprotamākie visā šajā spiegošanas aferā. Proti: mēnešiem un gadiem ilgi Čemberss un arī citi mēģināja pastāstīt atklātībai par graujošo spiegu tīklu, — bet neviens negribēja klausīties! Vismaz trīs reizes Čembersam zināmie fakti nonāca līdz pašam prezidentam Rūzveltam. Arī daudzi augstākie ārlietu ministrijas ierēdņi zināja pat detaļās, ka Hisam ir sakari ar komūnistu pagrīdi. Bet neviens, kam būtu iespējams sākt oficiālu izmeklēšanu, nepakustināja ne pirkstu.

Čemberss nodibināja kontaktu arī ar vairākiem antikomūnistiski noskaņotiem Amerikas žurnālistiem, kas savukārt ar tikpat niecīgām sekmēm nopūlējās vērst policijas vadības un valdības locekļu uzmanību uz komūnistu pagrīdniekiem. Ir zināms, ka prezidents Rūzvelts, noklausījies stāstu par Hisa pagrīdnieku darbību, pateicis valstsdepartamenta drošības nodaļas vadītājam Ādolfam Berlem: „Lieciet ar šo lietu kaut vai ezerā!" Kādā citā gadījumā, kad prezidentam par plašo spiegu afēru stāstīja vēstnieks Bullits, Rūzvelts pasmējās un teica, lai veltīgi nebažījas. Protams, pēc kara sākuma ar Vāciju amerikāņu attieksmes ar krieviem vismaz ārēji bija uzlabojušās; salonos un kokteiļu partijās bija „modes lieta" lielīties ar savu prokomūnistisko nostāju. Deviņus gadus ilgi Čembersa atklājumi palika „saucēja balss tuksnesī", un daudzu bīstamu spiegu vārdi vēl arvien netraucēti atradās valdības algu sarakstos.

Nākamajā turpinājumā lasiet:

NODEVĒJS KĻŪST PAR PREZIDENTA PADOMNIEKU

NO RĪGAS RADIOFONA:

Trūmena ticība ir bez precedenta

JELGAVĀ CELS VAIRĀKAS ĒKAS — KAS KOMPONĒJIS ECH, CHOROŠO

Par notikumiem Korejā preses un radiofonu vienbalsīgs spriedums: Dienvidkorejas „valdības" kaŗaspēks iebruka Ziemeļkorejas tautas republikā. Ņujorkas radio šodien pārraidīja, ka Trūmens pavēlējis 7. amerikāņu Klusā okeana flotei aizstāvēt Dienvidkoreju un Formozu. Trūmena ticība starptautiskajās attieksmēs pēckara periodā ir bez precedenta.

Jelgavas rajona partijas komitejas sekretārs plaši stāstīja par pilsētas „attīstību" pēdējos gados. Rūpniecība pārsniegusi pirmskara jaudu. 1948.—50. g. uzcelta jauna maizes fabrika, dzirnavas un mālu trauku fabrika. Galvenās ražošanas nozares strādnieku un kalpotāju skaits pieaudzis divarpus reizes. Visi uzņēmumi — ādu, cukura rūpnīcas, linu austuve un mežu kombināts jau 1949. g. sasniedza 1950. g. plānoto līmeni. Pēdējos 5 gados pilsētā atjaunotas un uzceltas 174 dzīvojamās mājas (tātad tikai 3 nelielas mājas mēnesī; sagrautajās Jelgavas lieluma Vācijas pilsētās mēnesī uzceļ vismaz divreiz lielāku skaitu. Ref.). Šogad uzcels vairākas dzīvojamās ēkas, tiltu pār Driksnu, paplašinās linu vērptuvi. 1951. g. paredzēta plaša rūpniecības un dzīvojamo ēku celtniecība, kas ievērojami pārvērtīs pilsētas izskatu. Par godu padomju Latvijas 10. gada dienai nodos lietošanā valsts bankas ēku, ministrātīvo namu un mūzejus. 1. Barona ielā 20, atvērs atjaunoto universālveikalu un gastronomijas veikalu.

Īpašā koncertā uzdeva mīklas bērniem, jautājot, kā sauc kaut kādu Muradelli dziesmu, filmu, no kuras atskaņots Dunajevska Entuziastu maršs, kā sauc Ech. chorošo komponistu un vairāku citu krievu dziesmu komponistus (kas vien nabaga bērniem nav jāzina. Ref.).

8. komjaunatnes sēdē CK sekretārs Pelše teica, ka komjaunatne politiski augusi un tagad spēj atrisināt nopietnus uzdevumus, lai reālizētu pāreju uz komūnismu. Nepieciešams celt darba ražību, taupīt, uzlabot kvalitāti utt. Sevišķi jaunietēm jāmācās vadīt traktori un kombaiņi. Starp komjauniešiem ir daudzi ar pamatskolas izglītību, tādēļ jāceļ izglītības līmenis. Krieva Zinovjeva rakstā uzsvērts, ka ar krievu tautas palīdzību atpalikušās tautas apgūst politisku izglītību un tiek uz augstākas saimnieciskas bazes. Boļševiku partija sasniedz to ar paškritiku, bet, — teica komjaunatnes CK sekretārs Krūmiņš — kapitālistiskajā pasaulē iestājies kultūrāls un saimniecisks pagurums. Latvijā pēdējā eksploatātoru šķira — budži likvidēti.

Praktiskais padomnieks

KLĀT SĒŅU LAIKS

Jūlija sākumā, ja vien nav pārāk sauss, var sākt sēnot. Šogad sēņošana būs svarīga tautiešiem, kas iesaistās vācu saimniecībā, arī pārtikas sagādes ziņā, lai gan sēnes daudz barības vielu nesatur. Taču tās ir garšīgas un pati sēņošana labs sports. Ko tad īsti lasīt mūsu grozos?

Vispirms sarkanās bērzlapes, tumšās cūcenes, dzeltenās galienes, brūnās kazu bekas un beidzot visu sēņu karalieni — baraviku. Bet starp ēdamām sēnēm aug arī indīgās — mušmires, zaļās bērzlapes, ko vācieši dēvē Grüner Knollenblätterpilz un ar kuŗām katru gadu saindējas vairāk simtu cilvēku, sātana ķekas un pantera sēnes. Indīgo bērzlapi gan mēdz samainīt ar parasto, ja tai iezaļgana virsa, bet tā nav indīga. Tāpēc pirmais sēņotāju bauslis lai ir — lauzt tikai tās sēnes, kuŗas tiešām pazīst. Jāizvairās arī no ts. rūgtās bekas, kas vārot rūgtas padara citas sēnes. Ēdama ir arī ts. lietussarga sēne ar riekstu smaržu, ko Anglijā svaigu griež uz sviestmaizēm un ēd kā retu gardumu.

No meža atnestās sēnes jānotīra, labi jānomazgā un lielā ūdenī jāvāra apm. pusstundu, lai sēnēs nepaliktu skābes. Novārītas sēnes ap 7—10 stundu vēl jāmērcē aukstā ūdenī, to pāris reizes nomainot. Pēc tam sēnes iesāla un uzglabā ziemai, tikai ne mitrās un nevēdināmās telpās, kur tās sāk ātri pelēt. Uzglabāšanai jālieto koka trauki. Sāls jāņem no 0,8—1 kg uz katriem 10 kg sēņu. Sēnes var uzglabāt arī pazīstamajās vekošanas burkās, kā arī žāvēt.

Latvijā pazīnām īstus sēņošanas entuziastus — skolotāju Mežsētu, agronomu Grosi, konservātoru Stoliu. Dažkārt sarīkotās sēņu izstādes Rīgā apmeklēja pāri par 6000 cilvēku. Diezgan daudz labu sēņotāju ir arī trimdā Vācijā.

Jānis Siliņš

ATCERĒSIMIES VĪGRIEZES!

Vīgriezes katrs pazīst pēc viņu reibīgajiem ziediem, bet tikai retais zinās, ka tās bagātas ar dažādām barības vielām un vitamīniem. Vīgriežu tēja ar savu bagāto magnēzija un dzelzs saturu labi noder asiņu tīrīšanai un nervu nomierināšanai. Šveicē un Dienvidvācijā, kur ļoti izplatīts kāksis, pret to lieto vīgriežu saknī, kas iesaukta par kākšja saknī.

Vīgriezes dziedniecības nolūkiem jāievāc ziedu laikā. Izkaltētos ziedus ieteicams ņemt līdzi braucējiem uz ASV, kur zāles stipri dārgas. Tēja palīdzēs sirds darbībai, padzīs bezmiegu, uzlabos vēdera darbību. Tā var palīdzēt arī pret lūzu, nervu sāpēm, traucējumiem vielu maiņā. Tāpat tēju ieteic kā iespaidīgu līdzekli pret influencu, iesnām un bronchitu.

Tējai lieto ziedus un lapas. Arī saknes un jaunās atvases ir veselīgas. Ziedi nav jāvāra, tikai jāaplej ar verdošu ūdeni un tas jānostādina. Lapas un saknes var apvārīt minūtes divas. Uz glāzi verdoša ūdens parasti ņem vienu tējkaroti sasmalcinātu vīgriežu. Dzer pa maltiem pirms ēšanas līdz divi glāzēm dienā. Ja vīgriezes pērk vācu aptiekā, jāprasa pēc Wiesen-Geissbart, Mädesüss vai Herba spiralae Ulmariae.

Dora Švikule

PA JAUNĪBAS TEKĀM

Latvietis vada ekspedīciju uz pasaules augstāko ūdenskritumu (Beigas)

Kā indiāņi aizsargājas pret launajiem dzunglu gariem

Pēdējo dienu lietus gāzes bija radījušas neskaitāmus ūdenskritumus, kas, skaļi dārdēdami, gāzās upē no visām pusēm. Krāces bija kļuvušas ārkārtīgi straujas un bīstamas, un daudzās vietās mums bija jāpazaudē laiks laiks, gudrojot, kā tikt tām cauri vai garām. Visumā tomēr šai dienā paveicām krietnu ceļa gabalu un sekmīgi apgājām apkārt arī bīstamajām Kuaijas krācēm. Pat pieredzīgais Laime domāja, ka, šādam tempam turpinoties, mēs nākošajā dienā varētu sasniegt Kurunas upi,

MĒRĶIS SASNIEGTS!

Aleksandrs Laime (pa kreisi) kopā ar topografu Laureju mērī Endžela ūdenskrituma augstumu.

kas iztek no aizas un noved pie mūsu gala mērķa — Endžela ūdenskrituma. Mūsu garastāvoklis bija mozs par spīti nogurumam un daudzajām sāpīgajām insektu dzēlienu pēdām, kas pārklāja ikvienu sejas, kāju un roku stūrīti. Otrā rītā, debesīm mazliet noskaidrojoties, varējām daļēji jau saskatīt stāvo Veitepui — Saules kalnu, ap kuŗu mums bija jāapiet apkārt, lai sasniegtu Velna kalnu. Visu dienu dzirdējām neredzamas krāces un ūdenskritumus, kas dārdēja kā ātrvilcieni. Apmetuši līkumu Saules kalnam, tālumā ieraudzījām Velna kalna krāsainās klintis, ko tik labi atcerējos no sava lidojuma pirms 2 gadiem. Bijām jau gluži tuvu Kurunas aizai. Indiāņu satraukums acīm redzami auga, jo viņiem ar šo aizu un arī Velna kalnu saistās bezgala daudz māņticību un spoku stāstu.

Bijām domājuši nākošo nakti pavadīt kādā būdā, ko Laime bija uzbūvējis, kad viņš kopā ar indiāņiem bija devies pa šo pašu ceļu pirms mēneša, lai izcirstu mūsu „aerodromu". Bet, tikko iegājuši būdā, dabūjām tūlīt mesties ātri laukā, jo tā izrādījās no vienas vietas noklāta dzunglu blusām. Pusjūdzi tālāk indiāņi izcirta krūmus un ierīkoja mums jaunu nometni, bet paši aizgāja atpakaļ uz veco būdu. Šķita, ka viņiem īstenībā blusas patika, — jo tad vismaz radās patīkama nodarbība vakaros pie ugunskura . . .

Pēc pāris stundu brauciena otrā rītā beidzot iegriezāmies Karunas upē.. Tās krasti pakāpeniski kļuva arvien šaurāki, pamazām pārejot aizā, kas noveda līdz Endžela ūdenskritumam. Bija pirmdiena, 9. maijs. Enriks nosūtīja radiogramu, paziņojot, ka tagad sākam pēdējo un svarīgāko ekspedīcijas ceļa posmu. Rīts bija skaidrs un saulains — laba zīme, es nodomāju. Turpretim mūsu nabaga indiāņi bija gluži nobijušies. Viņi jau rītausmā pasteidzās uzkrāsot sevišķas zīmes uz sejas, tāpat arī uz laivām un airiem, — ticēdami, ka šādā veidā viņi kļūs neredzami launajiem dzunglu gariem. Tālākajā ceļā dabūjām apstāties ik pēc 10 minūtēm, kamēr Laime un indiāņi devās izlūkgājienos, lai noskaidrotu, vai varam vēl turpināt ceļu ar laivām. Arvien biežāk upes mierīgo plūdumu pārtrauca šauras krāces. Mans vienkocis bez tam bija kādā trieciena pret akmeņiem dabūjis nelabu sūci, un nepārtraukti man vajadzēja ar tukšu ķirbi smelt no tā ārā ūdeni. Nesenais lietus mums īstenībā nāca palīgā, jo parasti seklās Kurunas līmenis tagad bija ievērojami cēlies, ļaujot mums vēl krietnu distanci izlietot ērto laivu transportu.

Pēcpusdienā tomēr konstatējām, ka straume ir pārāk ātra un sekla, tā ka tālākais ceļš gribot negribot bija jāveic kājām. Uzcēlām krastā jaunu nometni, atstājot tajā visu, kas vien bija pieciešams, bet pārējo sakraujot mugursomās. Atlikušo ceļa gabalu līdz ūdenskritumam un atpakaļ cerējām veikt 5 vai 6 dienās. Vakarā pārrunājām savu maršrutu iespējami sīki, un arī Laime domāja, ka ātrāk nekā 2 dienās līdz savam mērķim nenokļūsim. Otrā rītā uzsākām šo visgrūtāko posmu. Šai apgabalā arī indiāņi savas māņticības dēļ nebija agrāk spēruši ne kāju. Pa radio paziņojām, lai lidmašīnas turpmāk mūs meklēt nedodas, jo džunglu biezokņi mūs tā kā tā neviens no gaisa nevarētu atrast.

Bija jāšķērso neskaitāmi strauti, neskaitāmas izklaidus izmētātu klinšakmeņu kaudzes. Mans noguris ar katru noietu jūdzi kļuva smagāks. Vēroju, ka Laime klusībā bija stipri nobažījies par mūsu lēno gaitu. Viņš pats enerģijas ziņā bija īsta „dinamo mašina", un arī vakara stundās izskatījās tikpat spirgts kā no rīta. Aizas sienas abās pusēs arvien vairāk sašaurinājās, līdz beidzot, nonākot aiz kādas klinšu sienas, pēkšņi saskatīju stāvo nogāzi, kas man bija pazīstama jau kopš kādreizējā lidojuma. Drīzi vien pamanījām arī pašu ūdenskritumu, kas bija redzams no ziemeļaustrumu sānu puses. Ar neaprakstāmu atvieglojuma un prieka sajūtu vērojām majestātisko ainu, kas tik ļoti atšķīrās no tā skata, kāds pavērās acij pa lidmašīnas logu. Vakarā, par spīti nogurumam, palikām nomodā ļoti ilgi. Ugunskura gaismā padzērām tēju, pēc kam devāmies pasēdēt ūdens malā uz klintīm. Pilns mēness lēni iznira aiz kalna, pārvēršot ēnaino aizu pasakaini sudrabotā panoramā. Šķita, ka šis brīdis atsver visus mūsu nedēļām un mēnešiem ilgos pūliņus un pārciestās grūtības. Enriks nosūtīja radiogrammu, paziņodams, ka Endžela ūdenskritums sasniegts. Perijs kopā ar Laimi jau otrā rītā sāka mērīt un aprēķināt ūdenskrituma augstumu. Grūti mums bija sarunāties, jo milzīgās ūdens masas, kas še gāzās no klintīm, apslāpēja jebkuru citu skaņu. Vēja nesti bieži mūs sasniedza arī smalki ūdens putekļu mākoņi, nereti izmērcēdami mūs līdz ādai.

14. maija rītā mums sāka pienākt radiotelegrafiski apsveikumi no draugiem un venecuēliešu iestādēm un organizācijām. Starplaikā bija jau izmērīts Endžela ūdenskrituma precīzais augstums. Bijām pārdzīvojuši arī vienu otru baigu brīdi. Mūsu radiotelegrafistu tikko nesadzēla ārkārtīgi indīgā tarantula, kas bija pielavījusies pie viņa kājas pusdienu maltītes laikā. Pēdējā momentā Laimem tomēr izdevās rāpuli nosist. Vairāki indiāņi bija savainojuši kājas. Tos ņēmu savā gādībā, un pēc rūpīgas dezinfekcijas un apkopšanas drīz visi atkal bija veseli.

15. maijā devāmies atceļā, šoreiz tiešām izmantojot džunglos izcirsto lidlauku, kurā mūs sagaidīja pa radio izsauktā lidmašīna. Par šo ceļojumu mājup nebūtu vairs daudz ko stāstīt. Lidlaukā atvadījāmies no uzticīgo indiāņu pulciņa un sirsnīgi spiedām roku mūsu jaukajam draugam un ceļa vadonim Aleksandram Laimem, kas kopā ar indiāņiem devās atkal zaļajā džunglu cietoksnī, lai atsāktu savas ierastās mednieka un klejotāja gaitas. Ceļojums uz pasaules augstāko ūdenskritumu bija galā. Tas man arvien paliks atmiņā kā spilgtākais un interesantākais piedzīvojums visā mūžā.

A. Liepiņš
Daugavas skautu novada mācītājs

Augsim Latvijai

SKAUTIEM UN GAIDĀM VASARAS NOMETNĒS

Kādreiz lielajam filozofam Leibnicam jautāts: „Kādēļ Dievs taisni šādu pasauli radījis?" Tas atbildējis: „Tādēļ, ka šādā pasaulē vislabāk un vairāk parādās Dieva mīlestība."

Vai šo filozofa atziņas patiesību vislabāk neizjūtāt jūs savā nometņu dzīvē? Te katrs zieds, arī savā vienkāršākā tērpā, ir skaistāks par katru cilvēka radīto roku darbu. Te katra rasas lāse, kas atmirdz rīta agrumā, katrs putniņš, arī mazākais cīrulītis, paceļoties pret zilajām debesīm, liecina par Dieva mīlestību. Šo mīlestību šalc mūsu dzimtenes druvas un birzes, to pauž mūsu tautas svētītā zeme un debesis, kas šodien garā paceļas pār mums, aicinot ikvienu augstākam, skaistākam dvēseles lidojumam.

Arī jūs esat sasaukušies nometnēs, lai mācītos mīlēt savu tuvāku, vecākus un tautu, lai augtu lieli Dievam un Latvijai, ik vakarus lūdzot: „Dievs, palīdzi mums rīt būt labākiem nekā šodien bijām."

Kādreiz mēs apdziedājām savu zemi: „Mēs spodrināsim tevi par zvaigni spožāku . . ." Bet nealzmirsīsim, ka viņas spožums atkarājas no tā, cik spožas ir tās pērles, ko mēs — katrs atsevišķais viņas loceklis — sevī nesam.

To zīmīgi rāda Jānis Poruks stāstā Pērļu zvejnieks. It kā sapni tur Ansis Vairogs Gaujas malā visu nakti meklē pērles, bet nevienas neatrod. Tad pie viņa piestājas tēvs un saka: „Nebīsties, Ansi, ar katru gliemēzi tu esi vienu pērli atradis". Viņš atver vienu gliemeža vāku, un tur atmirdz liela, glezna pērle. „Tā ir tava sirds" — saka viņš Ansim. „Parādi to, un tu tiksi turpat, kur es esmu."

Šī pērle ir tava sirds, kas tevi deg un kvēlo; tavas sirds liesma, kas apgaismo un rāda tev ceļu uz tavu brāli, tautu un Dievu. Tā ir tava sirds, kuŗai vispirms ir jābūt par „zvaigzni spožākai". Tikai tad tu varēsi ne tikai pats dzīvot skaistu dzīvi, bet vest arī savu tautu gaismas, mīlestības un brīvības kalnā.

Pasaules tālēs augsim vienoti Latvijai!

JAUNA ADRESE

ir Vientuļo skautu inspektoram vad. T. Dukātam — (14a) **Dillingen**, Luitpold-Kaserne.

Jānis Sudrabiņš

PĀRI ROBEŽAI

NO KARA ATMIŅU TĒLOJUMIEM ASIŅAINA GAISMA AUST

3. LOŽU LIETŪ

Sākas koncentrēts un ļoti stiprs ienaidnieka tanku un kājnieku uzbrukums. Kaut gaitarieši turas varonīgi, vairākiem tērauda milžiem tomēr izdodas izlauzties cauri aizsardzības līnijai un sasniegt vieglo bateriju novietojumu. Tie gan tiešiem šāvieniem tiek iznīcināti un deg, bet jauni jau atkal redzami tuvojamies. Nav kas kārtībā arī uz Opočkas ceļa un vēl tālāk pie vāciešiem.

Krasts mēģina sazināties ar bataljonu, bet tas neizdodas. Nav vairs sakaru arī ar gaitariešiem. „Sasodīti mulķīgi," viņš noplāta rokas, bet nezaudē apķērību, sāk atvilkt vienu grupu pēc otras un novietot meža stūrī. Saule nejauki cepina. Viri slauka sviedrus, purina zemēm nošķiestās drēbes un gatavojas uztvert ienaidnieka triecienu.

Pa lauku ieplakām un grāvjiem slēpdamies, nāk gaitarieši. Seržanta Kraukļa vads kaut kā nokavējas un paliek iekšā. Katru lielāku grupu, bet jo sevišķi Opočkas ceļu lidmašīnas nemitīgi apšauda saviem klāja ieročiem. Deg, visapkārt deg, un biezie dūmu mutuļi brīžiem aizsedz pat sauli, tad ir kā krēslā.

Prettankisti, kas visu cīņas laiku bija sekmīgi atvairījuši uzbrūkošos tērauda nezvērus, arī aizbrauc. Vēl viri vilcējam palīdz tikt kalnā. Tad tam seko paši. Pirmie atiet Krasta, tad Gaitara viri, mierīgi, nesteigdamies, kaut ienaidniekam jau vajaga būt tepat.

Tas ir kāds neliels strauts ar vēl nenodegušu sādžu pretējā krastā, kur rotas sapulcējas. No mājas, kas stāv mazliet savrup, iznāk pulkvedis, viņa adjutants, abu bataljonu komandieri un vēl daži virsnieki. Viņi ir nopietni, atpleš kartes un īsu brīdi apspriežas. Sevišķi norūpējies „vecais".

„Nolādēts, no šīs elles iespējami ātrāk jātiek laukā," viņš izgrūž caur zobiem un dod pavēli sakārtoties tālākai atiešanai. „Bet, leitnant Krast, 6. rota paliek sedzējos."

„Saprotu, pulkveža kungs!"

Izvērtis vadus gar strauta malu un tālāk gar rudzu lauku, Krasts pasauc Mazo un liek izlūkot tuvākās brasla. „Katram gadījumam," viņš novelk un pats aiziet uz tiltu pie sādžas, kur stāv radio raidītāja automobilis. Viri uzstāda patīautenes un, kaut abi flanki ir atsegti, mierīgi gaida parādamies boļševikus. No Opočkas ceļa puses aiz kalna arvien tuvāk nāk tanku klabēšana, bet mirkli, kad tiem vajadzētu parādīties, dzird vairākus asus bliukšķus — savās pozicijās tātad arī vēl prettankisti, paldies Dievam! Viru labsajūta aug.

„Kas ir, uzpīpēsim!" sameklējis kabatā cigaretes, Vingris sniedz savam patīautniekam Liepam, piecīgam rīdziniekam.

„Velns, tas der! —"

„Arī drusku nerviem," un aizkūpinājuši smēķus, viņi atkal pievēršas apvidum priekšā. Beidzot tie ierauga to, ko gaida. Rudzu laukā parādās ienaidnieks. Sarkanarmieši nāk ķēdē stāvus. Reizē sāk strādāt vairākas patīautenes, un pirmā uguns noslauka sešus uzbrucējus. Krasts no savas mašīnpistoles šauj tāpat stāvus, nemeklējot nekādu aizsegu. Daži met rokas granātas. Uzbrucēji tikpat nikni atbild. Tā nav vairs parastā automatisko ieroču uguns, bet lodu lietus, kas abās pusēs plīda gaisu ar nemitīgu šķīšanu un kapā zemi. Pāris viegli ievaino, bet tie nedomā meklēt pārsienamo punktu. Aptin paši ar marles saiti brūci un turpina šaut. Smadzenes kaļ vienu vienīgu domu: pildi savu pienākumu; paliec savā vietā. Tai pretojas kāda cita, kas saka: šī iznīcināšana un visa nonāvēšana ir ārprāts, šī nav tava zeme, atstāj to. Tomēr tā ir nāves valstība, kur ir tikai viens likums: cīņa un ciešanu kopība un tas, kas ārdējies šajās liesmās, redzējis katru brīdi aizvedam kādu sakropļotu draugu, un daudzus paliekam asiņainus un saplosītus viņpus dzīvības un nāves robežas, — tas zina, ka nedrīkst nodoties domām par kritušiem, nedrīkst palikt ciešanu un sāpju varā, jo aizgājušie un dzīvie uzliek pienākumu turpināt cīņu tai pašā asiņainā upuŗu vietā līdz galam.

Un Krasta viri turas. Krievi nevar piespiest rotu atiet, iepriekš noteiktā atvilkšanas laikā, kaut dažkārt viņi kļūst stipri pārdroši un uzmācīgi. Ienaidnieks zēnus tura zem uguns arī vēl tad, kad tie sāk jau atkāpties. Atšaudīdamies viņi brien taisni pār strauta seklākām vietām, tad slēpjas aiz mājām un beidzot pazūd mežā, kas sākas kādus 200 m aiz sādžas.

Mežā, ko par tādu grūti saukt, jo pēc kāda puskilometra ir atkal lauks, atrodas vairākas grupas arī no 43. pulka un pāris vācu vienības ar visiem troslem. Tie, tāpat bez ceļa, aizbrauc tālāk. Prettanku lielgabalu, kas uzstādīts uzkalnā aiz meža, tā apkalpe saspridzina, jo nav vilcēja. Uz priekšu jau aizgājis arī Krasta pulks, un viņš tam var sekot tikai pēc kartes.

Sāk mākties. Zemas, pelēkas mākoņu gubas, nākdamas no dienvidiem, arvien vairāk aizsedz debesi. Nav vairs karsti.

Mazais, sočodams blakus leitnantam, rēķina, ka nevar būt vairs tālu kāda lielāka upe un šoseja. Viņš to atceroties no pavasara, kad pulks nācis iekšā. Kā tad, tur jau arī viņa ir, krūmos ieslēpusies, lēna un tumša. Un šoseja arī. Uz tās stāv pulkveža mašīna, bet pats viņš dod pavēles jaunas uztveršanas pozicijas ieņemšanai. „Jācīnās," viņš saka.

Ir pavisam klajs, uzarts tīrums un tāds pats augsts kalns, kur vadi ierokas. Viņi to dara ļoti lielā steigā, jo izsūtītās izlūkgrupas jau uzdūrušās boļševikiem un atvelkas.

Nākamajā numurā lasiet:
VIŅI PALIKA KAUDZĒM

Dzimtenes pagale skautu ugunskurā

LIELS DARBS

Pieci labākie saņems godalgas — 1 mēneša Latvijas abonementu, pieci citi pēc izlozes saņems godalgas — 1 mēneša Klabatu abonementu.

Visu sacensības dalībnieku vārdus publicēs laikraksts Latvija. Šajā sacensībā noteikti piedalās visi apzinīgie latviešu skauti un gaidas. Tāpat piedalās lielgaidas un roveŗi, guntiņas un mazskauti. Šai sacensībā piedalās ikviens apzinīgs latviešu jaunietis. Redzēsim, cik mums ir apzinīgu jauniešu.

Aivars dzīvoja Bevernā. Viņa tētis aizbrauca jau 1947. g. uz Angliju. Ģimene kopā ar Aivaru varēja uz Angliju aizbraukt daudz vēlāk. Kamēr viņi iekārtojās, Aivaram netikās vēstules rakstīt, aizmirsās vēstuli uzrakstīt arī saviem draugiem Vācijā. Kad latviešu jaunieši sāka sasaukties pasaules tālēs, Aivaru sauciens neaizsniedza. Viņa adresi neviens nezināja. Viņa adresi zināja tikai Mirdza, kas dzīvoja kaimiņu pilsētā. Bet Mirdza jau nezināja, ka kāds par Aivara adresi interesējas.

Aivars nav vienīgais, kuŗa adresi zina tikai viens vai divi latviešu jaunieši.

Vai tad Starptautiskais Sarkanais Krusts vien spēj uzmeklēt cilvēkus, kas pazuduši? Nē, latviešu meitenes un zēni arī to var. Mums nodibinājies mūsu pašu meklēšanas birojs. Un tam vajadzīgas šādas ziņas par visiem latviešu jauniešiem 8—18 gadu vecumā: Uzvārds un vārds, adrese, vai bijis skauts vai gaida, mazskauts, guntiņa, rovers, lielgaida. Šīs ziņas vajadzīgas par visiem, kas dzīvo ārpus Vācijas vai Vācijā ārpus DP nometnēm.

Šīs ziņas nosūtiet manam draugam vad. P. Stūrānam (23) Oldenburg, Katharinenstr. 5.

Kā pie šīm ziņām tikt? Vienkārši — paskatieties savās piezīmju grāmatiņās, pajautājiet vecākiem, paziņām, aizrakstiet citiem cilvēkiem, kas varētu zināt. Attapībā taču padomi man nebūs jādod! Un laiks būs pietiekami garš, lai sasniegtu daudz, ja tūlīt ķersities pie darba.

Kad termiņš iesūtīšanai? Sešas nedēļas pēc šī laikraksta saņemšanas. Tā piedalīties var visi, lai kur arī katrs būtu. Godalgas piešķirs un izlozēs tikai pēc pēdējo adrešu saņemšanas.

Draugi, veiksim šo lielo darbu! Cik tas nozīmīgs, to mēs varēsim atskārst tikai pēc ilgāka laika.

Un tā pildīsim savu mudi:

Pasaules tālēs augsim vienoti Latvijai!

Jūsu vientuļo skautu vadītājs

Mārtiņa Zīverta

TVANS

MĒRBEKAS LATVIEŠU TEĀTRA INSCENĒJUMS

Māksla ir svētki — tāda ir viena no klasiskajām mākslas definīcijām. Iespējams, ka modernajos laikos, visām vērtībām pārvērtējoties, jēgu zaudē arī šī definīcija. Bet pret visu jauno, kas nāk vecā vietā, mēs esam atturīgi, kamēr mūs galīgi nepārliecina. Belas Bartoka, Paula Hindemita un Pablo Pikaso darbi mums griež ausis un acis, kamēr neesam pieraduši. Un Kjerkegorda iedzīvītā un Sartra ziedos izplaucētā eksistenciālisma filosofija tāpat. Mums liekas dīvaini, ka šajā pēckara laikā, kad varēja būt gaidāma cilvēka gara renesanse, tas kā aktuālitātē vēl nepārspētu sasniegumu noliek mūsu priekšā cilvēka absolūto brīvību, ko neierobežo vairs ne Dieva, ne sātana likumi, tik neierobežotu brīvību, ka cilvēks vairs līga nezina, ko ar to iesākt, — un dzīvību, aklo, neapzinīgo dzīvību, kas vairs neceļo kādas sūtības vārdā, bet vienkārši ir. Iespējams, ka šādu atziņu ietvaros cilvēkam turpmāk būs jādzīvo, varbūt pēc trešā kara, bet tagad, jaunas pasaules katastrofas draudos, lielai daļai mirstīgo jaušu lai atlauts slēpties konservātīvismā, paliekot ērtajos dogmatikas krastos, jo tas kriticisma okeans, kas jāpārpeld, lai aizsniegtu Sartra patiesības, ir par plašu cilvēkam, kas ieradis peldēties vannā. Un tādu mūsu vidū ir milzums. Bet galvenais — šīs aspirātīgās idejas liekas kā grandiozā morāliskā atbrunošanās taisni tad, kad konstruktīva dzejo spēku savākšana un pāri visam ticība kādai dievišķai varai liekas nepieciešama vairāk par visu.

Šai moderno ideju pasaulē iegājis arī Mārtiņš Zīverts ar savu lugu Tvans, kas pusnobeigta jau reiz bija nonākusi Vācijā, pēc tam uzvesta Stokholmā, vēlreiz pārstrādāta un nu galīgā veidā parādījusies uz Mērbekas teātŗa ceļojošās skatuves. Autors pieiet lietām, tā sakot, no citas puses — viņš skatās pasaulē no sātana, nāves pravieša Dr. Toda viedokļa, kura monologā resp. dialogā ar meistaru Valdemāru noenkurota lugas ideja. Cīņā ar Dievu sātans nonācis izšķirējā stadijā. Cilvēki jau atteikušies no Dieva, un sātanam tikai atliek vēl pārspēt To radības Kungu nežēlībā. Jo dzīvība ir nežēliga, tā aprij citu citu, dzīvība un dzīve ir nelaime, sātana miljonu armijas jau stāv gatavas austrumos, un pasaules jūrās peld viņa nāvīgās armādas. Atliek tikai piepildīt, kas pieplīdāms: brīnumam ir lieta vara, taču nāve ir vēl varenāka. Tad Dievs būs uzvarēts. Savu mērķu sasniegšanai sātans gluži sātaniski izlieto cilvēku aklo dzīves tieksmi, dāvinādams nāvi tikai vienam — meistaram Valdemāram, kas pēc skaisti pavadīta mūža atskarst, ka dzīve viņu nelietīgi piekrāpusi. Būdams pieskāries, tā sakot, pēdējiem principiem, kuŗos autoram jāparāda savas attieksmes pret Dievu, mūžību un visumu, un, acīmredzot, negribēdams palikt Dr. Toda sabiedrotais, viņš liek meistaram Valdemāram pacelt pēdējo vīna glāzi pirms nāves uz savā brāļa — cilvēka veselību, kas dzīves pēc miljoniem gadu un būs patiesi brīva un laimīga, jo, atteikušies no Dieva, cilvēki atteiksies arī no sātana un šķīstīsies sāks dzīvi no jauna. Laikmetīgā aspektā tas liekas vājš mierinājums īpaši tagad, paklausoties kareivīgās patētikas pilnās krievu radiofona himnas.

Luga uzrakstīta ar lielisku skatuves pazinēja techniku, tajā nav nevienas tukšas vietas, un jau sākumā savilktā dramatiskā stīga, fabulējumam attīstoties, saspringst līdz trūkšanai. Taču luga izskan pesimistiski. Tās dziļā problemātika un ārkārtīgais vielas sabiezējums skatītāju piepilē tā, ka viņš tomēr nejūtas bijis mākslas svētkos. Līdzīgs notikums Štutgartes valsts teātrī bija šartra luga Tote ohne Begräbnis, ko publika atteicās sagremot, un vācu teātŗa kritiķis Dr. Kauns par to piezīmēja: „Labi, ka tā, cītīdi ļaudim pēc izrādes atliktu doties pašnāvībā.“ Šādas paralēles nedrīkst apšaubīt M. Zīverta lugas nozīmi, kas mūsu teātŗa literatūrā ir jauns, visai interesants un vērtīgs ieguvums, katrā ziņā tāds, kas pēc izrādes tās vērtējumā krasi liek sadurties „par“ un „pret“ viedokļiem (un tā ir laba zīme), no kuŗiem recenzenta viedoklis nepretendē uz nemaldīgo objektivitāti.

Rakstīta tikai piecām personām un vienā cēlienā, luga ārēji šķiet piemērota trimdas apstākļiem, taču usstāda aktieriem tik augstas prasības, ka tās veicamas vienīgi rutinētam ansamblim. Otrkārt — ne visur publikas caurmērs būs tik uzņēmīgs, ka, nepalaižot pusi garām, spēj reģistrēt visas sentences un koncentrētās atziņas, kas sprēgāt sprēgā no Zīverta veiklajiem dialogiem.

Ar visai grūto uzdevumu mērbekiešu pēdējie mohikāņi tikuši galā lieliski, teicami pārvarot arī dažu „gaiša bedri“, kas radusies, autoram pārāk intensīvi nodoties lugas konstrukcijas problēmām, uz to rēķina atstājot ne visur sasaistītu psiholoģisko pavedienu. Pēteris Dumpis meistara Valdemāra tēlā, kas ir pati atbildīgākā loma lugā, plastiski atveidoja dvēseliski laustīta, bet gara liela cilvēka pārdzīvojumus savam vecumam atbilstošā kārtā, parādīdams tos vairāk kā koncentrētas iekšējas norises, mazāk ļaudams tām izpausties ārējā izteiksmē, kas, ievērojot priekšnieves jūtoņu, būtu viņa tēlam piešķīris vairāk drāmatisma. Viņa pretspēlētājai Lauras lomā Helgai Gobzinei šai lugā bija iespēja parādīt sevi plašāk un vispusīgāk nekā līdz šim. Nodevīgā, cīniskā sieva un mīļākā reizē traktēta kā nervoza, alkatīga būtne, kuŗas psihiskās svārstības zīmīgi atspoguļojas mīmikā, taču šķita, ka izlīdzinātāka, saistāka līnija tēlojumā ļautu vēl reljefāk izcelties lomas daimoniskajam elementam. Maiga Damroze Irjas lomā apliecināja savas krietnās skatuviskās dotības, kam trimdas gadu darbs devis vispusīgu slīpējumu, un viņas mirstenes tēls kļuva par vienkāršāko un tādēļ pārliecinošāko visā izrādē. Ar labām sekmēm debitēja Kārlis Kazulis svaidīgā, pašapzinīgā Milība lomā, gan cīnīdamies ar dikcijas grūtībām un nepārvaldīdams technikas dēļ izdalīdamies no ansambļa, taču 'sniegdams impulsīvu, reizē arī druknu naturālu tēlu. Pretstatā visām šīm komplicētajām, tā sakot, apvērsto dvēseļu lomām Oļģerta Parņickā uzdevums Dr. Toda tēlā gan pēc teksta, gan pēc skatuviskā atveidojuma šķita visvieglākais, vienga-balainākais un, slēpdams sevī plašas dramatiskās izteiksmes iespējas, arī vispateicīgākais. Mākslinieks pārliecinoši nodemonstrēja lomas visas attīstības pakāpes no indiferenta garāmgājēja ārsta līdz tieši ieinteresētajam nelabajam garam.

Par režiju bija rūpējies K. Dzelde. Tas ir viņa pirmais mēģinājums šai virzienā, un blakus nenoliedzamām sekmēm nedaudzo personu izkārtojumā gadījās arī posmi, kuŗos traucēja pauzējošo tēlotāju bezdarbība. Visa uzveduma kopējais mākslinieciskais traktējums, kurā kamerspēles nodomi apvienoti ar ekspresīvi atraisītas spēles principiem, ir paša ansambļa kolektīvs darbs. E. Dajevska dekorācijas projektētas un gleznotas ar erudīta skatuves architekta veiksmi, ne izdomas aspirātībā, ne telpas iekārtojumā nejaudamas neko vairāk vēlēties.

Kopnovērtējumā — ieguvums, kas mūsu teātŗa mākslu padara ievērojami bagātāku, laba, noskaņota izrāde un svaiga, problēmu bagāta, moderna luga, kas spilgti atšķiras no visa līdzšinējā šajā mākslas žanrā un pret kuŗu celtie iebildumi nekādā gadījumā nesatricina tās pamata kvalitāti.

Pāvils Kliņģ

Angļi: Oļģ. Parņickis — Dr. Tods. Maija Damroze — Irja. Apakšā: Pēteris Dumpis —meistars Valdemārs, Helga Gobzine — Laura.

Mūsu mākslinieki celo

Anglijas dziesmu dienas bija pievilinājušas arī dažus retus viesus no citām zemēm, viņu vidū dejotāju Ainu Jansoni no Spānijas un baleta mākslinieku A. Kozlovski ar kundzi Ņinu Dombrovsku no Zviedrijas. Avīžniekiem Aina Jansone atzinusies, ka Spānijā iespējas nodoties savai mākslai ir visai ierobežotas, jo nav pastāvīga baleta. Mākslinīece dzīvo Palmā un strādā par valodu skolotāju, brīvlaikā tomēr citigi trenēdamās turnejai, kas paredzēta rudenī pa Anglijas latviešu novietnēm.

Abi viesi no Zviedrijas ieradās Londonā kā vienā no pirmajiem punktiem viņu Eiropas ceļojumā. Šeit viņi sastapās ar senu skolas biedru Hariju Plūci, kas darbojas Sadlera Velsa baletā. Pagājušā rudenī Stokholmas karaliskā opera uzaicināja Kozlovsku par tās baleta skolas vadītāju; šai pavasarī viņš jau kļuvis par šī baleta šefu, bet kundze par asistenti. Abi mākslinieki operas uzdevumā devušies tālāk uz Parīzi.

Žaks Dalkrozs miris

Zeņēvā 3. jūlijā, 85 gadu vecumā miris profesors Emīls Žaks Dalkrozs, ritmiskās audzināšanas metodes nodibinātājs. Ar šo metodi vispirms sniedz vajadzīgo pamatu mūzikālai izglītībai, bet pārsteidzošus panākumus ritmikas vingrinājumi dod arī vispārējā audzināšanā, izraisot un nostiprinot racionālu saskaņu psihisko ierosmju un ķermenisko kustību starpā, ko īpaši atzīst skatuves mākslinieki.

Dalkrozs darbojās vispirms Zeņēvas konservātorijā, tad savā institūtā Helleravā pie Drēzdenes un pēc pirmā pasaules kara — Zeņēvā un Parīzē, kur vadīja savus privātos institūtus.

Latvijā Dalkroza centieni kļuva pazīstami sāmērā agri. Šī gadsimta pirmajā desmitā par tiem rakstīts paidagoģijas izdevumos; arī teātŗa direktors Ārišš-Duburs tiem pievērsās. Visspilgtākā Dalkroza metodes pārstāve Latvijā bija Anna Aišmane, darbodamās šajā virzienā gan skolās un skolotāju kursos, gan konservātorijā, bet īpaši savā mūzikas un ritmikas skolā.

S-s

Elzas Ķezberes dzejoļi

PURVĀ

Purvā puini vij un sauc.
Gurdā vēja lokšs zāle.
Dūmakā gūst spoži tīle.
Vaivarāji prātus jauc.

Akači kā acis spīd
Pārpilni ar tumšu kaismu.
Sirds jūt reibumu un baismu.
Dziļi sūnās kājas slīd.

Pērnās ogas ciņos dzirkst.
Kroplo ķoku ļikie zari
Preti stāj kā purva gari.
Prauli melnā rāvā mirkst.

Purva puķes tvīkst un mājČūsku rētas, vilku mēles.
Spāres skrien kā liesmu strēles
Karstās dūņās soļi stāj.

Tālumā lūst dzegužsvans.
Arvien dziļāk purvā grimstu.
Odze šņāc... Bez spēka ļimstu.
Visu apsedz purva tvans.

APBURTAIS

Pirms mani burvis būra,
Man arī mājas bij.
Bet sen jau nāves jūra
To debess malu rij.

Par klaidoni es tapu,
Kam svešus ceļus mīt.
Nu raugos, kur reiz kapu
Sev smiltis izkasīt.

Ar vientulību skarbu
Man brālību bij slēgt.
It kā pār jaunu darbu
Aizvien nu tālāk bēgt.

Ap pasauli es klīstu
Kā grēcnieks ieslmēts.
Vairs miera nepazīstu,
Kopš esmu nolādēts.

Launs burvis man pie kājām
Šos svešos ceļus bur.
Mirt gribu iet uz mājām,
Bet māju nav nekur.

KULTŪRAS CHRONIKA

Hamburgas raidītāji nesen sniedza Andreja Egļīša Dievs, Tava zeme deg angļu un vācu valodā, kā arī autora dažus sonetus. Raidījumam sekoja paskaidrojums, ka Kurzemes frontē vācu karaviri Egļīša darbu pārtulkojuši vāciski, pēc kam tos noraidīts Liepājas raidītājā.

Komponists Jānis Cīrulis, ko pazīstam arī kā apdāvinātu žurnālistu, līdz šim bija nozudis no redzes aploka. Tagad izrādās, ka drīz pēc ierašanās Kanadā, Vankuverī, kur komponists darbojās par klavieru skaņotāju, viņam kāda stiga trūkdama tik vārīgi ievainojusi aci, ka draudējis pilnīgs aklums. Mākslinieks tomēr tagad tiktāl atveseļojies, ka var turpināt darbu. Korespondences ceļā mācoties, viņš ieguvis diplomēta klavieru skaņotāja un techniķa tiesības un, kā pats raksta, pirmo praksi guvis uz paša instrumenta, kas gan esot pilnīgs cietis un maksājis tikai 25 dolarus, tomēr bijis savedams kārtībā.

Baleta mākslinieks H. Plūcis kopā ar Sadlera Velsa baleta trupu septembŗa sākumā dosies izrāžu turnejā pa ASV un Kanadu.

DVF grāmatnīca Anglijā uzsākusi sarunas ar vairākām skaņu plašu firmām, kuŗu ricībā ir agrāk latviski ieskaņoto mūzikas darbu negatīvi. Jau panākta vienošanās ar His Masters Voice firmu, kas pēc Latvijas laikā ieskaņotiem negatīviem izgatavos jaunas latviešu skaņu plates. Firmas ricībā ir 58 šādi negatīvi. BBC raidītāja skaņu plašu bibliotēkā atrodamas visas Latvijas brīvības laikā ieskaņotās latviešu skaņu plates.

Turpinoties Tatjanas Vestenes un Elī. Leščevska turnejai pa Angliju, abi mākslinieki uzstājušies Kempston-Hardvikā.

Teodors Reiters šinīs dienās Skansenā, Zviedrijā, diriģē turienes koncertnama simfonisko orķestri, atskaņojot Bēthovena, Šuberta un Mocarta darbus.

Komponists J. Norvilis, ko Pembrokas ev. lut. draudze Kanadā īsauca ērģelnieka pienākumu veikšanai, īsā laikā paguvis noorganizēt draudzes kori, kas jūnija beigās pirmo reizi uzstājās, atskaņojot daļu no Haidna orātorijas Pasaules radīšana ērģeļu pavadījumā ar solistu piedalīšanos. Galvojuma devēji bijuši visai apmierināti un gandarīti par risku, aicinot latviešu mākslinieku kanadiešu draudzes darbam.

Nākošā gada Jāņos Ņujorkas latviešu apvienotā pagaidu padome nolēmusi rīkot Amerikas latviešu dziesmu svētkus. Svētku organizācija uzdota komponistam un diriģentam Bruno Skultem. Paredz, ka svētkiem būs liels apmeklētāju pieplūdums, par kuŗu izvietošanu eventuāli būs jārūpējas Ņujorkas latviešiem. Padome aicina tautiešus visā kontinentā posties izcilajam notikumam un jau tagad pieteikt koŗus.

Diriģents Ed. Ramats, kas darbojas Čikāgas latviešu luterāņu draudzē par ērģelnieku, šogad var atskatīties uz 40 gadu mākslinieka un paidagoga gaitām. Iespējams, ka viņš turpmāk darbosies arī par dziedāšanas profesoru Olafa kolledžā.

ASV ieradušies Anšlavs Eglītis ar Veroniku Janelsiņu, gleznotājs J. Kalmiņš, dejotāja Helena Pakule, rakstnieks Knuts Lesiņš ar dzīves biedri dziedātāju Valdu Lesiņu, komponists prof. Ād. Ābele un žurnālists K. Krūkalītis.

Vijolnieks V. Ruševics nesen koncertējis Kalamazū pilsētā Mičiganā, izpelnoties ļoti atzinīgas preses un mūzikas speciālistu atsauksmes. Tūlīņ pēc koncerta mākslinieks saņēmis oficiālu piedāvājumu uzņemties Kalamazū valsts kolledžas vijoļu klases profesora pienākumus. Bez tam mākslinieks nākošai sezonai angažēts arī Kalamazū simfoniskajā orķestrī par koncertmeistaru.

JAUNA AKADĒMISKI IZGLĪTOTA LATVIETE

Bonnas universitātes matēmātikas un dabas zinātņu fakultātes farmācijas nodaļu jūnijā beigusi Velta Miesiņa. Tuvākā laikā jaunā farmacelte dosies uz ASV, kur Ņujorkā tai paredzēts darbs savā arodā.

Hugo Puriņš

PAGRIEZIENS DZELTENAJĀ RAJONĀ

(No noveļu krājuma Ekselences piezīmes)

(4. turpinājums)

Līdz šim nemanīts ložmetējs no kādas tālākas, pa kreisi esošās mājas jumta spļāva šurp baltu uguni.

Ātri izmainījis sakarsušo stobru, leitnants Rūts deva uz turieni kārtu visas lentas garumā.

„Tā ir tikai agonija,“ viņš vēsi lēsa, kamēr skaudrā ložu strūkla kā garš urbis, skaidas un putekļus uzsizdams, simts metru tālāk jaucās pa satrūdējušiem šindeļiem, — te viņi bija palikuši astoņi, bēniņos trīs, un lejā, pagirainā komandanta vadīti, gaiņājās kādi piecpadsmit vai drusku vairāk līdz neprātam sataukti un pārbijušies tētiņi.

„Rotaļa par daudz nevienāda,“ Rūts saknieba lūpas, „kādu laiciņu vēl ies, un tad? Nežēlīga reālitāte nostājās acu priekšā. Nolādēts, cik žēl gan var būt tādas dzīves!“

Sejā lēca kļieģeļu mums las.

„Nesapņo!“ blakus iekliedzās Vaigals. Leitnants parāvās sānus. Pār palodzi brāzās lodes. Ar vieglu, mīkstu troksni tās izšķida pret sienu viņu aizmugurē.

„Sprāgstošās,“ seržants nikni izgrūda. „Vāksimies citur!“

„Nē!“ atcirta Rūts. „Savāc granātas, man šķiet, viņi nāks trieciena.“ Spridzekļiem rokās, sienai pieplakuši, abi gaidīja. Uguns tiešām aprāvās.

„Ko es teicu?“ aizsmacis izdvesa leitnants. „Tagad uzmanies...“

Taču ārā viss bija kluss, bija un palika. Rūts piesardzīgi palūkojās laukā. No mājeles stūŗa, kas atradās pretim komandantūrai, izbīdījās gaŗa kārts ar karoga veidā piestiprinātu palaga gabalu.

Bez pavēles pārstāja šaut arī no komandantūras apakšējā stāva.

Mājeles priekšā iznāca slaids vīrs haki krāsas tērpā, baltu cepuri galvā. Rokas tam bija tukšas. Iesarkanās rīta saules apmirdzēts tas noteiktiem soļiem tuvojās komandantūrai.

„Vecās poļu armijas mundieris,“ tālskati lūkodamies, Rūts, bezgala pārsteigts, novilka, „tie taču ir nacionālie, ne sarkanie partizāni! Velns, kas par trubu...“

„Slikti šītā un slikti tā... Kā mēs to varam zināt? Un ja arī būtu zinājuši — nekas nebija labojams,“ vismaz simts neredzamu stobru priekšā, ar kameru pie acs, Vaigals izliecās pa logu.

„Šis lieliskās bildītes,“ mierīgi, it kā studijā strādādams, viņš runāja. „Viens priekšbrokastu slaktiņš no sākuma līdz beigām. Lūdzu — poļu patriotu N vienības virsnieks nāk ar ultimātu kāda ielenkta vācu garnizona atliekām... Kas par iegaismojumu, kas par fonu, vecīt! Tieši jāraud, ka šie skati nekad nenokļūs uz ekrāna...“

„Laikam gan nenokļūs,“ atteica leitnants, norausdams no ceļgaliem grīdas netīrumus. „Bet iesim lejā! To viru man ziņkāro dzirdēt.“

„Un man fon Korbu ne mazāk,“ ironiski piebilda Vaigals. „Ejam!“

Gaiteni, savu ļaužu vidū stāvēdams, drūms kā galēru vergs, komandants saņēma sūtni. Tas bija stiegrains puisis, brūni iedegušu, nocietinātu vaigu. Soļus trīs no kapteiņa fon Korba nostājies, viņš stādījās priekšā par dzimtenes armijas virsleitnantu, un, nosaucot uzvārdu, ko neviens nevarēja saprast, strupi uzaicināja komandantūru padoties — bez noteikumiem.

„Mūsu ricībā tagad, starp citu, ir arī jūsu prettanku ieroči,“ viņš sacīja ar neslēptu pārākumu sagurušajā komandantā raugoties, un no viņa balss asā skarbuma bija noprotams, ka vismīļāk gan šis virs ļautu notikumiem risināties iesāktajā sliedē. „Kaut ar tiem vien mēs varētu šo māju sagraut pusstundas laikā, bet šī ir vienīgā labā māja visā ciemā, un mēs vēlētos to saudzēt.“

„Kas notiks ar maniem vīriem?“ balsij smokot jautāja kapteinis. Viņam nāca prātā, ka kādreiz Krievijā, līdzīgā situācijā viņš veselu pussimtu padevušos lika nostādīt pie sienas...

„Kuŗš tagad padosies, tā dzīvību garantēs,“ parlamentieris lakoniski teica. „Jums ir desmit minūtes pārdomām. Šešos piecdesmit astoņās mēs atjaunosim uguni.“

„Dodiet man pusstundu laika,“ mēģināja kaulēties fon Korbs, un viņa pirksti, nervozi pogu rindu pārskrējuši, palika knibinoties pie pogu cauruma, kuŗā bija ievērtas goda zīmju lentītes. „Man jāaprunājas ar ļaudīm.“

„Esmu atkārtojis, kas man pavēlēts,“ sūtnis vienaldzīgi paraustīja plecus, īsi sveicināja un, vispārējam klusumam valdot, atstāja telpu.

Reizē ar viņu, šķiet izgāja arī disciplīna.

„Gatavs un āmen!“ sirms, sauss kaprālis kā karstu dzelzi nosvieda šauteni. „Man ir sieva un trīs bērni. Šo būdu saārdīt nav māksla. Es iešu pārī!“

Kaprālis bija izteicis vairākuma domas — viņu bariņiem izskrēja piekrītoša ņurdoņa. „Skaidrs, Valter, ko gan citu! Es arī,“ vairāki piebalsoja.

Velti kapteinis centās piedot saviem vārdiem pārliecinātāju svaru, kad viņš, par tik nedzirdētu nekaunību tikko valdīdamies, sauca:

„Nerunājiet muļķības, vīri! Mums jāizturtikai pusstunda, ilgākais trīsceturtdaļas! Tad būs klāt palīgi. Klausaities! Kas paliek šeit, tam dzelzskrusts tikpat kā rokā. Es galvoju jums par to!“

„Kapteiņa kungs, atļaujat teikt,“ kāds kareivis, radists, maziet stostīdamies ierunājās, „radiogrammu es nodevu sešos un trijās minūtēs. No Varšavas līdz mums brauc apmēram divi stundas — tas ir, ja viņi tūlīt dodas ceļā un ja pieņem, ka meitu nav ierīkotas lamatas. Tā tad aptuveni pēc astoņiem tas būtu.“

„Tad mēs jau būsim krietni padzīsuši,“ izmeta Vaigals no malas. „Tanku dūres, es saprotu, ka tiem tās viņiem ir, taču darbojas bez kļūdām...“

„Nolādētais!“ trakām dusmām uzbrāžot, ierēcās komandants. „Musināt? Vēl tagad? Še tev!“ viņš grāba pie sāniem, un spalgs kā zvēru dīdītāja pātagas pīkšķis nākamajā acumirklī noklaudzēja šāviena. Launu tas gan nevienam nenodarīja, jo tuvāk stāvošais kareivis laikus bija pasitis uz augšu komandanta roku.

Fon Korbs apstulba, attapies, ietrieca dūri vainīgajam sejā un, pārvērstiem vaibstiem, mežonīgi kliegdams, ķēra pēc tuvākās mašinpistoles. Izcēlās burzma, no kuŗas daži atlēca pie sienas. Kņadu pārlūzīja grieziga pavēle:

„Nekustēties, kapteini! Zemē ieroči!“

Klusumā, kāds pēc šī sacelšanās iestinga, palika dzirdams vienīgi komandants. Puspagriezienā apstājies, aiz niknuma piebriedušu kaklu, viņš elsa kā strupceļā iedzīts un aplenkts vilks.

Sacelšanās..! — nejauks kņudstums izdzinās tam caur pieri. Sacelšanās! Lūk, audzē vēl čūskas azotē — agri vai vēlu, reiz tās tomēr iekodīs... Ak žēlsirdīgā Dievs! Pa daudz vaļīga pret šiem bendes mazsiem ir bijusi viņa roka, par daudz! Tagad viņš redzēja pret sevi pacelties nevien šī iedomīgā leitnanta stobru, bet arī dažu labu pašu ieroci. Cits, kas nebija to izdarījuši no malas šī vienaldzīgi nolūkojās, bet tāda, kas atklāti par viņu iestātos, nē, tāda nebija neviena.

„Banda..!“ nāvīgs nicinājums izsprāga no kapteiņa mutes. Nolukušajos kaktiņos bija uzradušās putas. „Salašņu banda! Tad! Ejiet! Lai jums novelk nagus... Lupatas!“ Grabēdama pret grīdu atsitās mašinpistole. Vēlreiz zvērojošu skatu tuvākajiem uzmetis, komandants apgriezās un aizzvārojās uz savu istabu.

Laiks steidzās, un viņi gatavojās güstam. Daži tricošām rokām slēga pie sevis pulkstenīņus, gredzenus, tīvinieku ģimetnes, citi, starp draugiem pēdējās cigaretes sadalījuši, nervozi uzvilka dūmu un pamazām kustējās uz durvīm.

„Vēl divas minūtes, Nik... cerams, ka viņi mūs nespēdīs,“ mēģināja pasmaidīt Rūts, kad bija sīkos gabaliņos saplēsis savu korespondenta apliecību, pāris manuskriptu norakstu un dažas vēstules, ko nēsāja līdz.

„Velns viņu zin'... bet darīt tur nekā nevar — jāiet!“ nopūtās Vaigals un ar stingru roku atrāva aizbīdņus. Ārpusē neredzēja neviena cilvēka.

(Turpinājums sekos)

Pēteŗa baznīca deg

ĀRĒJĀS INFORMĀCIJAS FONDA JAUNĀ BROŠŪRA

Boļševiku apgalvojumi par ticības brīvību viņu pārvaldītās zemēs ir ciniski meli. Ikvienas konfesijas piederīgo Dievā atzinēju tur neēšīgi vajā, dievnamus noposta, svēto rakstu vietā tautai piesiedz boļševiku partijas īso kursu; tāda ir patiesība par boļševiku nostāju reliģijas jautājumā. Liecības par to nodod brīvā pasaulē nokļuvušie reliģiskie vajāšanas aculiecinieki. LCK un LNP Ārējās informācijas fonda izdotā jaunā brošūra angļu valodā Religijas vajāšana Latvijā sīkāk apraksta boļševiku nežēlīgās metodes.

Sagatavošanā vairāki jauni izdevumi, kuŗu nolūks kalpot šim pašam uzdevumam.

Grāmatiņa ar degošo Pēteŗa baznīcas torni uz vāka sevišķi noderīga brīvo zemju pilsoņu iepazīstināšanai ar izsmiekāta darbu, ko neatlaidīgi turpina boļševiki. Jaunā brošūra, kā arī agrāk izdalītie izdevumi dabūjami un pieprasāmi piesūtīšanai LCK informācijas birojā (Schwäb. Gmünd, Artillerie-Kaserne). Turpat nosūtāmi ziedojumi Ārējās informācijas fondam.

...ZIENS
...JA RAJONĀ

... Ekselences piezīmes)

...lauteni. „Man ir sieva un trīs bērni. Šo būdu saārdīt nav māksla, Es iešu pāri!"

...Kaprālis bija izteicis vairākuma ...mas — vīru bariņiem izskrēja pie...ītoša nurdoņa. „Skaidrs, Valter, ...o gan citu! Es arī," vairāki pie...ņoja.

...Vēlti kapteinis centās piedot sa...ārdiem pārliecinātāju svaru, ...ūtā, par tik nedzirdētu nekau...ību. Viņš valdīdamies, sauca:

...Nomāciet muļķības, vīri! Mums ...tikai pusstunda, ilgākais ...dalas! Tad būs klāt pa...Klausaities! Kas paliek šeit, ...dzīvokrusts tikpat kā rokā. Es ...jums par to!"

...Kungs, atļaujat teikt," ...ievis, radists, mazliet stostī...ārumājās, „radiogrammu es ...ešos un trijās minūtēs. No ...līdz mums brauc apmēram ...das — tas ir, ja viņi tūlīt ...ēļ un ja pieņem, ka mežā ...ietrotas lamatas. Tā tad ap ...tām tas būtu."

...Mēs jau būsim krietni pa...meta Vaigals no malas, ...dūres, es saprotu, ka tieši ...ir, taču darbojas bez ...

...Klausaties!" trakām dusmām uz...brēcās komandants. „Mu...ādīt? Vēl tagad? Še tev!" viņš ...grāba pie stobra, un spalgs kā zvēru didžāja pātagas pīkšķis nāka...majā acumirklī noklaudzēja šāviena.

...Laumu tas gan nevienam nenodarīja, jo tuvāk stāvošais kareivis lai...kus bija pasitis uz augšu komandanta roku.

...Fon Korbs apņēmība, attapies, ie...ēca dūri vainigajam sejā un, pār...ākiem vaibstiem, mežonīgi kliegdams, ķēra pēc tuvākās mašīnpistoles. Izcēlās burzma, no kuras dažī...ā pie sienas. Kņadu pārskēla ...ā pavēle:

...Nekustēties, kapteiņi! Zemē ie...ēkt!"

...Klusumā, kāds pēc šī sauciena ...palika dzirdams vienīgi ko...andanta. Puspagriezienā apstā...ies, viņš niknuma piebriedušu kak...u, viņš elsa kā strupceļā iedzīts un ...ēkšķa vilka.

...Labi!... — nejauks kar...ādnīņš tam caur pieri. Sa...ēr. Lūk, audzē vēl čūskas ...ēr vai vēlu, reiz tās to...ēkodīs... Ak dzeltie! Par ...viņa pret šiem bendes mai...ē bijusi viņa roka, par daudzi ...viņš reizēja pret sevi paceltu ...ē, tā godīgā leitnanta stobru, ...ar šādu labu pašu ieroci. Citi, ...viņa to izdarījuši no malas it ...nelikojās, bet tāda, kas ...par viņu iestātos, nē, tāda ...neviena.

...Sūda..!" nāvīgs nicinājums iz...ēkšķa no kapteiņa mutes. Nojuku...ējos kaktiņos bija uzradušās putas. „Bulaiņu banda! Tad! Ejiet! Lai ...jums novelk nagus... lupatas!" Grābdama pret grīdu atsītās ma...šīnpistole. Vēlreiz zvērojošu skatu ...tuvākajiem uzmetis, komandants ap...griezās un aizzvārojās uz savu ...istabu.

...Laiks steidzās, un vīri gatavojās ...ēstam. Daži trīcošām rokām slēpa ...pie sevis pulksteņus, gredzenus, tu...valeku zīmetnes, citi, starp drau...giem pēdējās cigaretes sadalījuši, ...nervozi uzvilka dūmu un pamazām ...kustējās uz durvīm.

„Vēl divas minūtes, Nik... ce...rums, ka viņi mūs neapēdīs," mēģi...nāja pasmaidīt Rūts, kad bija sīkos ...balsiņos saplēsis savu koresponden...denta apliecību, pāris manuskriptu norakstu un dažas vēstules, ko nē...ēja līdz.

„Velns viņu zin'... bet darīt tur ...nekā nevar — jāiet!" nopūtās Vaigals un ar stingru roku atrāva aiz...bidņus. Ārpusē neredzēja neviena ...cilvēka.

(Turpinājums sekos)

Pēteŗa baznīca deg

ĀRĒJĀS INFORMĀCIJAS FONDA JAUNĀ BROŠŪRA

Boļševiku apgalvojumi par ticības brīvību viņu pārvaldītās zemēs ir ciniski melī. Ikvienas konfesijas piederīgo Dieva ...ainēju tur nežēlīgi vajā, dievnamus ...noposta, svēto rakstu vietā tautai pa...sniedz boļševiku partijas Iso kursu; tāda ir patiesība par boļševiku nostāju reliģi...jas jautājumā. Liecības par to nodod brī...vā pasaulē nokļuvušie reliģisko vajāšanu ...aculiecinieki. LCK un LNP Ārējās infor...mācijas fonda izdotā jaunā brošūra ang...ļu valodā Reliģijas vajāšana Latvijā at...klāj boļševiku nežēlīgās metodes.

Sagatavošanā vairāki jauni izdevumi, ...kuru nolūks kalpot šim pašam uzdevu...mam.

Grāmatiņa ar degošo Pēteŗa baznīcas ...torni uz vāka sevišķi noderīga brīvo ...zemju pilsoņu iepazīstināšanai ar iznici...nātāju darbu, ko neatlaidīgi turpina boļ...ševiki. Jaunā brošūra, kā arī agrāk izsnā...kušie izdevumi dabūjami un pieprasāmi ...pasūtīšanai LCK informācijas birojā (Schwäb. Gmünd, Artillerie-Kaserne). ...Kārtējai nosūtāmi ziedojumi Ārējās infor...mācijas fondam.

Prof. P. Starcs

PATIESĪBA PAR SPORTU

Milzīgas pārmaiņas notikušas latviešu jaunatnes dzīvē. Ja agrāk mūsu jaunatnei radās iespēja attīstīt kādu kopdarbību, dibinot izglītības pulciņus un izglītības biedrības, rīkojot priekšlasījumus un dis...putu vakarus, tad tagad turpretim par visām pusēm pienāk ziņas, ka dibina sporta klubus un rīko sporta sacīkstes. Izglītības un gara gaismas ideāli liekas esam galīgi aizmirsti. Ja agrāk jaunatne centās no profesoriem gūt zinātniskas at...ziņas un tām sekot, tad tagad mums ra...dusies jaunatne, kas jūtas aicināta pamā...cīt profesorus un rādīt viņiem pareizo dzīves ceļu. Ja kāds profesors negrib šīs pamācības pieņemt, tad viņu norāj taisni tā, kā to mēdz darīt bargi skolotāji ar nesekmīgiem un nepaklausīgiem skolnie...kiem.

No Latvijas 28. jūnija numurā ievietotā raksta SPORTS AUDZINA DROSMI, SPĒ...KU UN APŅĒMĪBU redzams, ka vesela rinda autoru redakcijai adresētās vēstu...lēs cenšas mani pamācīt sporta jautāju...mā. Es būtu ļoti priecīgs, ja mūsu jau...natne būtu šai jautājumā tiktāl iedzilī...nājusies, ka varētu nopietni rēķināties ar tās aizrādījumiem. Bet, diemžēl, jāsaka, ka jauno sporta teorētiķu studijas ir ne...pilnīgas un paviršas, daudzas atziņas un ...fakti nepareizi saprasti vai tīšām sagro...zīti.

Mani kritiķi parasti lieto augstu stilu, atsaucas uz senajiem grieķiem un romie...šiem un runā par sportu kā senās kultū...ras mantojumu. Šajos pagātnes notikumu atšķirojumos ir daudz nepareizību (ieteicu izlasīt izdevumu: Geheimrat Dr. J. Mel...ler, Aufstieg und Verfall der Olimpischen Spiele, 1936). Seno grieķu lielais filozofs Platons saka, ka aizraušanās ar sportu vēl vairāk pastiprinot cilvēka dabas bru...tālitāti, vedot uz barbārismu un nedarot labumu ne miesai, ne dvēselei. Kādā citā vietā Platons saka, ka sports cilvēkus ap...stulbojot. Grieķu rakstnieks Eiripids rak...stīja: „Grieķija cieš no daudzām nelai...mēm, bet tās lielākā nelaime ir sportisti, šie nelietīgie cilvēki, kas klejo apkārt pa zemi." Pret sportu bijuši arī citi grieķu kultūras darbinieki. Heidelbergas univer...sitātē aizstāvētā doktora disertācijā E. Baiers atzīst, ka senie grieķi ar sporta hazardu aptumšojuši savu nacionālo ap...ziņu, sagrāvuši savu kultūru un noveduši līdz sabrukumam savu valsts dzīvi (Dr. E. Bayer, Sport, Politik und Presse).

Visi sporta slavinātāji atsaucas uz iz...teicienu: Veselā miesā vesels gars! It kā tāds esot bijis romiešu sakāmvārds. Pa...tiesībā šis izteicienes ņemts no romiešu rakstnieka Juvenala 10. satīras, kur ori...ginālā teikts: „Orandum est ut sit mens sana in corpore sanum", kas latviskojot skan: „Vālūdz, lai veselā miesā mājotu vesels gars." Tas nozīmē gluži ko citu nekā to apgalvo sportisti.

Romieši bijuši noskaņoti pret grieķu sportu. Pēc viņu uzskatiem sports esot bezjēdzīga niekošanās un kaitīga slinkuma kultivēšana (skat. Bageng, Geschichte des Sports, 161. lpp.). Noteikti sporta pre...tinieki bijuši Cicerons, slavenais ārsts Galēns, Seneka, Juvenāls, bet pazīstamais jurists un vēlākais kristīgās baznīcas dog...matiķis Tertulians teicis, ka sports ir vel...šī sporta sacīkšu apmeklētājus nosaukuši par pasaules padibenēm — faex mundi. Senie acteķi sporta publiku saukuši vār...dā, kas vāciskā tulkojumā skan Dreck...kerle (R. Korcher, Süddeutsche Monats...yēsturnieks T. Momsens saka, ka sports bijis vēzim līdzīga senās pasaules slimība.

Romas ķeizars Teodozijs 394. g. nolie...dza olimpiskās spēles, motivējot savu rī...vei un neesot savienojamas ar kristīgās dzī...ticības principiem. Romas ķeizars Hono...rijs 407. g. noliedza arī cirkus spēles, kā toreiz apzīmēja sporta sacīkstes. Tādi ir fakti un liecības par sportu senā pasaulē. Veltīgi tur būtu meklēt pierādījumus par cirkus izrāžu aizliegšanas apaļus 1500 ga...dus pasaule turējās pie Tertuliana tēzes, ka sports ir velna iestādījums. Vidus lai...stura sacīkstes-turnīri.

Jaunākā laikā sports atdzīvojās rene...sanses laikmetā, kad sāka atjaunot visā...dus antiskās kultūras iestādījumus. Sports sāka jo strauji attīstīties pēc tam, kad 1896. g. franču baronam Pjēram de Ku...bertēnam pēc 1502. g. ilga pārtraukuma izdevās atjaunot olimpiskās spēles. Visā kultūras pasaulē sāka dibināt sporta bied...rības un radās arī dažādi teorētiķi, kas no sporta kustības sagaidīja visādus la...bumus. Tos min mani kritiķi. Bet dzīves prakse un par visām lietām zinātniskie pētījumi pierādījuši, ka arī jaunākā lai...kā sporta ietekme tautu dzīvē ir tikpat ļauna kā senajā pasaulē. Zinātnisko pētī...jumu ceļā savākto faktu ir ļoti daudz, un tos nevar īsā rakstā pat aptuveni no...saukt. (Ja tas būtu vajadzīgs, katrā laikā varu sniegt rindu neapšaubāmu faktu par sporta kaitīgumu). Šo atzinumu koprezul...tāts ir tāds, ka posts, ko sports nodara tautu dzīvei, tālu pārsniedz tos labumus, kādus pēc teorijas sportam vajadzētu dot. Runa visu laiku ir par rekordu vai sa...cīkšu sportu, bet ne par tā saucamo at...pūtas vai paidagoģisko sportu, pret kuru neuzstājos ne es, ne arī kāds cits.

Sports ir bagātu cilvēku izprieca, kas nepavisam nav piemērota tādiem naba...giem, kādi pašlaik esam mēs. Pirms otrā pasaules kara ASV pilsoņi par sportu iz...tērēja 4 milj. dolaru gadā. Jaunākajā lai...kā par pašu sportu izdodot mazāk, toties sporta totālizātoros gadā nospēlējot ap 3 miljardi dolaru, bet Anglijā 500 milj. mār...ciņu, kam vēl klāt nākot izdevumi par pašu sportu. Rietumvācijā sporta totāli...zātori sāka darboties tikai nesen, bet ta...jos jau piedaloties 51 proc. iedzīvotāju. Cilvēkus arvien vairāk pārņem hazarda neprāts un masu histērija; sporta sacīk...stes pieņem arvien mežonīgāku rakstu...ru. Tās bieži beidzas ar kautiņiem, un pa...stiprinātām policijas patruļām, trakojo...šais jaužu pūlis jāizklīdina ar asaru gāzes palīdzību. Satraukums brīžiem ir tik liels, ka kādā boksa sacīkstes laikā 9 cilvēki miruši ar trieku. Vai tā ir tautas veselī...bas veicināšana? Tautas masas arvien vai...rāk novēršas no kultūras, kā arī no savas personiskās un valsts dzīves problēmām un domā tikai par gaidāmo boksa vai futbola sacīkšu iznākumu.

Kā senās pasaules, tā arī jaunāko laiku autori liecina par sportistu traģisko lik...teni. Eiripids saka, ka sportisti, kas jau...nībā ir stalti kā statujas, vecuma dienās staigā skrandās. Prof. Dīms atzīst, ka vē...lākās paaudzes sportistiem nekādus goda kroņus nevijot. Kāds vācu zinātnieks pēc nopietniem pētījumiem par sporta ietek...mi uz mūža garumu konstatē, ka sportisti parasti mirst visu atstāti un aizmirsti.

Šeit teiktais ir tikai mazi sīkumi no lie...lās patiesības par sportu. Lielais faktu materiāls, kas par sportu savākts jaunā...kajā laikā liecina, ka taisnība ir Tertu...liānam, sakot, ka sports ir velna iestādī...jums. Sākot ar Sokratu un Platonu un beidzot ar Osvaldu Špengleru un ievēro...jamo angļu vēsturnieku Arnoldu Toin...biju, visi gara darbinieki ir pret sportu.

Vai zinot visu šo faktu materiālu man vajadzētu klusēt? Vai mans nacionālais pienākums būtu mierīgi noskatīties, ka mūsu tautas ķermeni pārņem šī vēzim līdzīgā slimība, kā to nosauc prof. Mom...sens. Manu cīņu pret sportu grib nosaukt par cīņu ar vēja dzirnavām. Ja šim ap...galvojumam būtu taisnība un ja mana cīņa paliktu bez panākumiem, tas nozī...mētu lielu mūsu tautas traģēdiju, nacio...nālās kultūras apatiju un varbūt vēl ko briesmīgāku.

Pasaules sporta laukumos

Rakstā Ko spējuši pasaules vieglatlēti pagājušā Latvijas numurā minēti rezul...tāti, kas sasniegti līdz 1. jūlijam. Pašreiz stāvoklis vairākās disciplīnās nedaudz mainījies.

Pasaules rekordists Zatopeks Čechoslo...vakijas — Ungārijas valstu sacīkstē Pres...burgā 10.000 m ar 29:54,2 sasniedzis šī ga...da labāko rezultātu. Viņa dzīvesbiedre laboja čechu rekordu šķēpa mešanā. Čechi uzvarēja ungārus vīriešu sacensī...bās, bet zaudēja sievietēm.

Austrālietis Džons Mārāls, kas studē ASV, gandrīz katru nedēļu pārspēj pa pasaules rekordam peldēšanā. Viņa pē...dējie rekorda sasniegumi ir 1 un ½ angļu jūdzē, kā arī 500 m kraulā. 100 m uz krū...tīm savukārt jaunā pasaules rekorda lai...kā (1:0,6,9) Berlīnē veica krievu meistar-peldētājs Leonīds Meškovs.

Lielāko augstumu kārtslēkšanā, kāds Eiropā jebkad sasniegts, sacīkstēs Tam...perē, Somijā, ar 4,56 m veica ASV meis...tars Bobs Ričards.

Jaunu britu rekordu tāllēkšanā ar 7,69 m sasniedzis Nigērijas nēģeris Viljems. Līdz šim rekorda īpašnieks bija austrā...lietis Brjūss (7,55). Kontinenta labāko tāl...lēcēju priekšgalā ar 7,59 izvirzījies fran...cūzis Fošē.

Tikai 1,85 m augstlēkšanā agrāk ziņoto 2,02 m vietā sasniedzis Bobs Matiass, re...ālizējot savu jauno pasaules rekordu des...mitciņā. Par nepareizo rezultātu vaino...jamas amerikāņu ziņu aģentūras, kas bi...ja kļūdījušās, pārrēķinot angļu mērus metros.

Jaunu Vimbledonas rekordu sasniedza amerikāņi Petijs ar Trābertu, kuru vie...na seta cīņa kungu dubultspēlē pret aus...trāliešiem Sedžmenu un Mekgregoru bei...dzās ar 31-29. Sets ilga 2 stundas, bet visa sacensība vairāk nekā 4 st.

Holandiete Fanija Blankere-Kēna, tris...kārtēja olimpiskā uzvarētāja un pasaules rekordiste, Itālijā labojusi 15 g. vecās po...lietes Stellas Valasevičas pasaules rekor...du 220 jardu skrējā. uz 24,2 sek. 80 m bar...jēros holandiete skrēja sezonas labākajā laikā 11,3 sek.; viņai pieder arī šīs dis...tances pasaules rekords 11,01.

Tour de France, grūtākā un populārā...kā riteņbraucēju sacensība pasaulē, sā...kās vakar Parīzē. „Trešais virs" — filmaktieris Orsons Velless nolaida starta ka...rodziņu un 116 Eiropas labākie cikli...sti devās 11832 km garajā ceļā, kas cauri vi...sai Francijai ilgs 25 dienas.

Prāgas sporta klubs Slavia, viena no tradicijām bagātākajām kontinenta fut...bola vienībām, pārdēvēta par Dynamo Prag; tas protams noticis visu Čechoslo...vākijas dzīves nozaru boļševizēšanas ie...tvaros.

21 g. v. soms Jorma Valkama, kas ar savu 7,52 m sasniegumu tāllēkšanā izvir...zījies Eiropas kontinenta labāko tāllēcēju vidū, 1949. gada jūlijā savā pirmajā star...tā sasniedza tikai 6,20 m!

Talantīgā vācu vidus distančnieka Ul...cheimera trenēšanu uzņēmies kritušā pa...saules rekordista Rūdolfa Harbiga ilggadīgais skolotājs Geršlers. Pēc viņa do...mām Ulcheimers esot spējīgs iet Harbiga pēdās.

MIRIS NILS BUKS

70 g. vecumā Dānijā miris visā pasaulē pazīstamais dāņu vingrošanas skolotājs Nils Buks. Jau no jaunības viņš mēģinā...rast jaunus ceļus ķermeņa vingrināša...nā un 1914. g., būdams tautskolas sko...lotājs, izstrādāja pamatprincipus savai „primitīvajai gimnastikai". Viņa radītajā vingrošanas skolā Olerupā, kas bija lielā zemnieku muižā, viņš ar spožām izdo...mām atdzīvināja sastingušās vingrošanas metodes, un viņa labākās vienības, ar kurām Buks pēc pirmā pas. kara kļuva pazīstams arī ārzemēs, bija muižas zem...nieki, ko viņš apmācīja vakaros un brī...vajās stundās. Buka sistēma rada atzi...nību visā pasaulē un viņa vingrotāju vie...nību priekšnesumi visur izvērtās par īstu skaistas un vienkāršas ķermeņa kultūras triumfu.

IZCEĻOTĀJI!

Laikraksts LATVIJA izceļošanas centros dabūjams un pasūtināms arī uz ārzemēm pie šādiem mūsu pārstāvjiem:

Amerikāņu joslā:

AUGSBURGĀ: Infanterie Kaserne, Kiosk der Internat. Presse;
P. Übelis, DP Camp Hochfeld, Hennchstr. 8.
BUCBACHĀ: K. Reinerts, Resettl. Center, YMCA/YWCA.
LUDVIGSBURGĀ: Elizabete Kraulis, Flakkaserne, YMCA Office.
MINCHENĒ: J. Reinsons, Funkkaserne, Bl. 20a-20b.
ŠVEINFURTĒ: V. Reinfelds, IRO Resettl. Center, Post-Block 5.
VILDFLEKENĀ: W. Odenweller, IRO Lager, Buchhandlung.

Angļu joslā:

AURICHĀ: E. Stipnieks, European Reception Centre, Bl. H-28a.
DELMENHORSTĀ: V. Mikelsons, DP Transitlager, Lettische Buchhandlung.
FALINGBOSTELĒ: E. Krastiņa, Emigration Centre, Bl. 43-2.
GRONĀ: Walther Derdau, Auswandererlager, Zeitungsstand.
VENTORFĀ: Ed. Krūmiņš, DP Camp, Bl. 20.

LCK apgāds LATVIJA

DIEVPUTNIŅŠ

RIRDANA karikatūru krājums ar DRŪMĀ „Iso ģeografijas kursu" i...nāciņ un pasūtināms:
VĀCIJĀ — Ed. Alainis, (13b) Memmingerberg, postlagernd;
A. Stāks, (24) Eutin, DP Camp.
Maksā DM 4,30.
ANGLIJĀ — E. Rirdans, 10, Winchester Rd., London N. W. 3:
D. V. F. grāmatnīca, 44, Hans Place, London S. W. 1.
Maksā £ —/6/—.
AUSTRĀLIJĀ — J. Strautiņš, 12, Sevent Avenue, Alberton, Adelaide, S. A.;
O. Strauts, Box 1560, G. P. O., Adelaide, S. A.,
V. Ēlots, 218, Brown Str. Adelaide, S. A.;
Ant. Strazdiņš, 64, St. John Street, Windsor S. Melbourne, Vict.
Maksā £ —/9/6.
ASV — H. Rudzītis, 6643, Bergen Place, Brooklyn 20, New York, N. Y.
Ed. Dobelis, 503, 2nd Street, N. W. Waverley, Iowa.
Maksā $ 1,00.
KANADĀ — Valters Ziediņš, 92, Morse Str., Toronto 8, Ont.
Maksā $ 1.10.
ZVIEDRIJĀ — Foreningen Daugava u. p. a., Garvargatan 11, Stockholm:
G. Kļaviņš, Box 701, Stockholm 1.
Maksā Zv. kr. 4,50.
BELĢIJĀ — A. Znotiņš, 4 rue Craenendonck, Louvain.
DĀNIJĀ — I. Reitmanis, Postbox 292, Kobenhavn.
ARGENTĪNĀ — F. Pāvulāns, Rivadavia N. 2561, Munro; F. C. N. G. B. (537)

Kā iegādāties LCK apgāda grāmatas
VĀCIJĀ UN ĀRPUS VĀCIJAS

Rakstiet tieši apgādam, pieprasot vēlamās grāmatas. Jūs tās saņemsit pa pastu savā dzīves vietā, ar norādījumu, kam izdarāma samaksa.

	DM
Brāļu Kaudzīšu Mērnieku laiki, pilnīgs izd. ar Ed. Brencēna 56 ilustr. uz krīta papīra, audekla sējumā, ar E. Geistautes vāka zīmēj.	18,—
audekla sējumā	14,—
brošētā, bez ilustr.	9,—
A. Saulieša Darbu izlase, brošēta	3,80
iesieta	6,50
A. Austriņa Puišķins, tēlojumi, brošēta	4,—
K. Skalbes Stāsti un tēlojumi, brošēta	1,80
R. Blaumaņa Pazudušais dēls, drāma, brošēta	2,—
A. Deglava Rīga, romāns, brošēta	2,—
I. Leimanes Mātes cilts, romāns, brošēta	5,50
K. Lesiņa Lietas, kas kārtojas pašas, stāsti un nov., ilustr., brošē.	6,80
iesieta	8,80
O. Kildziņa Cilvēki ar dīķa, stāsti, brošē.	2,—
I. Grebzdes Pērva zāle, stāsti, brošē.	2,40
P. Kliāna Greizie rati, tēlojumi, brošē.	6,—
J. Kadīja sakārt. Noveļu izlase, II d., brošē.	2,80
R. Skujiņas Putni, dzejoļi, brošē.	1,50
K. Dāles Laika rasa, dzejoļi, brošē.	1,50
M. Urnežus Torņi liesmās, dzejoļi, brošē.	2,—
Alant Vīļa un R. Birzgaļa Poem pa kulšen, ilustr. poēma izloksnē, br.	1,50
A. Gailīša Liesmojošā sirds, rom., tulk. no ig. val., brošē.	2,—
V. Ulbopū Neviens mūs nedzird, rom., tulk. no ig. val., brošē.	7,50
J. Sirmaņa Dadžu Juris, stāsti jaunatnei, brošē.	2,—
L. Bērziņa Laimīgais Ansis, stāsti bērniem, brošē.	0,50
M. Bērziņas Ganu Jūle, stāsts jaunatnei, brošē.	0,90
R. Birzgaļa Ziemas prieki, bilžu grām bērniem, brošē.	1,20
R. Skujiņas un R. Birzgaļa Palaidnīgie zaķēni, ilustr. bērnu grāmata, brošē.	2,50
Izgriežamās lelles bērniem	0,15
D. Rogas un S. Ciruļa Ābece, brošē.	2,50
M. Gaides un A. Endziņa Tēvu valodas mācība, brošē.	2,—
J. Sirmaņa un A. Kaugara Ceļa maize, lasāmā grām., brošē.	3,—
H. Kreicera Dzīves mācība, brošē.	3,50
A. Bumbēra Fizika, I. d., brošē.	4,70
M. Celma Matēmatika 7. kl., brošē.	3,50
M. Sostes Ģeometrija, II. d., brošē.	3,20
III. d.	3,60
A. Upenieka Likteņa viesnīca, rom., brošē.	3,—
P. Upes Tumšā robeža, tēloj. no robežsargu dziv., I. d., brošē.	1,80
II. d.	1,—
III. d.	1,80
kopsējums, brošē.	4,—
Latvju kultūra, rakstu krāj., brošē.	3,20
E. Sūnas Literāra saruna ar kritiķiem un rakstn., brošē.	4,50
Dr. K. Ulmaņa Domas par tautu un valsti, brošē.	2,50
A. Grapmaņa Dzimtā zeme, Latvijas skati, brošē.	2,50
K. Kalniņa Vai Jūs zināt, ka Latvija..., brošē.	1,20
K. Kalniņa Do you know that Latvia..., brošē.	1,20
Koŗa dziesmas Esiļģenas dziesmu svētkiem, brošē.	0,30
Kā Daugava vaida, dziesma ar S. Vidberga grafiku	0,10
A. Ceichnera Austrālija, brošūra	1,50
A. Ceichnera Kanāda, brošūra	1,50
2. Ciruļa Kokapstrādāšanas rokas grām., brošē.	4,—

LCK apgāds LATVIJA,
(14a) Schwäbisch Gmünd, Artillerie-Kaserne, US Zone, Germany (tālr. Schw. Gmünd 2159).

1950. g. 29. jūnijā Vācijā šķīries no mums mūsu mīļais konfilistrs

mag. rer. nat.

Teodors Barkovskis

Viņu mīļā piemiņā paturēs
korp. Fr. Academica saime trimdā

1950. g. 27. jūnijā pēc grūtas slimības šķīrās mana mīļā sieva

Vera Freimanis, dzim. Nīmands

dzim. 1915. g. 5. maijā Rīgā, apbedīta 1950. g. 30. jūnijā Karlsrūes pilsētas kapos.

Dziļā sērās
vīrs, dēls, māte un tēvs,
(14a) Heilbronn, Schwabenhof-Kaserne

ZENTAS MAURIŅAS esejas

SPĪTS

DM 7,50 un 9,50

DAUGAVAS VANAGU grāmatnīca,
(14a) Ulm/Do., Bölcke-Kaserne.
(515)

VĒRTĪGAS GRĀMATAS

Jauni talanti, jaunas atziņas latviešu trimdas dzejā

TRĪS AUTORI

VELTA SNIĶERE
OJARS JĒGENS
DZINTARS SODUMS

Nupat iznācis dzejoļu krājums.

Grāmata gliti izdota un dabūjama brošēta un iesieta.

Cenas (brošētu un iesietu): Vācijā: 6,80, 9,—, Angļijā 11/3, 14/9, Austrālijā 14/3, 19/9 ASV 1,60, 2,05, Kanadā 1,75, 2,25.

Mirdza Bendrupe

Smiekļīgais un viņa sirds

Noveles

Cenas (brošētu un iesietu): Vāc. 5,— 7,50, Angļ. 8/3, 11/9, Austrāl. 10/6, 15/—, ASV un Kanadā 1,50, 2,—.

Vēl krājumā:

JAUNSAIMNIEKS UN VELNS, J. Jaunsudrabiņa romāns, DM 11,— Angļ. 17/4, Austrāl. 22/—, ASV un Kanadā 2,80.
A COURSE OF ENGLISH, A. Poginas Eiches sistemātisks angļu valodas kurss, DM 6,—, Angļ. 7/8, Austrāl. 10/—, ASV un Kanadā 1,35.

Pieprasiet saviem grāmatu piegādātājiem, ja tāda nezināt, tad tikai apgādam Garvarg. 11, Stockholm, Sweden. (509)

DAUGAVA

Meklēju
GAIDU EGLĪTI

no Rīgas. Ja kāds ko zinātu par viņu, lūdzu ziņot mātei J. Eglītei, Schw. Gmünd, Artillerie-Kaserne, Bl. 5-48. (526)

ANGĻU un SPĀŅU VALODAS

stundas un tulkojumi no un uz vācu valodu, —
Ing. HEINZ NONNER, Schw. Gmünd, Leutzestrasse 27; Tel. 2740
(Herr Schwinherr). (528)

Atkal dabūjama latviešu grāmatu grāmata

brāļu Kaudzīšu

Mērnieku laiki

Nesaīsināts izdevums ar Ed. Brencēna 56 oriģinālilustrācijām uz krīta papīra, audekla sējumā ar E. Geistautes vāka zīmējumu. Cena DM 15,—.

Grāmatu izsūtām vienīgi pret samaksu vai pilnā pēcmaksā. Izsūtām arī uz ārzemēm. Atkalpārdevējiem parastā atlaide.

LCK apgāds LATVIJA

LATVJU ZĒNS

vēlas nopietnā precību nolūkā sarakstīties ar tautietēm, kas izceļo vai vēlas izceļot uz ASV, — ne vecākām par 26 g., neizslēdzot atraitnes ar bērnu. Lūdzu pievienot savu foto. Of. ar Nr 525 š. av. kant. (525)

LATVIJAS PĀRSTĀVIS BEĻĢIJĀ

K. ERKENS

127, rue de Fleurus, Chatelet,

lūdz abonentus un pārējos klientus nesūtīt viņam naudu vienkāršās vēstulēs, jo vairākas jau pazudušas, bet gan vislabāk ar pasta naudas pārvedumu vai ierakstītā vēstulē.

E. Dārziņa
MELANCHOLISKO VALSI,

var būt arī rakstītas notīs, steidzīgi mekļēju. Piedāvājumus lūdzu sūtīt: Kraukle, Pfeffenhausen, Ndb., Holzhausen 5. (534)

LATVIJAS

ABONEMENTS VĀCIJĀ,

pasūtinot individuāli (līdz 3 eks. uz vienu adresi), maksā ar piesūtīšanu DM 4,— par eks. mēnesī, pasūtinot kollektīvi (vairāk par 3 eks.) DM 3,50 mēn., uz ārzemēm DM 4,00 mēn., uz ASV pa gaisa pastu DM 8,50 mēn.; atsevišķa numura cena DM 0,80.

SLUDINĀJUMI VĀCIJĀ

maksā DM 0,90 par vienslej. nonpareiļ. iespiedumrindas aizņemamo telpu; vienreizīgs 10 iespiedumrindu slud. DM 5,—; vienreiz 5 iespiedumr. slud. DM 3,—. Grāmatu apgādu un tirgotāju sludinājumiem, piesūtot tos tieši apgādam, aprēķinām 50% atlaidi.

Abonementu pieteikumus, sludinājumus un iemaksas Vācijā pieņem mūsu pārstāvji nometnēs, kā arī apgāds tieši.

Abonementa un sludinājumu maksu ārzemēs un turienes pārstāvju sarakstu izziņojam vairākas reizes mēnesī īpašā sludinājumā.

LCK apgāds LATVIJA,
(14a) Schwäbisch Gmünd, Artillerie-Kaserne, US Zone, Germany (tālr. Schw. Gmünd 2159)

CĪŅAI PRET TIRANNIJU

Latvijas okupācijas 10. gada dienas protestam apgrozībā izlaistas 2 propagandas markas:

t. s. 1 LATA MARKA
(cena 1 Kr, 1 DM, 1/6 sh, 30 c.)
— ar Brīvības piemineķļa ķežu rāvēju attēlu. Marka iespiesta tumši brūnā krāsā ar uzrakstu: „Help free Balts from bonds of Soviet tyranny".

t. s. 10 SANT. MARKA
(cena 10 öres, 10 pf., 2 d., 4 c.)
— ar bēgļu motīvu pēc J. Grosvalda gleznas, un uzrakstu: „Soviet rule drives Balts from homes".

Ienākumi no 1 ls markas domāti izdevumu segšanai, sakarā ar fonda organizēto vēstuļu akciju. Šīs markas izplatīšana izbeidzas 1. augustā.

Ienākumi no 10 sant. markas tiks izlietoti pārējo fonda pasākumu veicināšanai (propagandas literatūras izdošanai, latviešu delegātu atbalstīšanai starptautiskās sanāksmēs utt.).

Ikviens latvietis aicināts iegādāties vienu 1 lata marku un vairākas 10 sant. markas — pēc savām iespējām.

Markas dabūjamas visās zemēs — latviešu organizācijās, grāmatnīcās, laikrakstu redakcijās un pie fonda pārstāvjiem.

Līdz ar šo tiek grozīta fonda aicinājumā sniegtā informācija par marku aprakstu un cenām.

LATVIEŠU NACIONĀLAIS FONDS SKANDINĀVIJĀ,
Postbox 108, Stockholm 1, Postgiro 351432, Sverige.
(456)

IECEĻOTĀJI ASV un Kanadā!

Pieprasiet LATVJU GRĀMATAS vispārējo un papildus (izn. 1. aug.) katalogu. Jūs iegūsit visplašāko informāciju par grāmatām, laikrakstiem, latviskiem izstrādājumiem utt., par jauniebraucēju reģistrēšanos un ziņojumu sniegšanu mūsu aprūpētāju organ. un mūsu sūtniecībai Vašingtonā un daudz citu lietišķu padomu. Katalogus piesūta par brīvu.

(523) LATVJU GRĀMATA — Waverly, Iowa, USA

Infekcijas avots

Visiem parazītiem ir viena kopīga īpašība — apbrīnojama vitālitāte un spēja piemēroties vissliktākiem apstākļiem. Bantes tārps ir viens no šādiem parazītiem. Daba viņam piešķīrusi vēl vienu īpašību, kas pārspēj pat vitālitāti. Jūs varat viņu iznīcināt posmu pa posmam, gabalu pa gabalam, un tomēr bantes tārps atkal dzīvos un augs, ja vien nebūs iznīcināta viņa galva. Tāds bantes tārps 20. g. s. cilvēces organismā ir komūnisms. Un viņa galva atrodas Kremlī.

Tāpat kā parazīti profitē tikai citos organismos un no citu labumiem, arī komūnisms kā destruktīva mācība savu eksistenci var nodibināt vienīgi pēc Viduslaiku laupītāju bruņinieku metodēm, atsavinot privātīpašumu, apzogot čakla darba darītājus un vēlāk viņus pašus ieslogot vergu darbu nometnēs. Lai arī cik dīvaini tas izliktos, šim visbīstamākam cilvēces parazītam auglīgu zemi un treknas ganības nodeva paši rietumu valstsvīri. Ja Korejā amerikāņu karavīri tagad mirst par cilvēces brīvību, ja komūnisti viņiem izdur acis, spīdzina un pēc tam sasien rokas un iešauj lodi pakausī, tad cēlonis tam meklējams nekur citur kā Jaltas un Teherānas konferencē. Šī atziņa ir neērta un rūgta, bet patiesība tāda nu reiz ir. Atliek vienīgi nožēlot, ka dažiem valstsvīriem Dievs piešķīra laimi, pieņemdams viņus pie sevis. Citādi viņu atbildība būtu briesmīga nevis kāda karatribunāla, bet savas sirdsapziņas un savas tautas priekšā.

Kad apmēram pirms trīs gadiem Vinstons Čerčils teica savu ievērojamo runu un pirmo reizi atklāti nosauca komūnismu par cilvēces briesmīgāko ienaidnieku, viņa vārdi neatrada atbalsi pat Lielbritānijā. Rietumu demokratijām likās tik neērti un netaktiski uzskatīt „veco labo džentlmeni Džo" par ienaidnieku, jo „varonīgā sarkanarmija" tikko bija palīdzējusi satriekt fašismu. Par šīs armijas „varonīgajiem darbiem atbrīvotājos apgabalos" rietumi vienkārši negribēja dzirdēt. Pēc diviem gadiem Čerčilam izrādījās taisnība. Toreiz viņš vēl teica, ka Padomju savienība respektē vienīgi spēku un jūt cieņu tikai pret to. Citiem vārdiem, Čerčils nepārprotami aicināja rietumus bruņoties un gādāt par savām armijām, lai uzbrucējiem katrā laikā varētu triekt dūri sejā. Līdzīgas domas šīs britu valstsvīrs deklarēja arī pirms otrā pasaules kara.

Notikumi Korejā ir jauns, nepārprotams brīdinājums rietumu kristīgajai kultūrai. Pirmo trīs nedēļu bilance ir diezgan baiga: komūnisti jau ieņēmuši pusi Dienvidkorejas, dienvidnieku armija praktiski vairs neeksistē, un drīzi var pienākt diena, kad ienaidnieka rokās krīt arī svarīgā Pusonas osta, caur kuru iet visa amerikāņu apgāde un karaspēku transporti. Londonā arvien biežāk dzirdamas valodas par jaunu Denkerku. Ja šīm ļjaba vēstīm izrādīsies taisnība; sekas var būt tiešām briesmīgas. Jo nav nekā bēdīgāka kā zaudēt paļāvību un uzticību.

Visa nelaime rietumos liekas slēpjas tai apstāklī, ka demokratiju valstsvīri līdz šim nodarbojušies tikai ar sekām un nevis ar cēloņiem. Ja kaut kur izceļas tīfa epidēmija, gudrs mediķis vienmēr meklē infekcijas avotu un to iznīcina. Citādi nav nozīmes ārstēt slimniekus, atstājot iedzīvotāju lietošanā saindēto aku. Tā nav nekāda lielā gudrība, bet vienkārši dzīves nepieciešamība, kopš atrasts tīfa bacilis.

Komūnisma sērga pasaulē vairs nav sveša. Kā milzīgs bantes tārps tā neatlaidīgi vājina cilvēces veselo organismu, izsūcot no tā dzīvības sulas. Zināms arī šīs sērgas avots. Bet neraugoties uz to, neviens neuzdrošinās atklāti un skaidri pateikt, ka miera pasaulē nebūs tik ilgi, kāmēr kāds drošu roku neķersies pie paša infekcijas perēkļa. Visu līdzšinējo rietumu rīcību,saudzīgi runājot, varētu nosaukt par pilienu politiku. Maršala plāns un Trūmena doktrīna pilināja mutē zāles sasirgušajai Rietumeiropai. Uz laiku šis līdzeklis likās arī labi iedarbojamies. Un daudzās galvaspilsētās politiķi priecājas, ka komūnistu rindas vēlēšanās pamazām dilst un partija kļūst vājāka. Bet der tikai atcerēties bantes tārpu, lai saprastu, ka šie prieki pāragri. Atlantika pakts uz papīra gan izskatās grandiozs, bet var paiet gadi, iekām tā signatārvalstis kļūst tik stipras, ka varēs stāties pretim sarkanajam briesmonim.

Daži drosmīgāki politiķi jau tagad atzīst, ka bez Vācijas apbruņošanas nevarēs aizstāvēt Rietumeiropu. Šiem ierosinājumiem diemžēl stājas pretim Potsdamas līgums, lai gan Padomju savienība jau sen to uzskata vienīgi par papīra lapu un no tautas policijas izveido armiju. Vai rietumi beidzot atmetīs savu pilienu politiku un uzdrošināsies iznīcināt arī pašu infekcijas avotu, no tā atkarāsies ne vien pasaules miers, bet arī visas kristīgās kultūras pastāvēšana.

B. Ķ.

Puse Dienvidkorejas jau komūnistu rokās

AMERIKĀŅI SAGATAVOJUŠIES EVAKUĒT TAIDŽONU — IENAIDNIEKA UZBRUKUMA SMAILES VĒRŠAS PRET PUSONU — TOKIO IERADIES ĢENERĀLIS KOLLINS UN ĢENERĀLIS VANDENBERGS — MEKARTŪRS NOMAINĪJIS ASV VIRSPAVĒLNIEKU KOREJĀ — NO SAVIENOTO VALSTU PACIFIKA OSTĀM STEIDZAS PALĪDZĪBA — SEKMĪGAS PRETOPERĀCIJAS VARĒS SĀKTIES TIKAI RUDENĪ

Tokio (F). — Astoņpadsmit dienās, kopš sākusies kara darbība Tālajos austrumos, komūnistu armijas jau paguvušas okupēt pusi Dienvidkorejas. Neraugoties uz Apvienoto nāciju aviācijas sekmīgajiem uzbrukumiem, ko pēdējās divās dienās netraucēja arī lietus gāzes, pretinieks neatlaidīgi virzās uz priekšu. Lielā pārspēka dēļ amerikāņu un dienvidkorejiešu vienības tagad atkāpušās uz Kumas upes dienvidu krastu, kas ir pēdējā dabīgā aizsardzības līnija Dienvidkorejas pagaidu galvaspilsētai Taidžonai. Kopš trešdienas rīta operācijās piedalās arī padomju 60 t tanki. Vašingtonā tagad valda pārliecība, ka kara darbība Korejā ieilgs un sekmīgs amerikāņu pretuzbrukums nav gaidāms ātrāk kā septembrī, kad izbeigsies lietus periods. Ļaunākā gadījumā ASV paredzējušas pat atkāpties uz nelielu priekštilta poziciju pussalas austrumu piekrastē un no turienes tad sākt operācijas.

Ja kara darbības pirmajā un otrā nedēļā prezidents Trūmens un ģenerālis Mekartūrs vairākkārt izsacījās, ka stāvoklis Korejā nekādas bažas nerada, tagad noskaņojums Vašingtonā un Tokio krasi mainījies. Savienotajās valstīs neviens vairs nešaubās, ka kara darbība Tālajos

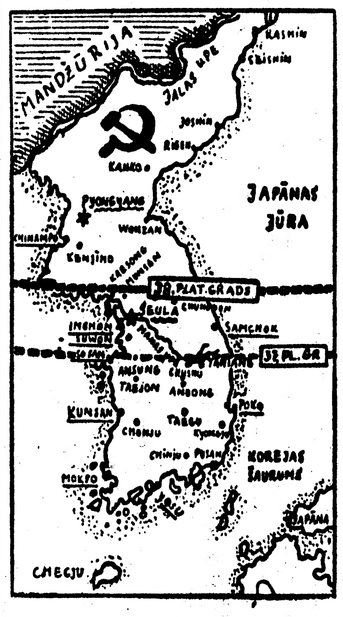

Jau 170 km Dienvidkorejas territorijā Tālā Korejas pussala, uz kurieni šobrīd vēršas visas pasaules skati. Komūnisti jau pirms vairākām dienām pārgājuši 37. platuma grādu, un tagad viņu galvenais spiediens vērsts pret Taidžonas (Taejonas) pilsētu un Pusonas ostu.

austrumos ieilgs. Senāta aizsardzības komisijas loceklis senātors Taidings, noklausījies ģenerālštāba priekšnieka ģenerāļa Bredlija ziņojumu slēgtā sēdē, žurnālistiem vēlāk paskaidroja, ka stāvoklis Korejā „ir ļoti, ļoti nopietns." Lai gan arī citas UN dalībnieces apsolījušas savu sauszemes karaspēku ciņām Tālajos austrumos, pašreizējo saspīlēto situāciju vismaz pagaidām tas nevarēs grozīt. Jau tagad Vašingtonā kļuvis skaidrs, ka tuvākā nākotnē Savienotās valstis nevarēs koncentrēt Korejā pietiekami daudz karaspēka, lai varētu sākt sekmīgu pretofensīvu. Iemesls tam ir vienkāršs — pēc Taidinga informācijas, amerikāņu politiķi un militāristi uzmanīgi novēro piecas vai sešas vietas pasaulē, kur varētu sākties jauni konflikti.

Pēc amerikāņu laikrakstu speciālkorespondentu informācijas, līdzšinējā Korejas karā visasiņainākā bija trešdiena. Komūnisti 60 t tanku un artilērijas atbalstā daudzās vietās pārrāva amerikāņu un dienvidkorejiešu frontes līniju un nedaudz stundās pavirzījās apmēram 16 km uz priekšu. Aculiecinieki stāsta, ka rīsa laukos un nepārredzamā apvidū pēkšņi parādījušās lielas tanku masas un īsā brīdī pārripojušas pāri aizsardzības līnijai. Pēc tam tanki atkal apgriezušies un atklājuši pret amerikāņiem viesuļuguni. Tas atkārtojies ļoti daudzās vietās. Izšāvuši pēdējo patronu, ASV kājnieki cauri pielijušajiem laukiem un purviem atkāpās, ciešot lielus zaudējumus patšautenu un ložmetēju ugunī. AP korespondents ziņo, ka katru sašauto tanku komūnisti drīzi vien aizstājuši ar jaunu. Smagus zaudējumus nenoliedz arī ģenerāļa Mekartūra galvenā mītne, lai gan noteikti skaitļi līdz šim nav publicēti. Toties Ziemeļkorejas raidītājs ziņo, ka pēdējās 24 stundās krituši 700 amerikāņu. No kādas vienības, kurā bija 148 vīri, atkāpās tikai 30. Vairāk nekā 80 proc. ievainoto amerikāņi bijuši spiesti atstāt cīņas laukā.

Pašreiz fronte nostabilizējusies gar Kumas upes dienvidu krastu. Komūnisti izdara nepārprotamu spiedienu Dienvidkorejas vidusdaļā, kur viņi pārgājuši Hānas upi. Kopš cīņu sākuma ienaidnieka trieciena vienības jau ielauzušās 180 km dziļumā no 38. platuma grada. Ģenerālim Mekartūram sevišķas bažas rada stāvoklis pussalas austrumu piekrastē. Kādu priekštilta poziciju, kas atrodas tikai 120 km uz ziemeļiem no svarīgās apgādes ostas Pusonas, komūnisti paspējuši pastiprināt līdz vienai divīzijai. Citas ziemeļnieku vienības virzās pret ostu pa piekrastes ceļiem. Ienaidniekam atņemtie ieroči liecina, ka tie ir jaunākais padomju fabrikāts. Tā amerikāņu rokās krītis kāds džīps, kura skaitītājs rādījis tikai 800 nobrauktu kilometru. Pēdējās ziņas no frontes vēstī, ka amerikāņi jau sagatavojušies evakuēt Taidžonu, kas atrodas 18 km no Kumas upes.

Ceturtdien amerikāņu gaisa spēki Korejā izdarīja savu smagāko uzbrukumu kopš kara sākuma, ar 50 supercietokšņiem nometot vairāk nekā 500 tonnu bumbu virs kāda Ziemeļkorejas dzelzceļa mezgla. Bombardēti arī militāri mērķi Seulas apkārtnē. Pēc BBC informācijas ASV aviācijas priekšnieks ģen. Vandenbergs izteicies, ka Ziemeļkorejā amerikāņi pirmo reizi nometuši jauna veida bumbas, kas esot sevišķi piemērotas tanku apkarošanai sava ārkārtīgā trieciena spēka dēļ. Korespondenti no Korejas kara lauka ziņo, ka pēdējās dienās stipri intensīvāka kļuvusi komūnistisko partizānu darbība, kas ievērojami apdraudot dienvidnieku vienību kustības. Korejas rietumu piekrastē britu flotes artilērija apšaudījusi un padarījusi cīņas nespējīgus 3 komūnistu kuģus.

Lai apspriestu stāvokli Korejā, trešdienas vakarā Tokio no Vašingtonas ieradās armijas štāba šefs ģenerālis Kollins un aviācijas štāba šefs ģenerālis Vandenbergs. Ceļā uz Japānu pašreiz atrodas arī amerikāņu Pacifika flotes komandieris. Savienotajās valstīs aizsardzības ministrija lūgusi privātas aviācijas sabiedrības nodot armijai visas transportlidmašīnas, lai varētu pasteidzināt karaspēka un ieroču piegādi Korejai. BBC ziņo, ka trešdien no daudzām Pacifika ostām jūrā devušies vairāki kuģi ar militāru transportu. Saprotamu iemeslu dēļ ziņojumā nekas nav minēts, cik lielas karaspēka vienības amerikāņi pašreiz pārsviež. Trešdien ģenerālis Mekartūrs nomainīja līdzšinējo ASV virspavēlnieku Korejā ģenerāli Dīnu un viņa vietā iecēla Japānā stacionētās 8. armijas priekšnieku ģenerālleitnantu Voltenu Vokeru.

Jau izstrādāts Ņujorkas evakuācijas plāns

Ņujorka (ej). — Lai sagatavotos „visļaunākajām varbūtībām", Ņujorkas civilās aizsardzības ierēdņi šīsnedēļas sākumā galīgi pabeiguši izstrādāt pilsētas evakuācijas plānu atombumbu uzbrukuma gadījumam. Pilsētas lielvecākais Viljems Odvaiers žurnālistiem norādījis, ka kara sākums Korejā viņu nekavējoties pamudinājis likt izstrādāt plaša apmēra evakuācijas projektu, lai nopietnu briesmu gadījumā paglābtu vismaz daļu no 11 miljoniem pilsētas iedzīvotāju. Ņujorkas transporta pārvalde šajās dienās nopirkusi 2000 jaunu autobusu, kas ātri un viegli pārvēršami par ambulances mašīnām, pie kam katrā autobusā iespējams novietot 20—30 nestuves.

Lielvecākais Odvaiers tālāk norādījis, ka Ņujorkas civilās aizsardzības komiteja, izstrādājot evakuācijas plānu, iespējami reālā veidā mēģinājusi ievērot visas hipotētiskās varbūtības, kas rastos eventuālā atombumbu uzbrukuma gadījumā. Atbildīgo pilsētas valdes ierēdņu sanāksmē Odvaiers paziņojis, ka Ņujorkas evakuācija kā piesardzības solis varot izrādīties nepieciešama jau pirms kāda uzbrukuma. Priekšrocība evakuācijā būs sievietēm, bērniem, slimniekiem un invalidiem.

Bulgārija, Rumānija un...

(Turpinājums no 1. lpp.)

nēja Tālajos austrumos, „ir trauksmes signāls visai pasaulei".

New York Herald Tribune raksta, ka tiklab Vašingtonā, kā pašā Londonā Kelija sarunu izredzes vērtē ļoti atturīgi. Zināmu optimismu radot vienīgi fakts, ka Padomju savienība vispār ielaidusies sarunās. Turpretim valda lielas šaubas, vai Kelijam un Gromiko izdosies vienoties par kādu konkrētu plānu, kas apmierinātu visas trīs ieinteresētās valstis — PSRS, Angliju un ASV.

Par Maskavas sarunu gaitu britu ārlietu ministrija nepārtraukti informē arī ASV ārpolitikas vadību, un amerikāņu valdība seko tām ar lielu interesi. Pēc AP ziņām no Vašingtonas amerikāņi visumā pārliecināti, ka Maskava vēlas paturēt vaļējas durvis tālākām sarunām. Uz to zīmīgā kārtā norāda arī apstāklis, ka Padomju savienība ne ar vienu vārdu nav protestējusi pret Drošības padomes prasību pārtraukt Korejā kara darbību. Maskava noraidījusi vienīgi UN bruņoto intervenciju.

Ja nu tomēr sarunu ceļā Korejas konfliktu nokārtot neizdotos, tad sagaidāms, ka cīņas šai Austrumāzijas pussalā ilgs vēl vismaz vairākus mēnešus. Pēc līdzšinējām nepārtrauktajām amerikāņu neveiksmēm, — ziņo BBC, — Savienoto valstu militārā vadība Tālajos austrumos rēķinās, ka Dienvidkorejas aizstāvjiem būs jāatkāpjas vēl tālāk atpakaļ, eventuāli nostiprinoties samērā nelielā tilta gala nocietinājumā Korejas austrumu piekrastē, un paliekot tur līdz pat septembrim, kad laika apstākļi uzlabotos un atļautu sākt plašāku pretofensīvu. Līdzīgu domu pauž arī amerikāņu ģenerālis Spācs žurnālā Newsweek. Viņš norāda, ka militārie notikumi Korejā līdz šim stiprā mērā atgādina kādreizējo cīņu norises sākuma posmu Ziemeļafrikā otrā pasaules karā, kad amerikāņi raidīja cīņās galvenokārt tikai aviāciju un niecīgus sauszemes spēkus, bet uzvaru varēja panākt vienīgi pēc jaunu lielu papildspēku iesaistīšanas. Ģen. Spācs tādēļ prasa iespējami drīz palielināt arī amerikāņu armijas vienības Korejā, lai panāktu izšķirīgo pagriezienu.

Vai Mekartura pretinieks ir maršals Žukovs

Parīze (jj). — Franču laikraksts L'Aurore, analizējot militāro notikumu gaitu Korejā, sniedz diezgan sensacionālu secinājumu, ka ziemeļkorejiešu ofensīvas īstais vadītājs ir Padomju savienības maršals Žukovs, kas vadījis arī Maotsetunga komūnistiskās armijas. L'Aurore norāda, ka visai ziemeļkorejiešu stratēģijai un taktikai ir apbrīnojama līdzība ar sarkanarmijas ofensīvām otra pasaules kara beigu daļā, ko, kā zināms, plānoja un vadīja Žukovs. Sevišķi pazīstami esot ziemeļkorejiešu paņēmieni pretinieka frontes pārraušanā un aplenkuma manevros. Protams, Žukovs ziemeļkorejiešu operācijas vadot „aiz kulisēm".

Kopš tā laika, kad Žukovu 1946. g. atcēla no krievu okupācijas spēku virspavēlnieka posteņa Vācijā, par viņa likteni dzirdētas ļoti dažādas baumas. Pēc vienām ziņām viņš kritis nežēlastībā un atrodoties mājas arestā, vai pat esot notiesāts ar 20 gadiem cietumā. Padomju tautā Žukovs arvien bijis ļoti iemīļots, bet ir zināms, ka viņam visu laiku bijušas asas attieksmes ar kādu citu krievu maršalu — Bulganinu, kas Žukovu nemitīgi mēģinājis nomelnot Staļina acīs. Žukovam dotais uzdevums Ķīnas komūnistu armijas vadībā, šķiet, tomēr rāda, ka Staļins šo ļoti apdāvināto PSRS militāro personību likvidēt nevēlas.

Maršalam Žukovam ir sevišķi nopelni padomju tanku armiju reorganizēšanā un izveidošanā. Žukovs jau pirms pēdējā kara bija kaislīgs piekritējs vācu „tanku ģenerāļa" Guderiana teorijām, pie kam kara laukā izrādījās, ka viņš savu skolotāju bija pat tālu pārspējis. Žukova vadītās ziemeļkorejiešu tanku operācijas pašlaik lielā mērā palīdz dragāt arī Apvienoto amerikāņu un dienvidkorejiešu fronti. Žukova galvenā mītne, pēc L'Aurore informācijas, neatrodas vis Ziemeļkorejā, bet Mukdenā. Ja Mekarturs gribot ar savu spējīgo pretinieku tikt galā, — piebilst franču laikraksts, — tad viņam jāiesaista cīņā daudz lielāki spēki.

ANNA PAUKERE SPOKOJAS ARĪ AUSTRĀLIJĀ...

Kāds rumāņu tautības DP ieradies Austrālijā. Muitā pārbauda viņa mantas, sevišķu vērību veltījot pirmās palīdzības somiņai. Rumānim jāpaskaidro, kurš medikaments lietojams pret galvas sāpēm, kurš pret caureju, kurš domāts ievainojumu desinficēšanai utt. Kad visi medikamenti pārbaudīti, somā atliek vēl Annas Paukeres ģīmetne. Muitas ierēdņi nesaprašanā jautā, kādam nolūkam tā vajadzīga. Rumānis mazliet apmulst, bet tad droši saka: „Tas ir līdzeklis pret ilgām pēc dzimtenes."

DAŽOS VĀRDOS

Oficiālā apmeklējumā Francijā oktobrī ieradīsies Marokas sultāns. Ar franču valdību viņam paredzētas sarunas par ciešāku sadarbību.

Angļietes kļūst resnākas, konstatējuši vairāki Londonas drēbnieki, kamēr angļi — slaidāki. Gatavo apģērbu rūpniecība tāpēc nolēmusi paplašināt sieviešu apģērbus par 5 cm.

Pāvests atvaļinājumā šogad dosies vienu mēnesi agrāk nekā parasti un laikam Romu atstās jau jaunnedēļ. Svētais Gads, neskaitāmās audiences un lielais karstums pāvestu tā nogurdinājis, ka ārsti nobažījušies par viņa veselību.

Par Suecas kanāla aizsardzību ar Ēģiptes politiķiem pašreiz apspriežas britu ģenerālštāba priekšnieks feldmaršals Slims un Austrālijas ministru prezidents Menzijs. Abi valstsvīri Kairo ieradās trešdien.

Parastos eksāmenus atcelt austrumjoslas vissskolās ierosinājusi Brīvās vācu jaunatnes organizācija (FDJ). SED jaunatnes organizācija (FDJ). SED jaunatnes organizācija (FDJ). SED